CONSTANTIN CUBLEȘAN

iarba cerului

MAEȘTRII SF-ULUI ROMÂNESC

NAUTILUS

CONSTANTIN CUBLEȘAN

IARBA CERULUI

Seria MAEȘTRII SF-ULUI ROMÂNESC

virtual-project.eu

Colecția NAUTILUS SF

Editura NEMIRA, 2013

Constantin Cubleșan (n. 16 mai 1939, Cluj) este prozator, dramaturg, poet, critic și istoric literar, membru al Uniunii Scriitorilor din România. A debutat în 1968 cu volumul de povestiri SF *Nepăsătoarele stele*, după care a publicat *Clopotele de apă* (1970), *Aproape de curcubeu* (1972), *Licheni (*1974), *Un gotic târziu* (1975), *Umbra ulmilor tineri* (1977), *Iarba cerului* (1974), *Paradoxala întoarcere* (1978) *Viața și încă o zi* (1980). În 1974, a câștigat premiul de proză al Uniunii Scriitorilor. De-a lungul anilor, scriitorul a tipărit și alte volume de literatură SF, literatură pentru copii, poezie, dramaturgie și istorie literară.

Este coautor la *Dicționarul General al Literaturii Române* (2004-2005). Mai multe piese de teatru ale sale au fost puse în scenă la Cluj, Arad, Satu Mare, Târgu-Mureș. Unele dintre scrierile sale au fost traduse în maghiară, cehă, poloneză, suedeză, germană și franceză. În anul 2000 i s-a decernat Medalia Jubiliară Mihai Eminescu, iar în 2004 a obținut Medalia Meritul Cultural în grad de ofițer.

I • Un caz fără precedent pe planetă

Am zburat câteva ore, fără întrerupere, până la Ellim, importantul oraș portuar de pe coasta Mării de Purpură, lăfăindu-mă în fotoliul spațios, deosebit de confortabil, al *minorului* colonelului Bred. Era o frumoasă rachetă neagră, cu linie elegantă, modernă, aidoma tuturor acelora aflate în dotarea instituțiilor de interes planetar. Zbura ușor, fără zgomot; avea un interior agreabil – fotoliile cu suspensie glisantă, pe lângă faptul că erau extrem de comode, nu te lăsau să simți nici măcar cea mai mică zdruncinătură și asta mă făcea să crăp de invidie. De fiecare dată când călătoream cu vreunul din aceste vehicole, mă decideam să pornesc ofensiva pe toate fronturile pentru a obține și pentru procuratură asemenea aparate de zbor. Și mi-era ciudă că nu izbuteam să mă aleg decât cu promisiuni. Mi-era ciudă că o asemenea chestiune putea să-mi provoace zile negre, când nimeni nu se mai sinchisea azi de niște minuscule rachete, în vreme ce uriașe nave interastrale, intergalactice se deplasau cu viteze colosale dintr-un punct în altul al cerului, făcând curse regulate, normale. Iar aici, pe S.M.-61100, trei minoruri constituiau o problemă!

— De ce taci? Te gândești la mobilurile crimei? m-a întrebat colonelul Bred, atent la peisajul variat al unei întinse delte peste care treceam.

— Nu… De fapt mă gândeam la cu totul altceva, înainte de-a avea vreo informație precisă asupra *incidentului*, cred că este oricum inutil.

— Totuși, a replicat Bred, un asemenea caz este fără precedent pe planetă. Și, după câte-mi dau seama, în general pentru epoca noastră.

— Anormal… Epoca noastră…

— Ei, da. Ce ți se pare ciudat?

Îl priveam din profil. Liniile dure ale feței păreau tăiate în bronz, sub lumina piezișă, cu nuanțe oranj, a după-amiezii. Era atent la zborul rachetei; ochii i se mutau ageri, la intervale regulate, de pe cadranele instalațiilor de bord, pe întinderea frământată a ținuturilor de dedesubt, apoi iarăși pe tabloul de comandă… Eram singuri în minuscula rachetă și între noi se stabilise o atmosferă intimă.

— Știi ce cred eu? am răspuns într-un târziu. Tot ce este omenesc este și normal, indiferent de epocă…

— Vrei să spui că e omenesc să ucizi?

Colonelul era sincer tulburat, iar discuția aceasta îl irita; îmi dădeam bine seama, de aceea am căutat s-o închei aici. El însă a continuat cu o oarecare vehemență:

— Omul de astăzi nu poate fi confundat cu omul de ieri sau, și mai rău, de alaltăieri. Dacă pentru cineva care a trăit acum o mie de ani era *normal* să ucidă, pentru cel de astăzi este o aberație.

— Ești chiar atât de sigur?

— Altfel, de ce ne-am fi străduit să progresăm…

— Să progresăm! Colonele, te rog nu mai folosi cuvinte mari.

— Spune-mi un alt cuvânt în locul acestuia.

— Uite ce e, am replicat de data aceasta sec. Atâta vreme cât oamenii nu vor fi trași pe banda rulantă, fiecare individ în parte va fi un univers în care se vor petrece și fenomene independente de gradul de evoluție generală a omenirii.

— Fals! Absurd! a țipat colonelul, tocmai în clipa în care la orizont a apărut calota purpurie a mării în buza căreia orașul Ellim se întindea toropit de căldură.

Bred, șeful Departamentului de Ordine Publică, era un tip uscățiv, înalt, blond, chiar foarte blond, cu ochii albaștri, expresivi, cu buzele subțiri, trădând caracter voluntar, energic. Se stabilise de mai mulți ani pe planetă și declara satisfăcut că n-avea de gând s-o părăsească vreodată; de altfel nici n-ar fi avut unde să plece; nu-l lega nimic de niciun colț al Universului: tatăl său, pilot pe astronave intergalactice, își luase soția la bord, cum se obișnuiește în asemenea cazuri, așa încât copilul se născuse undeva în zona Lebăda, într-o cabină spațială, și nu pusese piciorul pe nicio planetă până la vârsta de cincisprezece ani, hoinărind de colo-colo, de la o stație intermediară la alta, dintr-o parte în alta a cerului, cu mici escale pentru alimentare

și revizii pe diverse baze, sub cupolele de cristal ale diverșilor asteroizi, într-o atmosferă artificială, într-o lume limitată mereu de vidul cosmic ucigător. A studiat pe nave, s-a dopat mai bine zis cu un imens material documentar-informațional și s-a prezentat doar la examenul de licență, pe care l-a trecut fără dificultate la o universitate din Centauri. După câteva luni de plimbări în aer liber, s-a îmbarcat pe o astronavă în direcția Licornului, unde, suferind un grav accident, s-a văzut nevoit să se retragă din corpul de piloți activi. Pe S.M.-61100 ajunsese întâmplător. Câtva timp a lucrat ca inspector, dând dovadă de o exemplară conștiinciozitate, de o mare capacitate de muncă și de o rară intuiție, calități ce l-au recomandat cu prisosință pentru avansare în clipa când postul pe care îl deține azi deveni vacant. Acum, nimeni nu se mai îndoia că alegerea fusese excelentă și că nu exista un altul pe întreaga planetă care să se descurce mai bine în chestiunile – uneori delicate – de menținere impecabilă a ordinii publice, mai ales că planeta, fiind de o relativ recentă amenajare, cuprindea grupuri de populație extrem de pestrițe, oameni veniți din te miri ce colțuri ale Universului, căci minereurile prețioase descoperite aici, ca și combinatele uriașe de prelucrare a acestora, reprezentau fără îndoială un punct de atracție pentru multă lume. Bred însuși mă întrebase la sosirea mea pe planetă:

— Te-a atras aici aventura descinderii într-o lume încă nouă sau vrei într-adevăr să te apuci de muncă serioasă?

— N-are nicio importanță de ce am venit, i-am răspuns. Dar dacă mă aflu *aici* înseamnă că vreau să-mi fac datoria cu toată responsabilitatea. Atâta timp cât voi rămâne *aici*!

— Așadar, tot intenționezi să pleci într-o bună zi, mai devreme sau mai târziu…

— De ce să mint?… Am să plec. Vreau să mă reîntorc pe Pământ.

— Pe Pământ…

— De ce nu?

— Știi că bunicii mei erau pământeni? Că părinții mei s-au născut și ei *acolo*?

— Nu, evident nu.

— Spune-mi, cum e Pământul?

L-am privit surprins. Mă surprinsese întrebarea în sine; întrebare pe care nu mi-o mai pusese încă nimeni, la care eu

însumi nu mă gândisem vreodată. Am tăcut câteva minute lungi. Colonelul părea emoționat. Aștepta răspunsul meu cu gravitatea cu care poate aștepta cineva numai un verdict suprem. Înțelegeam că în sufletul său se întâmplase ceva, ceva tulburător, și nu știam ce anume trebuia să-i răspund. Întrebarea îmi stăruia în auz, cumva obsedant, și nu găseam cuvintele potrivite pe care să le rostesc. În cele din urmă, fără să-mi dau seama, i-am repetat, cu glas tare, întrebarea:

— Cum e Pământul?

— Da, a întărit el cu o curiozitate bolnăvicioasă; fața lui căpătase o neașteptată expresivitate – ochii i se mijiseră sub sprâncenele subțiri, galbene, ca puful de păpădie, buzele se crispaseră, nările i se dilataseră agitate, respirând avide un aer ce nu le îndestula.

— Cum să fie? am răspuns, oarecum în dificultate. Pământul e… frumos. E…

— Frumos…

— Da. N-ai fost niciodată pe Pământ?

— Niciodată…

Bred își aplecase fruntea, ca apăsat de o vină pe care trebuia s-o recunoască mâhnit, și refuza să mă privească. M-am ridicat. N-a schițat niciun gest prin care să înțeleg că ar fi dorit să mă rețină; totuși, în prag, m-am întors și i-am spus pe tonul cel mai firesc din lume:

— Dacă vrei, am să-ți povestesc.

Și-a ridicat privirile spre mine, neîncrezător, cumva temător.

— Când vei avea mai mult timp liber, am adăugat, caută-mă. Caută-mă oricând. Când vrei. Mi-ar face plăcere…

Acesta a fost începutul prieteniei noastre.

•

Am ajuns curând la locul crimei, însoțit de procurorul local și de inspectorul orășenesc al Departamentului de Ordine Publică, iar cei doi ne-au făcut între timp o succintă expunere asupra cazului.

Clădirea nu avea nimic deosebit. Era unul din acele imobile standard, din plăci termorefractare, ce fuseseră înălțate provizoriu, în zona imediat apropiată marelui complex chimic HAZAL, imobile bine cunoscute mie, întrucât în urmă cu mai multe luni anchetasem tot în același cartier un interesant caz de hipnoză involuntară. Am urcat cu liftul până la ultimul etaj, al

patrulea numai, unde ne-a întâmpinat o numeroasă asistență alcătuită din oameni ai ordinii publice, reporteri, vecini, cunoscuți, gură-cască și așa mai departe, cu toții părând enervați mai degrabă de întârzierea noastră decât de odiosul asasinat petrecut în imediata lor apropiere.

Am refuzat, înainte de începerea anchetei propriu-zise, să dăm orice fel de relații privind cazul, deși reporterii ne asaltau pur și simplu, fotografiindu-ne din toate pozițiile și vârându-ne sub nas fel de fel de microfoane pentru a nu le scăpa nimic din eventualele supoziții pe care le-am fi putut emite. Scandalul stârnit în jur cu acest prilej m-a enervat de-a binelea. Mai ales impertinența cu care insistau câțiva din cei nechemați m-a determinat să ordon imediata lor evacuare din imobil. Faptul a produs un val de rumoare semnificativă la adresa mea, ceea ce pe mine m-a lăsat totalmente indiferent, nu însă și pe colonelul Bred.

— De ce faci asta? m-a întrebat. E un abuz.

— Eu nu împiedic pe nimeni să-și facă datoria la locul său de muncă, i-am răspuns. Deci pot pretinde același lucru din partea lor. Asta așa, ca să-ți satisfac curiozitatea, oferindu-ți o explicație. Dacă nu-ți convine, n-ai decât să pleci.

Bred m-a privit crunt și eram sigur că peste câteva zile urma să suport o muștruluială zdravănă pentru că-l repezisem, dar excesul lui de bonomie, manierele extrem de elegante, *umanismul* său exagerat mă călcau pe nervi.

Lucrurile nu mi se păreau deloc complicate. Un bărbat și o femeie, de vârste apropiate, amândoi încă tineri, fuseseră literalmente masacrați, tăiați cu un obiect ascuțit – mai mult ca sigur un cuțit – totul însă efectuat cu o adevărată voluptate a gestului. Acest lucru șoca dintr-odată și medicul legist nu pridida să se uimească, amintindu-ne că așa ceva nu întâlnise în întreaga sa carieră de peste patru decenii. Femeia primise douăsprezece lovituri – aproape toate mortale. Bărbatul fusese și el străpuns de nouă ori, după care i se tăiase beregata.

Priveam aiuriți cadavrele și înregistram totul cu o revoltă stăpânită.

— Ce zici? m-a întrebat la sfârșit colonelul Bred.

— Sadism!... Canibalism!...

— Canibalism?

— Da. De ce te miri?

— Întoarcere în preistorie?

— După cum vezi. Dar nu tocmai în preistorie. Canibalii erau deja oameni. În felul lor, oameni. Înțelegi?

•

Asasinul a fost identificat în mai puțin de două zile chiar în persoana soțului victimei. Era un tip mătăhălos, un malac cu priviri angelice, impulsiv ca temperament, destul de redus intelectual, dar cu o forță a brațelor extraordinară. Lucra în flota de pescuit – mecanic pe un supertrauler din care cauză lipsea zile întregi de acasă, uneori chiar săptămâni la rând. Își iubise foarte mult soția – ne repeta mereu acest lucru, ținând parcă anume să nu ne îndoim de sentimentele sale „sincere” –, din care cauză era extrem de gelos. O suspectase de adulter și în mai multe rânduri venise acasă inopinat, dar de fiecare dată găsise totul în perfectă ordine. Or, zicea el, tocmai această comportare impecabilă a soției i se păruse dubioasă. Într-o zi i-ar fi spus-o: „Dacă mă-nșeli, te omor”. Ea însă n-a dat nicio atenție amenințării și viața lor a continuat să se desfășoare ca și până atunci. Cu două zile în urmă, un prieten i-a comunicat că îi văzuse soția alături de cineva într-un loc și într-o atitudine nu tocmai potrivită. El se afla cu supertraulerul tocmai în cealaltă parte a Mării de Purpură. A lăsat totul baltă, s-a urcat pe prima rachetă ce traversa spre Ellim și după numai câteva ore a dat buzna pe ușa locuinței sale, unde, într-adevăr, și-a găsit soția în brațele unui necunoscut. Mai departe nu știa, nu-și dădea seama ce se întâmplase. Umblase bezmetic pe străzi, până când unul din inspectorii Departamentului de Ordine Publică îl depistase. S-a predat imediat, fără nicio împotrivire. Abia mai apoi, la anchetă, a început să-și piardă stăpânirea de sine, să devină violent, recalcitrant.

— De ce ai făcut asta? l-am întrebat, la un moment dat, pe un ton absolut degajat, căci nu mă interesa în mod special răspunsul.

Pentru mine lucrurile erau limpezi, cazul mi se părea extrem de banal; ceea ce constituia într-adevăr latura aparte a asasinatului era sadismul cu care fusese săvârșit și pentru care nu exista nicio circumstanță atenuantă, nicio... scuză. Întrebarea o pusesem pentru colonelul Bred, care ținuse să fie tot timpul prezent la anchetă, alături de mine, și care părea

buimăcit de cruzimea întâmplării, nelămurit în continuare mai ales asupra *mobilurilor* crimei.

— De ce-ai făcut asta? am repetat, fără culoare în glas, întrebarea, văzând că răspunsul întârzia să vină.

Inculpatul mă privea cumva prostit. Simplitatea, francheţea şi formularea atât de lejeră a întrebării îl deruta.

— Nu puteam concepe una ca asta, a răspuns în cele din urmă.

— Să te înşele?

— Da.

— Nu asta voiam să ştiu. De ce i-ai masacrat astfel? Nu-ţi era de ajuns să-i omori o dată, cu o singură lovitură? Trebuia să-i ucizi de zeci de ori, cu fiecare nouă înfigere a cuţitului în carne?

Mă privea tâmp, cumva paralizat şi nu înţelegea ce anume voiam să aflu de la el. Dar eu aşteptam. În cameră se făcuse o linişte apăsătoare şi colonelul Bred nu mai putu suporta, intervenind pentru prima dată.

— E inuman!

— Inuman?! tresări surprins malacul şi în clipa următoare faţa i se destinse într-un zâmbet larg, ca de o mare bucurie. Un râs gâlgâit, nervos, un râs grotesc, neverosimil.

Ancheta s-a încheiat relativ repede; dosarul complet a fost trimis instanţei…

Procesul s-a judecat în faţa unei săli arhipline, stârnind un interes nemaipomenit pe întreaga planetă. Dar, ceea ce a făcut cu adevărat o mare senzaţie a fost, spre surprinderea mea, nu atât odioasa crimă din Ellim, cât cererea mea de condamnare la moarte a inculpatului.

În primul rând, sala a reacţionat neaşteptat, de parcă ar fi fost supusă unui extraordinar şoc. O clipă a tăcut îngheţată, apoi dintr-odată s-a pornit rumoarea, mereu crescândă, făcându-se cu timpul sesizabile accente individuale de protest, iar cursul procesului a trebuit să se întrerupă.

Ce şocase, oare, în cererea mea? mă întrebam.

— Cruzimea, mi-a replicat colonelul Bred.

— Nu înţeleg. Un act bestial trebuia sancţionat exemplar. Or, cum vrei altfel decât prin suprimarea acestui *animal* biped, ajuns accidental în climatul nostru de civilizaţie actuală?… Şi cum vrei să aperi şi să menţii această civilizaţie, dacă nu şi prin purificarea continuă a speţei umane de propriile ei erori?!

Bred se plimba agitat prin încăpere, fără să scoată un cuvânt.

— De ce taci? Hai, răspunde. Spune ce crezi, doar și tu ești unul *de-ai lor*, cel puțin așa pretinzi: că te-ai aclimatizat, te-ai integrat total spiritului umanității ei. Eu nu; mărturisesc, încă nu. Eu sunt și cred că voi rămâne pentru totdeauna un pământean și voi judeca deci totul în lumea asta cu ochii și cu inima unui pământean...

— Crezi că oricare alt pământean, în locul tău, ar fi procedat la fel?

Întrebarea m-a pus pe gânduri. Oare, într-adevăr, nu greșisem cumva? Oare nu exista și o altă soluție? Am simțit deodată broboane de transpirație prelingându-mi-se pe tâmple și gura mi s-a făcut amară, ca de coclealā.

— Da. Cred că da, am răspuns.

Colonelul a tras la o parte perdeaua ce acoperea în întregime peretele transparent al încăperii. Lumina galben-uleioasă a zilei s-a prelins peste noi, peste obiectele din jur, învăluindu-ne cumva leneșă. De sus, de la înălțimea etajului la care ne aflam se vedea panorama orașului, o alcătuire arhitectonică deschisă, spațioasă, cu bogate zone verzi deconectante; numai văzduhul era aglomerat, încărcat de traiectoriile nenumăratelor aparate de zbor într-un du-te-vino continuu, obositor, poate prea obositor la ora aceea pentru mine. Mi-am așezat palma în dreptul ochilor pentru a mă izola cumva, fie și numai iluzoriu, de trepidația dinamică a zilei, trepidație ce pătrundea agresivă prin acel perete cristalin, și am deschis ventilatorul.

— Vezi tu, a început colonelul Bred să vorbească, după o lungă pauză în care, sunt sigur, ne gândisem fiecare la cu totul altceva, ne concentraserăm, fiecare, asupra altor frământări. Vezi tu, acest individ pe care-l numești animal biped a venit aici, pe această planetă, abia în urmă cu câțiva ani, căutând (cine știe?) tocmai această civilizație în care să se poată integra, prin care să se înalțe pe scara umană, dacă vrei, aspirând spre o evoluție pe care, evident, nu o putea parcurge dintr-o dată... Nu uita, pe planeta lui, de-acolo de unde a venit, societatea se află încă într-un stadiu mai puțin evoluat; lumea din care descinde este încă puțin civilizată. Evadarea sa trebuie înțeleasă nuanțat, poate, de ce nu?, ca o formă a intuiției dezvoltării... Aici avea șansa de a-și recupera anacronismul seminției sale. De aceea n-avem dreptul să ne pronunțăm atât de categoric și atât de...

— Aiurea! A venit aici pentru că se câștigă mai bine!
— Judeci îngust. Tu de aceea ai venit aici, pentru că se câștigă mai bine?
— Acum nu discutăm despre mine. Eu n-am ucis!
— Nu încă. Sentința încă nu s-a pronunțat.
— Aha!... Atunci, să-l lăsăm în pace. Poate vrei să-l și aplaudăm, iar peste câțiva ani, când ne va mai oferi din nou un asemenea spectacol, tot eu...
— De ce crezi că peste câțiva ani va repeta gestul odios de acum? Îl acuzi apriori.
— Va să zică, voi așa judecați?!
— Poate așa judecă mulți din cei pe care cererea ta de a-l executa i-a indignat.
— I-a indignat... am repetat, înțelegând abia atunci cât de străin eram pe acea minusculă planetă S.M.-61100, pierdută undeva la marginea lumii...

•

Incidentul de la Ellim, ca și procesul ce i-a urmat, venise pe neașteptate, solicitându-mă altfel decât toate cazurile pe care le anchetasem până atunci.
Era într-o duminică. Mă deșteptasem de câteva minute. Somnul încă îmi stăruia pe pleoape și, tolănit între albiturile moi ale așternutului, continuam să lenevesc, deși arătătoarele ceasului indicau o oră înaintată, aproape de prânz. Deodată însă bâzâitul înfundat al videofonului îmi atrase atenția și abia atunci mi-am amintit că aparatul rămăsese închis de multe zile, de când nu mai dădusem pe acasă; becul roșu, aidoma unui ochi ciclopic, instalat deasupra ecranului, se aprindea și se stingea nervos, ca o chemare, ca un avertisment.
M-am ridicat numaidecât și din câțiva pași am traversat încăperea. Ajungând în dreptul aparatului, am răsucit precipitat butoanele și, după două-trei secunde, pe cadran a apărut figura jovială a lui Bo.
— Mi se pare că de data asta ai încurcat-o, bătrâne! mi-a spus pe așa un ton, încât nu mi-am putut da seama dacă glumea sau vorbea într-adevăr serios.
— Bună dimineața, Bo, i-am răspuns. S-a întâmplat ceva?
— Care dimineață? La ora asta nu mai doarme nimeni.
— Ei, nici chiar așa. Or mai fi dormind unii...

— Credeam că nu ești acasă. Te sun din cinci în cinci minute de azi dimineață.

— De ce?

— Trebuie să vii imediat. Un caz grav, deosebit de grav.

— De ce nu l-ai chemat pe Alec? Ori crezi că numai eu am datoria să anchetez aici, pe nenorocitul ăsta de *asteroid*?

— Acuma, șefule, mi se pare că n-ai dreptate. E ceva cu totul ieșit din comun. Spunând aceasta, Bo dădu semnificativ din umeri, apoi, cu degetul arătător al mâinii drepte ridicat insinuant în sus, adăugă: Te așteaptă și... cel mare. Îți zic doar că e al naibii de încurcată treaba.

— Bine. Într-o jumătate de oră sunt acolo.

Am închis aparatul și m-am uitat dezorientat prin cameră. Teribil ce-mi venea să mă întind iarăși pe pat și să dorm. N-aveau decât să se descurce și fără mine!

Ajunsesem de un an acolo, pe planeta aceea minusculă, cât o nucă, așezată undeva la marginea lumii, care nici măcar nume nu avea, fiind trecută în toate atlasele sub indicativul anost S.M.-61100, ceea ce, la drept vorbind, habar nu am ce putea să însemne; tocmai de aceea îi și spuneam *asteroid*, ca o totală desconsiderare, și nu făceam altceva decât să alerg de colo până colo pentru fel de fel de fleacuri, pentru fel de fel de false probleme care, în fond, nu țineau neapărat de obligațiile meseriei mele; mai rău decât mi-aș fi putut imagina vreodată. În alte părți, primul procuror executor se bucura de un incomparabil prestigiu!

•

Am aruncat cât colo perna și am început să mă îmbrac, iritat de-a binelea. Era duminică, aveam dreptul și eu să mă odihnesc, mai ales că întreaga săptămână fusesem într-o anchetă penibilă, tocmai în zona uranică, de unde mă întorsesem în ajun frânt și mai ales plictisit peste măsură. Proastă inspirație avusesem atunci când mă decisesem pentru acest post! Și când te gândești că voisem să fiu departe de toți și de toate, să am liniște, să fiu lăsat în pace, să încerc să uit prin câte trecusem.

Am ieșit în curte. Lumina cădea uleioasă peste împrejurimi; o căldură cumva jilavă făcea atmosfera să pară îmbâcsită, poate prea densă, și în minte mi-au venit, ca în atâtea alte dăți, vorbele lui Pasakopoli, cel ce deținuse postul înaintea mea:

— Mai greu o să te acomodezi cu clima… Asta, pentru că ești pământean.

— Trebuie să-nțeleg, l-am întrebat, că și dumneata ai avut neplăceri până să te acomodezi?

— N-ai decât să înțelegi ce vrei. Dacă tot ai venit, va trebui să te descurci.

— O să încerc. Oricum, să știi că n-am de gând să rămân aici prea mult. Câțiva ani, după care…

— Fii atent. Și eu am zis la fel, însă nu știu cum s-a făcut că am rămas vreo jumătate de secol…

— Chestie de șansă.

— Dacă-ți place s-o numești astfel…

Pasakopoli părea foarte îmbătrânit. Avea fața adânc ridată, părul încărunțit și gura știrbă, aproape grotescă. Se trăgea de undeva din Corsica și studiase dreptul la o universitate din Galaxia Mică, celebră cu foarte mulți ani în urmă pentru excelentele promoții de astrofizicieni pe care le dăduse și din rândurile cărora se afirmaseră cei mai mulți pionieri ai marilor drumuri spațiale. Dar juriști celebri nu auzisem să se fi ridicat dintre foștii ei studenți, așa că… I-am spus asta lui Pasakopoli și am așteptat să se înfurie. El însă a clătinat din cap și mi-a zâmbit cu indulgență:

— La vârsta dumitale îți convine să faci pe teribilul. Mi-ar plăcea să știu că nu te vei schimba, totuși, odată cu trecerea anilor…

— O să fac tot ce-mi stă în putință.

La despărțire ne-am strâns mâinile prietenește, iar bătrânul m-a sărutat. Era un sentimental, un romantic refulat care se retrăgea din activitate într-un total anonimat și cred că asta îl durea cel mai mult. I-am purtat însă mereu o amintire plăcută. Din când în când ne-am și scris: de Anul Nou, de ziua nașterii… Până într-o zi când am primit vestea că Pasakopoli s-a stins. S-a stins încet, abia perceptibil, asemenea unui foc uitat…

•

În mijlocul grădinii se afla un mic bazin de înot – cincisprezece metri lungime, șase lățime – suficient să mă pot bălăci în fiecare dimineață (când eram acasă) măcar câteva minute, în loc de orice altă gimnastică de înviorare.

M-am aruncat în apă fără s-o încerc – era nesperat de rece și de proaspătă –, și asta a avut darul să alunge numaidecât

moleșeala ce se cuibărise în mine ca o vietate parșivă și nesuferită. Îmi plăcea să înot; cândva obținusem chiar un premiu la un mai știu ce campionat universitar, dar acum aveam atât de puțin timp liber...

Am parcurs în forță câteva lungimi de bazin, simțindu-mi mușchii încordați, gata să plesnească, după care, flămânzit de-a binelea, am dat buzna în bucătărie unde domnea o nerușinată vraiște. Degeaba am răscolit peste tot, n-am găsit nimic demn de a fi luat cu adevărat în seamă.

— Ei, fir-ar să fie! am zis trântind cutia unei conserve de sucuri concentrate, după ce-i băusem conținutul fără nicio plăcere. Chiar azi o să-i trimit o telegramă Lilianei să vină acasă. M-am săturat de singurătate, de pustiul din camere, de toată dezordinea și brambureala asta. N-are decât să-și pregătească teza de doctorat aici. Pentru filosofie nu i se cer prospecțiuni, analize de laborator, probe practice... Să-și aducă *aici* o bibliotecă întreagă sau două biblioteci, chiar trei dacă vrea, și să citească; n-are decât să tot citească, dar *aici.* Lângă mine. Ei!...

•

Videofonul sună din nou. De data aceasta atât de puternic, încât la început am crezut că era altceva, că se prăbușise plafonul în odaia de alături.

— Ce vrei? l-am întrebat puțin iritat pe Bo, care mă privea, nu știu de ce, derutat.

— Păi, ziceam să vii repede și uite, de-atunci a trecut mai bine de...

— Ei și? i-am răspuns. N-au decât să aștepte cu toții!

Apoi, fără niciun alt cuvânt, i-am închis aparatul în nas.

•

Până în oraș făceam vreo treizeci de minute cu elicopterul meu – o hodoroagă veche, un tip de aparat arhaic, ieșit din uz, care pe alte planete, sunt sigur, ar fi constituit obiectul unei adevărate invidii muzeistice sau pur și simplu ținta multor ironii nu tocmai blânde. Elicopterul era în dotarea procuraturii de dinaintea lui Pasakopoli – am aflat că și el îl moștenise deja uzat și demodat –, care avusese pasiunea nebună de a-l păstra, pentru că fusese fabricat la Torino, adică pe Terra, iar tânărul – pe atunci procuror – trăia nostalgia *Europei.*

— Să se ducă naibii cu mașinăria lui cu tot! m-am revoltat sincer când am văzut ce epavă trebuia să iau în primire. N-am

să zbor nici doi metri cu rabla asta. Vreau să mi se dea o minirachetă modernă, de ultimul tip, așa cum există în dotarea tuturor instituțiilor și întreprinderilor de pe planetă! Doar n-o să vreți să-i moștenesc acum și ticurile, și plăcerile, și durerile de stomac, odată cu postul?

— Ia-o mai domol, șefule, mi-a spus atunci Bo. Colivia asta nici nu-i chiar atât de nenorocită pe cât îți pare. A fost bine întreținută. Și-apoi, să nu-ți închipui cumva că vei obține de la guvernator vreun *mini-minor.* Tot ce pot să-ți spun este că, dacă vrei neapărat o rachetă de ultimul tip, trebuie s-o cumperi.

— Dar instituția? Procuratura?

— Mai are două elicoptere, cam tot atât de vechi. Unul al lui Alec, iar altul al meu.

— Și voi le acceptați?

— Au avantajele lor. Ai să te convingi singur.

M-am convins repede. Elicopterul meu, de culoarea vișinei putrede, se deplasa ca un melc, tremurând din toate încheieturile și scuturându-se ca o căruță – nu-mi dau seama ce senzație trebuie să fi avut țăranii aceia de pe la 1800 – 1900 sau chiar de mai înainte călătorind cu căruța, dar nu pot crede că zdruncinăturile erau mai neplăcute decât cele produse de bătrâna mea „libelulă”. Or, dacă judecai bine, tocmai în asta consta avantajul. Nu exista riscul de a te fura vreodată somnul. Și, cum nu puteai să zbori multă vreme fără să te gândești la ceva, căci, repet, elicopterul se deplasa neînchipuit de încet, trebuia să meditezi asupra cazurilor aflate în anchetă, economisind astfel destul timp, întrucât la birou nu erai niciodată prea multe minute singur ca să te poți concentra asupra uneia sau alteia din problemele curente.

•

Orașul de reședință al planetei S.M.-61100, deși cel mai întins ca suprafață și cel mai aglomerat ca populație, nu putea fi comparat nici pe departe cu multe din celelalte capitale planetare, cu acele orașe-mamut cu care mă obișnuisem în călătoriile mele de odinioară. Nu. Orașul era prin totul provincial, așa cum planeta însăși era evident provincială, față de altele, mult mai privilegiate, ale Galaxiei, unde viața se consuma în ritmuri trepidante, pe ample dimensiuni…

Procuratura ocupa cinci încăperi în aripa din dreapta, la primul etaj al unei clădiri bizare, cumva informe – o combinație

de cupole metalice cu turnuri de cristal, ridicate asimetric, ceva cu totul aparte, adecvat mai curând sediului uniunii artiștilor decât înaltului for al Tribunalului. Între turnuri, nu tocmai înalte, se lansau piste subțiri, arcuite, destinate decolărilor și aterizărilor – folosesc acest limbaj terestru de care cred că n-am să mă pot debarasa niciodată – a tuturor rachetelor mici ori mai mari, ce soseau și plecau fără întrerupere de dimineața până seara.

De la altitudinea redusă la care zburam, închis în colivia șubredă a aparatului, panorama orașului se vedea deslușit, viu colorată, și de fiecare dată când mă apropiam, aveam ciudata senzație că eram atras din ce în ce mai mult de peisajul unei cărți poștale ilustrate în care, în cele din urmă, intram și eu, ca într-un decor de operetă, confundându-mă cu totul și cu nimic, devenind un oarecare în forfota aceea de rachete și elicoptere ce-și intersectau cu o apreciabilă agilitate traiectoriile zborurilor agitate, deși, la drept vorbind, totul se resimțea cumplit de pe urma unui ritm lent, chiar leneș, de existență.

•

Preferasem o locuință în afara orașului, într-o mică și cochetă colonie de așa-zise *vile.* Mi se păruse acolo aerul mai răcoros și gălăgia diurnă mai mică. Aveam tot confortul necesar, nu mă plângeam de nimic – camerele erau spațioase, luminoase, de jur-împrejur un parc miniatural îmi despărțea discret edificiul de celelalte, învecinate; în sfârșit, îmi convenea. Numai de câteva luni, de când plecase Liliana să-și prepare teza de doctorat – în filosofie! – mă simțeam singur și plictisit. Poate de aceea mă și ambalasem în toate fleacurile, iar acum lumea se obișnuise cu felul meu de a răspunde prompt solicitărilor și nu mă mai slăbea deloc.

„Ce poate fi atât de extraordinar?” mă întrebasem în timp ce, pironit în văzduh, deasupra clădirii Tribunalului, căutam un loc de *parcare* cât mai apropiat de banda rulantă ce avea să mă transporte apoi de-a lungul turnului II, până în fața biroului. „Cine știe? Și-o fi pierdut careva cățelul, iar eu sunt dator să aflu neîntârziat dacă javra este sau nu în viață!”

Ce mai, eram iritat de-a binelea și tânjeam după așternutul moale pe care-l lăsasem încă desfăcut, pregătit a mă primi oricând în moliciunile lui odihnitoare, măcar duminica.

— Nici duminica nu mă lăsați în pace? am întrebat, în loc de orice altceva, de cum am intrat pe ușă.

— Nici, mi-a replicat sec jovialul Bo. În birou te așteaptă de câteva minute colonelul Bred. Are să te informeze el despre ce este vorba…

N-am mai așteptat alte amănunte și am dat pur și simplu ușa de perete.

— Vreau să aflu totuși ce naiba s-a-ntâmplat, de sunteți cu toții în stare de alarmă.

— Alarmă? Asta-i bună! zise colonelul și-mi întinse amical mâna.

Peste o jumătate de oră zburam spre Ellim.

II • Vulcanii se trezesc din când în când

Pe terasa rachetodromului sosisem cu puține minute în urmă și, aflând că pasagerii navei dinspre Eridan, aplanetizată încă în timpul nopții, nu primiseră permisiunea de a coborî – formalitățile birocratice ale vizelor prelungindu-se peste limita obișnuită –, am hotărât să aștept, pentru a nu face încă un drum în întâmpinarea Lilianei.

Era o dimineață cu lumină difuză; plafonul cerului fiind scăzut, atmosfera mi se părea mai răcoroasă, mai puțin înăbușitoare.

Am luat un pahar cu suc de flori marine și două prăjituri, instalându-mă confortabil la masa cea mai periferică a terasei, acolo de unde puteam supraveghea până la capăt șoseaua ce venea de la pista propriu-zisă a rachetodromului, adică din zona de restricție. Nu mai aveam răbdare. Cumpărasem flori, îmbrăcasem un costum elegant, eram emoționat, iar așteptarea începea să mă irite. La întrebările mele repetate, funcționara îmi răspundea invariabil să nu mă impacientez, căci totul era în deplină ordine; din clipă în clipă omnibuzul trebuia să-și facă apariția și așa mai departe, ceea ce pe mine nu avea darul de a mă liniști. Voiam negreșit să fiu la punctul de sosire atunci când ușa autovehiculului se va deschide și Liliana își va face apariția, după atâtea luni în care absența ei mă chinuise de-a binelea.

În cele din urmă am deschis televizorul cu ecran minuscul, instalat pe masă, schimbând canalele unul după altul, în căutare de emisiuni distractive. M-am oprit cu greu la un spectacol de balet, transmis direct din sala nu știu cărui teatru – ceva clasic, solemn, o muzică maiestuoasă, gravă –, privind cu oarecare detașare, chiar neglijent, șirurile de dansatoare ce-și alcătuiau

și-și desfăceau ritmic formația în prim plan, înconjurând, într-o adevărată corolă florală, perechea soliștilor, dansatori admirabili, executori abili ai unei vaste game de figuri dificile, spectaculoase, mereu aplaudate de public.

Spectacolul a durat destul de mult sau poate numai mie mi s-a părut așa. Nici n-am băgat de seamă când cortina a coborât peste ultima scenă, marcând și ultimele acorduri ale melodiei; n-am observat când locul balerinelor a fost luat de un crainic. Deodată câteva cuvinte îmi treziră auzul, mă șocară cumva incert, îmi răsunară ca un ecou în minte: … *erupții vulcanice*… M-am concentrat pentru a putea urmări buletinul de știri, pentru a putea înțelege sensul precis al acelor cuvinte, dar era prea târziu. N-am mai prins știrea decât pe jumătate, reținând totuși că foarte curând urma să fim martorii unor erupții vulcanice de o deosebită violență, afectând grav câteva zone ale planetei. Care zone anume îmi scăpase.

•

Ideea unor posibile seisme vulcanice acolo m-a înfiorat în prima clipă, apoi m-a cuprins o furie neputincioasă împotriva destinului ce mă urmărea fatal… Plecasem de pe Pământ tocmai din cauza vulcanilor. Îi uram; îi uram din suflet pentru că sub lavă îmi rămăsese pietrificată, îngropată de vie întreaga copilărie, cu tot ce mă lega de ea – cu amintiri, cu prieteni, cu jucării, cu vise de împlinire, cu dezamăgiri și bucurii juvenile – totul, sub focul materiei ce se scurgea implacabil peste noi… Peste noi… Atunci am scăpat printr-un accident, printr-o minune; numai eu – singur eu dintre câteva sute de oameni aflați în colonia acelui șantier… Poate fusese un noroc, poate fusese blestemul meu de a supraviețui… Au trecut de atunci ani, mulți ani și nu m-am putut stabili nicăieri. Pretutindeni m-a urmărit ca o amenințare incendiul vulcanilor dezlănțuiți. Pretutindeni… De aceea am călătorit mereu – mereu învins, mereu revoltat, mereu în căutare de refugiu. Iar acum, așa deodată, vulcanii…

•

Liliana se bălăcea zgomotos în bazin; o urmăream cu plăcere, admirându-i trupul zvelt, culoarea arămie a pielii, gesturile delicate, totuși viguroase. Ar fi trebuit să mă simt fericit pe deplin – eram iarăși împreună –, totuși un gând îmi înnegura

mintea, îmi stârnea amintiri triste și o neliniște febrilă îmi stăpânea întreaga ființă.

Stăteam adâncit în plasa moale a balansoarului montat la umbra unor copaci rămuroși, având alături toate publicațiile de după-masă. Le răsfoisem nerăbdător, în căutarea știrilor senzaționale privitoare la erupțiile vulcanice, dar nimic din ceea ce aflasem nu mă mulțumea. Erau informații seci, aride, informații de serviciu, lipsite de culoare și de viață. Un singur magazin ilustrat publica alături de o fotografie înfățișând peisajul incendiat al munților la ultima lor erupție de lavă, din urmă cu vreo două decenii, un scurt interviu cu șeful Direcției Geologice, care, în răspunsul său la cele patru întrebări ale reporterului, făcea și câteva observații privind modalitatea de prevenire a unor eventuale efecte dezastruoase.

Ceea ce mă neliniștea cel mai mult era faptul că orașul nostru se afla cuprins în perimetrul – adevărat, în raza lui periferică – uneia din zonele cele mai puternic amenințate de mișcările seismice. Departe în zare se profilau bătrânii munți vulcanici, deșteptați acum din somnolență, și nu-mi puteam reține ura privindu-i, deși culoarea lor de un verde intens nu lăsa să se bănuiască nimic dramatic. Numai boarea aceea de fum alburiu, prelingându-se lingușitor de o parte și de alta a Piscului Pleșuv, era un semn, prevestire pentru cel ce știa să privească și să înțeleagă.

— Am impresia că a devenit o obsesie pentru tine toată povestea asta cu erupțiile vulcanice, mi-a spus Liliana în timp ce-și ștergea părul negru, lung până la mijlocul spatelui.

— Ce poveste? Nu e nicio poveste... Cunoști de altfel și tu foarte bine toată această... poveste, dacă vrei s-o numești așa, și te poftesc să nu mă faci obsedat.

— Altfel?

— Altfel, ce?

— Altfel, ce-are să se întâmple?

Se așezase lângă mine, în balansoar, deschizând o sticlă cu nectar. După ce bău din ea, mi-o întinse.

— Vrei?

Am golit-o și am aruncat-o cât colo. Nectarul mi s-a părut sălciu și nu îndeajuns de rece; de fapt nici nu-mi fusese sete – băusem numai așa, ca să fac ceva. Abia când Liliana m-a cuprins cu brațele de după gât, alintându-se ca un copil, am

uitat câteva clipe de neliniștea mea, și mi-a venit să râd văzând-o cum se străduia să-mi distragă atenția de la „obsesia” erupțiilor vulcanice.

— Ia te uită, am zis, cine face filosofie!…

— Și ce dacă?

— Păi, nu vezi că ești un copil?

— S-o crezi tu…

•

Pe Liliana o cunoscusem la un bal studențesc. Era mai mică decât mine cu doi ani, dar se străduia, prin tot ce făcea, să pară foarte matură, sobră și preocupată de problemele majore ale existenței. Ne știam mai de mult din vedere, așa că ne-am împrietenit repede și am dansat toată noaptea împreună. Dimineața, când am condus-o acasă, i-am spus la despărțire că, deși mi-ar fi făcut plăcere s-o mai întâlnesc, nu aveam timp pentru asemenea fleacuri – trebuia să învăț pe brânci, să-mi pregătesc teza de absolvire. Ea s-a îmbufnat deodată și m-a făcut nesuferit, apoi mi-a întors spatele intrând în lift. Am așteptat până când s-a aprins becul alb, marcând etajul zece, unde a coborât Liliana, și am apăsat butonul, chemând liftul înapoi la parter. După numai câteva minute am sunat la ușa apartamentului.

— Ce mai vrei? m-a întrebat răstit, prefăcându-se supărată, când a dat cu ochii de mine.

— Știi ce? i-am zis. Există o soluție ca să ne putem vedea mai des.

— Care?

— Să te măriți eu mine.

Liliana m-a privit amuzată.

— Știi ceva? Sunt foarte obosită. Mor de somn. Las-o pe mâine. Iar, dacă nu te răzgândești, n-ai decât să vii să mă întrebi încă o dată. Oricum, trebuie să mă gândesc și eu. Nu?…

A doua zi, cu un enorm buchet de flori în brațe, am urcat la etajul zece și am sunat lung, insistent, nerăbdător. Mi-a deschis maică-sa și am intrat.

— Liliana nu-i acasă, mi-a spus. Dar zicea s-o aștepți, că, altfel, dai de bucluc cu ea.

Femeia zâmbea, privindu-mă prietenește. Am așezat florile pe masă și am întrebat-o precipitat:

— Atâta tot? Altceva nimic? Nu v-a spus nimic? Nu știți nimic altceva?

— Ce să știu?

— Trebuia să primesc un răspuns: da ori ba. Asta țin să aflu neapărat.

— A, uitasem. Mi-a zis să-ți comunic, firește, că da.

În prima clipă nu mi-a venit să cred. Eram surprins eu însumi de întâmplare; totul se petrecuse atât de neașteptat, atât de brusc și de neobișnuit. Stăteam năuc și o priveam pe mama Lilianei fără să pot articula vreun cuvânt, fără să pot face vreun gest, până când aceasta m-a întrebat, sincer nedumerită de ceea ce simțea că se petrece cu mine:

— Ei, spune-mi și mie ce s-a întâmplat. Ce înseamnă acel da? Pot să aflu?

— Evident, am bâiguit eu, dar habar nu aveam ce să-i zic.

Norocul a fost că tocmai atunci s-a deschis ușa și Liliana a dat buzna înăuntru.

— Ai venit? a întrebat ea oprindu-se lângă mine, aproape, atât de aproape, încât i-am simțit răsuflarea agitată.

I-am cuprins ușor fața cu mâinile și am privit-o drept în ochi.

— Adevărat, Liliana?

Ea și-a înclinat capul pe umăr, m-a privit lung, altfel decât mă privise până atunci, apoi s-a lipit afectuoasă de mine și, rușinată parcă, a șoptit:

— Să-i spunem mamei...

•

Am format numărul Procuraturii și pe ecranul videofonului a apărut Bo care, de îndată ce m-a recunoscut, m-a întrebat:

— Cum de ai timp și pentru noi, șefule? Credeam că astăzi ești definitiv sechestrat în scopuri... cum să spun?... sentimentale...

— Te poftesc să nu fii insinuant, i-am retezat-o, dar Liliana, aplecându-se peste umărul meu, ca să-l vadă și să poată fi văzută la rându-i, s-a amestecat în discuție:

— Mai vorbim noi, Bo, când o să ai și tu soție.

— Bine-ai venit, Liliana!

— Bine te-am găsit, Bo! Ce mai faci?

— Aștept să-mi vină de hac vreo preafrumoasă. Poate așa să mă însor...

— Ești mofturos, Bo. Alegi prea mult.

— Eu nu aleg deloc. Aștept să fiu ales.

— Atunci, n-ai decât s-aștepți.

— Hei, am strigat eu, v-ați și așternut la palavre, încetați odată!

Liliana s-a îndepărtat de aparat în timp ce Bo își confecționa o mutră spășită, uitându-se cu coada ochiului să vadă cum voi reacționa.

— Ești dat naibii, Bo. Faci tu ce faci și tot simpatic rămâi!

— Mulțumesc, șefule, pentru compliment.

— Ascultă de ce te-am chemat: Tu ai aflat ceva despre mișcările seismice ale planetei? Despre erupțiile vulcanice?

— Ceva foarte vag. Cât am citit prin ziare…

— Mda. Interesează-te unde trebuie. Ia informații exacte. Vreau detalii. Înțelegi?… Tot ce se poate ști la ora actuală. Și mă suni imediat.

— E-n regulă, a zis Bo notându-și într-un carnet. Dar nu deranjez? Poate ar fi mai bine dacă…

— Dacă ți-ai vedea de treabă!

•

Trecuse de miezul nopții. Liliana dormea frumos alături de mine; zâmbea în somn – vise dulci îi legănau odihna.

Stăteam întins, nemișcat, încă treaz. Răcoarea de afară pătrundea prin geamurile deschise și-mi stâmpăra dogoarea din obraji. Fusese o zi plină de emoții, o zi care mă tulburase. Mai întâi Liliana… Eram iarăși împreună (o, cât dorisem asta), apoi… știrile despre posibilele erupții vulcanice… Mi se părea dintr-odată prea mult pentru o singură zi.

Cerul era senin. Bolta strălucea luminată de puzderia stelelor… În jur erau atâta liniște și atâta calm… Din când în când, la intervale regulate, apăreau discurile luminoase ale sateliților artificiali – verzi, albaștri, oranj – câțiva doar din cei aproape o sută ce asigurau rețeaua comunicațiilor video, planetare și interplanetare. Le urmăream traiectoriile spectaculoase, aidoma unor scântei desprinse din jerba jocurilor de artificii, stingându-se lent la orizont, ca într-o ardere epuizată după ce o clipă străluciseră intens la zenit. Priveam acest joc impecabil și superb, având cumva sentimentul participării mele afective la realizarea lui și căutam aici, în aceste certitudini ale izbânzilor civilizației tehnice, calmul și siguranța oamenilor, a civilizației umane superioare față de teribilele dezlănțuiri

naturale haotice, pe care trebuia să le supună, să le învingă, să le domine. Trebuia!…

M-am ridicat cu grijă din pat și am trecut dincolo, în cealaltă odaie, instalându-mă la masa videofonului. Am făcut apelul. Imediat pe ecran a apărut Alec, ursuzul Alec, diametral opus ca temperament lui Bo, și în primul moment am vrut să închid. Totuși, mi-am cerut scuze:

— Credeam că-l mai găsesc pe Bo.

— A plecat de-o jumătate de oră. E ceva special?

— Nu. Adică da. Ce știi despre erupții?… Îl rugasem să se intereseze…

— Nimic grav. Deocamdată…

— Deocamdată… Altceva?

— Nimic, ți-am spus. Dacă te interesează, spre seară a erupt în Munții de Gresie. Ceva, însă, cu totul nesemnificativ.

— Munții de Gresie?! Asta înseamnă că tocmai pe partea cealaltă a planetei.

— Da. Însă la același meridian…

— Înțeleg… Mulțumesc, Alec. Noapte bună.

Când m-am reîntors în dormitor, am găsit lumina aprinsă. Liliana se deșteptase. Sprijinită de perete, mă privea mustrător. Era somnoroasă; visele încă nu i se topiseră de pe pleoape și de aceea părea îmbufnată.

— Of, ce copil ești! mi-a spus, văzând că rămăsesem lângă fereastră, privind-o vinovat, căci o trezisem.

— De ce?

— Nu-ți dai seama? Tu nu-ți dai seama că nimic nu mai este acum posibil din ceea ce ți s-a întâmplat atunci, din ceea ce ți s-a întipărit în minte în colonia aceea unde v-a inundat lava vulcanică, unde zici tu că ți-a murit copilăria și de unde ți se trage teama asta absurdă, obsesia asta exasperantă?… Tu nu-ți dai seama că nimic din tragedia aceea nu se mai poate repeta?… Pe toate planetele pe care le-am colindat de-atunci nu s-a mai întâmplat nimic; vulcanii ăștia care se trezesc din când în când, nu mai sunt decât niște spectacole de operetă, sunt neputincioși în fața civilizației noastre, iar teama asta a ta este ridicolă? Tu nu-ți dai seama că nici aici nu se poate întâmpla nimic?! Ori vrei iarăși să ne luăm lumea în cap și să plecăm, să fugim din fața acestor fumegări de pipe anacronice?! Of, Cristi…

Am stins lumina și m-am întins din nou în așternut. Îmbrățișarea Lilianei era delicată, caldă, odihnitoare. Era atâta siguranță și atâta calm în gestul ei, încât pentru prima dată de când ne știam împreună i-am simțit dragostea neînchipuit de puternică și de adevărată… Iar somnul m-a învăluit numaidecât și am dormit mult, adânc, fără vise, până când dimineața mi-a coborât pe pleoape lumina portocalie a soarelui, odată cu sărutul tandru al Lilianei, care îmi veghease tot timpul odihna…

III • Pe aceeași treaptă cu... criminalul

În anticameră se afla o femeie înaltă, uscățivă, cu fața surprinzător de copilărească, care m-a privit întrebătoare de cum am închis ușa în urma mea.

— Am fost chemat pentru ora 12, i-am spus.

Și-a consultat agenda de birou apoi, ridicându-și ochii spre mine, a zâmbit satisfăcută.

— Procurorul...

— Întocmai.

Nu o cunoșteam. N-o mai văzusem niciodată. Era nouă, desigur, însă nici eu nu mai intrasem la guvernator de aproape o jumătate de an, dacă nu cumva chiar de mai multă vreme. El nu crezuse de cuviință să mă cheme, să mă consulte ori să se sfătuiască cu mine în vreo problemă anume, iar eu nu avusesem neapărată nevoie de ajutorul său ca să mi le rezolv pe ale mele; apoi, nici nu sunt dintre aceia care să stea cât e ziua de lungă în pragul șefilor, așa că totul în jur îmi era, acolo, în bună măsură străin.

Am fost anunțat și guvernatorul m-a primit de îndată.

Salonul vast era copleșitor prin atmosfera sa austeră. Pereții goi, albi, pardoseala tot albă. Tavanul era încheiat din oglinzi enorme, în felurite forme geometrice, ce reflectau, multiplicate halucinant, toate imaginile obiectelor reduse numeric la minimum; totul îți dădea o stranie senzație de imponderabilitate, iar pe mine interiorul acela mă amețea de fiecare dată și mă irita ca un cântec monoton repetat la nesfârșit.

La extremitatea opusă intrării se afla un birou negru, nu mare, sau cel puțin așa părea, implantat acolo, singur în spațiul exagerat al încăperii, în dosul căruia stătea rigid, cu ținuta monumentală, gravă guvernatorul. Deasupra capului, pe perete,

era fixat, cine știe de când (probabil nimeni nu se întrebase vreodată ce rost avea acolo; fusese moștenit în timp de către toți cei ce s-au succedat la cârmuirea planetei), un tablou oarecare, pictat de cine știe ce pictor obscur în urmă cu câteva secole, înfățișând probabil – culorile se oxidaseră și abia se distingeau de la o distanță ceva mai mare – un peisaj arid, o câmpie arsă de secetă, un pustiu în mijlocul căruia se oprise dezolat sau numai dezorientat un călăreț înveșmântat în armură arhaică, având în mână o lance ori un lung și primitiv baston de lemn cioplit.

Am înaintat până la câtiva metri în fața guvernatorului. Pașii îmi sunaseră strident în încăpere, stârnind ecouri mici, sparte sec de ziduri. Imaginea răsturnată a trupului meu se prelinsese dizgrațios pe tavan, în forme alungite ori turtite grotesc. Toată apropierea mea fusese urmărită cu atenție, aș zice chiar cu o anume curiozitate de către bărbatul voinic, aflat în pragul bătrâneții, cu figura distinsă, cu privirea pătrunzătoare, care mă aștepta.

— Ia loc, mi-a spus cu o voce baritonală, frumos timbrată, abia mișcându-și buzele.

M-am așezat pe scaun, singurul de altfel aflat în fața biroului. Câteva minute am continuat să ne privim în tăcere, cercetându-ne reciproc. Înțelegeam din toată acea tensiune pe care el căuta voit s-o creeze că eram *victima* voinței sale și nu aveam nicio șansă de a mă opune, de a amâna sau evita decizia pe care el ținea să mi-o comunice personal. Am înțeles acest lucru încă de prima dată când am intrat în încăpere, imediat după ce-mi luasem postul în primire, și cred că tocmai refuzul, imposibilitatea unui dialog m-a făcut să nu revin acolo decât chemat de fiecare dată, iar asta s-a întâmplat extrem de rar.

— Țin să-ți comunic, a început el să vorbească pe un ton egal, inexpresiv, la fel de corect ca un automat, că propunerea dumitale privind *executarea* inculpatului din procesul crimei de la Ellim este o aberație.

Aici s-a oprit așteptând din parte-mi o reacție, un gest sau un cuvânt de surprindere, de protest, de neliniște. Cum însă rămăsesem indiferent, a continuat:

— Sentința pe care Tribunalul a pronunțat-o urmând această propunere nu poate fi împlinită decât cu aprobarea

guvernatorului, tocmai fiind vorba de suprimarea unei vieți. Asta o știai, nu-i așa?

— Da, am răspuns sec, fără niciun alt comentariu.

— Și ai crezut cumva că eu voi fi de acord vreodată ca pe această planetă să fie semnată o decizie de ucidere a unui om?!

— Nu de ucidere, ci de executare, drept pedeapsă supremă pentru…

— E același lucru… Pentru mine e același lucru… Ai crezut deci că voi da aprobarea?

— Da.

— Ce te-a făcut să crezi?

Faptul că ținea să angajeze o discuție mă uimea. De obicei – știam asta, toată lumea știa – întrevederile din acea încăpere, „a oglinzilor albe”, decurgea după un tipic invariabil, după o regulă conform căreia singurul care avea cuvântul era el. Și iată, făcea o excepție. L-am privit drept în față, deschis, fără teamă și am vorbit limpede:

— Legile noastre prevăd o asemenea sentință, iar eu cred că este pe deplin întemeiată în cazul pe care-l discutăm. O crimă odioasă trebuie pedepsită exemplar.

— Printr-o nouă crimă?!

— Nu. Printr-o pedeapsă exemplară.

— Te joci cu cuvintele.

M-aș fi așteptat, după tot ceea ce-mi spunea, să se enerveze, să ridice tonul sau măcar să schițeze vreun gest de neliniște. El însă continua să rămână la fel de țeapăn fixat în speteaza scaunului, să rostească la fel de incolor cuvintele, pe un ton egal, imperturbabil, fad, lipsit de orice fel de expresivitate. Asta mă deruta într-un fel și mă agasa. În general, nu pot suporta firile apatice, plictisite, blazate, iar guvernatorul împrumutase tocmai o asemenea mască, voit glacială. De aceea mi-am zis că a continua discuția în acest fel era cel puțin inutil, dacă nu dezavantajos pentru mine, și dintr-odată am simțit nevoia de a spune ceva, o impolitețe, o obrăznicie, orice, numai să-l pot scoate din *ritmul* său, să-l fac să treacă *pe lungimea de undă* care-mi convenea, și l-am înfruntat cu o impertinență ostentativă:

— În ce vă privește, sunteți sigur că dacă nu veți semna sentința nimeni nu vă poate acuza de crimă?

Întrebarea mea a avut un efect oarecum neașteptat. Guvernatorul și-a ridicat, în prima clipă șocat, sprâncenele, dar numai atât, apoi a continuat discuția cu aceeași monotonie, acceptându-mi însă provocarea:

— Acuza? Pe mine?... Dar nu simpla acuzare contează, nu-i așa? Ci dovada crimei!

— Și dacă, totuși, vi s-ar face dovada unei crime, ce pedeapsă ați merita?

— Crezi că, neapărat, moartea?

— Depinde.

— Exact! a replicat prompt guvernatorul zâmbind abia perceptibil și în clipa aceea mi-am dat seama că, fără să vreau, prin acest răspuns concesiv pierdusem definitiv cauza.

— Pe planetă, spunea guvernatorul, zilnic se nasc și mor oameni. Se nasc... Și mor... Este firesc să fie așa. Legile firii trebuie să-și urmeze cursul normal... Omul a forțat totuși porțile acestor legi, fără a le fi violentat însă. Și-a prelungit viața. Astăzi – este un adevăr, o realitate! – oamenii trăiesc mai mult decât în urmă cu câteva sute de ani, cu mult mai mult decât în urmă cu o mie de ani; longevitatea oamenilor de azi este incomparabilă cu aceea a oamenilor de acum câteva mii de ani... Ne preocupă deci viața. Vrem să trăim cât mai mult, cât mai frumos și, evident, cât mai bine. Asta nu înseamnă însă că nu trebuie să ne preocupe moartea. Nu! Murim bătrâni; murim la sfârșitul unei vieți pe care fiecare din noi a căutat să o cheltuiască superb, fiecare din noi într-un fel al său, aparte. Murim în accidente, în tragice întâmplări; murim fatal când știința nu ne poate salva din ghearele vreunei boli necruțătoare – există din nefericire încă și asemenea necazuri; murim eroi, jertfiți pe altarul cunoașterii, al progresului; murim... murim... Iată, sunt atâtea și atâtea variante în care murim, dar niciodată acum, la nivelul civilizației pe care l-am atins, nu mai putem accepta ideea morții sub formă de omucidere! Crima, iată un cuvânt pe care noi ar trebui să-l eliminăm din vocabular. Criminal – un termen ce nu trebuie să mai denumească azi nimic! Ideea de om exclude pe aceea de crimă...

M-am născut pe această planetă, spunea guvernatorul, pe care n-am părăsit-o decât arareori și atunci pentru puțină vreme. Îmi place deci că sunt băștinaș și sunt mândru de asta. Aici s-au născut și au murit părinții mei, aici s-au născut și au

murit părinții părinților mei și cei de dinaintea lor – patru generații mă leagă de acest sol, de această planetă pe care strămoșii mei au pășit între primii, aducând aici spiritul unei înalte civilizații, spiritul unei generoase umanități… Noi, toți urmașii lor, am crescut în cultul înaltei demnități omenești și am făcut din asta un adevărat criteriu de existență… Treptat, planeta s-a populat. Au venit oameni din toate colțurile Universului, atrași de tentația *desțelenirii* – aventurieri în felul lor, aventurieri de rasă, oameni sănătoși, cu trupuri perfecte, cultivați, educați, oameni de aleasă cultură, oameni de știință, savanți… Aceștia au fost primii descălecători pe planetă – cred că folosesc un limbaj familiar dumitale, ca pământean –, primii care au început să impună aici dimensiunea lumii noastre de înaltă civilizație de azi. Și, crede-mă, n-a fost tocmai simplu, nici ușor… Dar nu despre asta vreau să-ți vorbesc… Cu timpul, planeta și-a dobândit o populație proprie, indigenă. Oamenii născuți aici, crescuți și educați, formați aici – oameni ce începeau să se deosebească, cel puțin afectiv, de ceilalți care continuau să vină; se deosebeau ca structură psihică, se deosebeau prin felul lor de a fi, de a gândi, de a trăi… Poate nimeni nu-și dă seama imediat, dar deosebirea există cumva indefinibilă, dar ea există. Este ceva ancestral – da, da este un spirit al planetei, de care nu se poate face abstracție azi. Înțelegi? Înțelegi ce vreau să spun? E foarte important să-ți dai seama…

Ceea ce s-a întâmplat la Ellim, spunea guvernatorul, este într-adevăr odios. Este un caz fără precedent pe planetă și de aceea a intrigat, a indignat, a revoltat pe toată lumea. Dar, tocmai de aceea și trebuie *judecat* altfel acest caz ieșit din comun. Spun *ieșit din comun* și mă gândesc la crima în sine. Cruzimea a surprins abia în cel de al doilea rând. Înțelegi?… La noi nu s-a mai întâmplat așa ceva din vremuri imemorabile – dacă vreodată s-a întâmplat așa ceva. Suntem oamenii unei civilizații superioare – rațiunea ne caracterizează în tot ceea ce facem, în tot ceea ce întreprindem, în tot ceea ce gândim. Ori, dacă fapta acelui om este lipsită de rațiune, de o rațiune corespunzătoare treptei noastre de evoluție umană, atunci acel om trebuie privit cu alți ochi. Irațiunea înseamnă și iresponsabilitate. Iar un iresponsabil… Nu spun că acel om este *bolnav.* Admițând că el este o excepție în lumea noastră, atunci, ca orice excepție, ca

orice lucru anormal, se cuvine să-l cercetăm *în speță*, să-l judecăm și să-l tratăm ca atare. Poate obligându-l la o altă conduită, la un alt regim existențial. Poate izolându-l. Vom fi noi înșine mai umani oferindu-i o șansă decât... *extirpându-l*...

Sentința pe care o ceri dumneata, spunea guvernatorul, a stârnit protestul majorității oamenilor de pe planetă, tocmai prin cruzimea ei. Dumneata ceri uciderea inculpatului. Iată ce i-a neliniștit pe oameni, înțelegi?... Ei, cum nu poți pricepe atâta lucru!? Dacă dumneata ești capabil a rosti un asemenea verdict înseamnă că ești capabil să-l și execuți. Eu nu mă îndoiesc de asta. Nici lumea care își manifestă deschis nemulțumirea față de atitudinea pe care ai luat-o. Neliniștea lor izvorăște tocmai din ușurința cu care ai cerut să fie ucis un om; poate nu este bine spus ușurința, poate mai exact ar fi să spun calmul, sângele rece, hotărârea, duritatea... În sfârșit, dumneata îl lichidezi pe om la fel de simplu cum el însuși și-a lichidat victimele la rândul său. Nu vezi că te așezi – în conștiința multora – pe aceeași treaptă cu... criminalul?! Nu-ți dai seama că oamenii se îndoiesc de dumneata la fel ca și de acela împotriva căruia rostești cumplita sentință?! Nu vezi că oamenii se tem de dumneata, te suspectează, te condamnă!? Nu înțelegi că lumea te consideră în egală măsură un posibil criminal?...

În tot acest timp, guvernatorul vorbise calm, reținut; nicio urmă de emoție, de ceea ce s-ar putea numi aprindere pasionantă sau angajare afectivă față de cauza în favoarea căreia pleda, căci ce putea fi altceva decât o pledoarie acest lung discurs pe care îl rostise, poate singular în cariera sa, menit a mă face să înțeleg ceva ce eu nu voiam să înțeleg, ce refuzam să înțeleg, pentru că toată argumentația lui era șubredă undeva, deficitară și mi se părea nu atât ieftină, puerilă, cât mai ales falsă. Mi se păreau amendabile, din punct de vedere științific, opiniile sale, concepțiile sale, ca să le numesc așa. Fața lui rămăsese imobilă, inexpresivă, trupul își păstrase rigiditatea statuară și numai în câteva rânduri, abia perceptibil, mâinile așezate pe masă ca pentru o totală odihnă s-au mișcat, vrând să sublinieze un cuvânt sau altul. Aveam tot timpul ciudata senzație că de fapt nu mă aflam în fața guvernatorului, ci a unui manechin, a unui robot – copie perfectă a omului care, probabil, în acele clipe se afla în cu totul altă parte a lumii, dacă se afla, și m-am înfiorat la ideea că guvernatorul ar putea fi o cumplită

farsă, că el nici nu exista, că nici nu existase vreodată, că în locul lui fusese instalat acest *mecanism* în memoria căruia erau imprimate cuvinte, serii de cuvinte, fraze, noțiuni – totul după un program pe care trebuia să-l execute modificat de la situație la situație, de la caz la caz.

Îl urmăream, de la un timp, foarte atent, și încercam să descopăr în fizionomia sa, în mișcarea sensibilă a buzelor, în amorțeala brațelor, în felul cum stătea, cum mă privea, cum vorbea, spun, încercam să descopăr acel ceva care să-i trădeze „impostura” și, negăsind nimic, o spaimă incertă simțeam cum mă învăluie, cum se ridică în mine și mă făcea să înghet. Totul era prea perfect pentru o înscenare, dar, dacă totuși era… Gândul acesta începuse să mă terorizeze și, pe când guvernatorul rostea ultimele cuvinte ale lungii sale alocuțiuni, mă întrebam dacă nu cumva cel mai înțelept pentru mine era să plec, să părăsesc planeta, și încă repede, cât mai repede cu putință.

Tăcerea ce s-a așternut apoi, prelungită în spațiu imaculat al încăperii enorme, mi-a atras atenția, tocmai prin insistența ei. Va să zică, mi-am spus, *robotul* și-a epuizat programul și nu va mai face niciun gest, nu va mai rosti niciun alt cuvânt atâta vreme cât nu va exista un impuls nou, iar acest impuls trebuia să vină din partea mea. Trebuia deci să spun ceva, un cuvânt, oricare, pentru ca mecanismul să funcționeze în continuare perfect. Dar *în continuare* nu putea fi altceva, evident, decât concedierea mea de acolo, anunțarea că timpul ce-mi fusese acordat se epuizase, că puteam să plec. Dar eu tăceam. Tăceam cu încăpățânare și așteptam. Ce? Nu-mi dădeam prea bine seama. Poate ceva care să-mi infirme bănuiala cumplită care mi se înfipsese insinuant în minte și acum mă obseda.

Am înțepenit pe scaun, interzicându-mi orice mișcare – clipitul genelor, înghițitul salivei, până și respirația mi-o îngăduiam cu maximă restricție, controlându-mi fiecare concentrare și destindere a mușchilor pectorali. Nimic nu trebuia să lase bănuiala că eram viu, că existam acolo. Orice mișcare, oricât de neînsemnată în aparență putea constitui la un moment dat un impuls pentru mașinăria perfectă pe care o aveam în față, și mecanismul ar fi continuat să funcționeze *normal* adresându-mi-se, îmi spuneam, probabil astfel: „Cred că ai înțeles ce am vrut să-ți spun”, ar fi rostit guvernatorul, mecanic, impasibil, rigid.

„La revedere. Ți se va comunica decizia mea, neîntârziat” și întinzându-mi mâna ar fi încheiat ceremonios întrevederea, obligându-mă să plec.

— Ei bine, a zis guvernatorul, cred că întrevederea noastră se poate încheia aici. Sper că vei reflecta asupra discuției de azi și vei trage concluziile cele mai juste… La revedere! și întinzându-mi mâna, a adăugat: Nu voi întârzia să-ți aduc la cunoștință hotărârea mea referitoare la sentința rostită în procesul crimei de la Ellim. Oricum însă, să știi, nu voi îngădui pe planetă executarea sentinței cu moartea. Să reții asta… La revedere…

Prostul de mine! Cum de nu mă gândisem, cum de-mi scăpase? Îmi venea să țip de ciudă. Fluxul de energie al gândurilor mele se transmisese robotului – acesta fusese impulsul de care avusese nevoie. Și ce altă dovadă mai bună decât faptul că îmi repetase aproape identic cuvintele pe care eu însumi le rostisem în gând? Da, nu încăpea nicio îndoială.

I-am strâns mâna și un fior de gheață mi-a trecut prin șira spinării. Carnea îi era flască, moale, cumva amorfă, pielea pergamentoasă avea o uscăciune grețoasă. Guvernatorul parcă s-a grăbit să dea drumul mâinii mele. L-am privit o clipă, ridicat în picioare, mai înalt cu un cap decât mine, și am vrut să-i observ de aproape ochii, dar s-a așezat imediat, iar eu a trebuit să-i întorc spatele și să mă îndrept spre ușă.

Distanța pe care am străbătut-o înapoi mi s-a părut enorm de lungă – aveam senzația că nu voi mai ajunge niciodată să apăs clanța – și când m-am văzut dincolo am răsuflat epuizat, ca după o înverșunată luptă în arenă, căutând un fotoliu, un scaun, ceva pe care să mă pot așeza. Dar anticamera era la fel de auster mobilată – abia atunci am luat seama – și nu conținea niciun alt obiect, în afara mesei la care ședea, plină de importanță, femeia aceea cu chip de păpușă.

M-a privit surâzând binevoitoare și s-a ridicat să mă conducă spre ieșire, dar eu m-am oprit deodată în mijlocul încăperii și am întrebat-o:

— Guvernatorul era dincolo?

Femeia a tresărit surprinsă; nu se așteptase desigur la o asemenea întrebare; n-o înțelesese sau nu știa ce să creadă, așa că s-a uitat la mine cu neîncredere.

— Poftim?

— Vreau să știu dacă în încăperea *aceea* se află cineva.

— Cum dacă se află cineva?! Vreți să spuneți că ați stat înăuntru atâta vreme singur? Dar, este imposibil. Acolo se află…

— Ești sigură?

Secretara a pălit; fața ei drăgălașă a primit deodată o culoare lividă și în ochii dilatați i-am citit groaza. Câteva clipe ne-am privit unul pe celălalt încremeniți, apoi ea și-a dus palma la gură, într-un gest de spaimă, ca pentru a-și reține pe buze țipătul involuntar, și, răsucindu-se brusc pe călcâie, s-a repezit spre ușa ce dădea în încăperea guvernatorului tocmai atunci când soneria începuse să sune agitat, chemând-o.

IV • Într-un lung păienjeniș de deltă ireală

Pe cursul superior al Fluviului Verde, acolo unde începea Podișul Metalic, solul se despicase în mai multe locuri pe porțiuni îngrijorător de lungi – crăpături adânci și urâte, dând la iveală măruntaiele rocilor neîndeajuns sedimentate, răvășind ținutul și dându-i o nouă configurație geografică. Uriașele gropi, pornite aproape din buza malului scund al fluviului, se continuau parcă unele pe altele, în prelungi canale naturale, până sub verticalele platoșe ale versanților muntoși, într-o imagine stranie de apocalips. Apa se prelingea din albie pe nesimțite, schimbând cursul fluviului, mutându-l treptat în alte albii tăiate adânc pe scoarța planetei – un fluviu amenințat să se destrame în mulțimea noilor brațe ce-l chemau irezistibil, brațe moarte, brațe fără ieșire, frânte la capete, canale intersectate haotic într-un lung păienjeniș de deltă ireală, imensă, lacomă a secătui drumul vechiului curs și a-i răpi viața. Era dezastruos spectacolul oferit fatal de lanțul cutremurelor în ultimele zile, de-a lungul meridianului.

— … Și este abia-nceputul, spunea zâmbind trist, cumva neputincios, hidrologul pe care mă oferisem să-l transport la baza de intervenții operative, organizată într-un mic orășel de la marginea Podișului.

Elicopterul trecea lent pe deasupra întinderilor calamitate, oferindu-ne posibilitatea de a contempla totul cât mai atent, mai îndelung, și pentru prima dată de când zburam cu *bătrâna mea libelulă* n-am simțit cât de încet trecea timpul înregistrat sever la aparatele de bord.

•

În sala de recepții a celui mai mare hotel din localitate cu greu se putea găsi vreun loc liber la ora aceea. Oameni veniți din toate părțile planetei – savanți, conducători ai unor importante unități economice, reprezentanți ai organizațiilor publice de interes obștesc, reporteri, oameni de ordine etc. – convocați în grabă pentru alcătuirea comandamentului de intervenție în zonele calamitate, ascultau cu deosebită concentrare expunerea unuia dintre tehnicienii principali ai Stațiunii de prognoză și dirijare a circuitului climateric asupra evoluției fenomenelor seismice din ultimele douăzeci și patru de ore.

— … urmărind cu fidelitate centura Munților Pleșuvi, spunea bărbatul acela scund, aproape obez, transpirând din abundență în timp ce-și plimba vârful bastonului alb peste harta enormă, fixată pe întreaga suprafață a peretelui, fluxul de cutremure a traversat aproape jumătate din calota sudică a planetei, având tendința de a se deplasa în continuare pe lungimea meridianului…

Am zărit un scaun neocupat tocmai în marginea primului rând din față, lângă perete, aproape de masa prezidiului la care luaseră loc câteva personalități, bine cunoscute, ale vieții publice din ținut și de pe întreaga planetă. Ședința operativă începuse de mai multă vreme; în sală era cald, ventilatoarele funcționau fără întrerupere, sticle cu sucuri răcoritoare își făceau loc, tot mai mult, alături de carnetele de notițe, pe mesele participanților; curieri și delegați ai agențiilor de presă intrau și ieșeau din sală, preocupați, grăbiți, agitați; în totul se resimțea o atmosferă de tensiune mocnită, o febră neobișnuită, și pe fața fiecăruia din cei prezenți se putea citi neliniștea. Situația însă nu era deosebit de gravă. Cutremurele ce se produseseră de-a lungul centurii de munți vulcanici – cutremure de grad mijlociu și chiar inferior – provocaseră mai mult panică decât reale pagube. Suprafețele de sol deplasat, crăpăturile adânci deschise în câteva podișuri –, în special aici, pe malul Fluviului Verde – prăbușirea mai multor edificii din câteva mici localități aflate chiar pe axul seismic, alături de încă alte asemenea distrugeri și deteriorări erau totuși departe de a afecta cursul normal al vieții pe planetă.

Cel ce se afla în spatele meu m-a înghiontit ușor pentru ca, întorcându-mă, să-mi poată întinde grăbit un bilet primit din sală. I-am mulțumit instinctiv și când am despăturit foaia albă,

ruptă dintr-un carnet de note, am recunoscut, plăcut surprins, scrisul lui Bred. Va să zică, era și el acolo! Am parcurs cu privirea puținele cuvinte – „Ne întâlnim peste o jumătate de oră în hol. Am ceva pentru tine” – caligrafiate strâmb cu penița boantă a stiloului pe care voisem nu o dată să i-l arunc, fiind și urât, și nepractic, dar de fiecare dată renunțasem de teamă să nu-l supăr pe colonel. Mi-am controlat ceasul. Era încă devreme.

— Pe toată lungimea lanțului muntos, spunea mai departe tehnicianul, se vor înregistra în continuare mișcări seismice. Este de presupus că în zilele următoare centura cutremurelor să cuprindă zone noi, mai ales spre sudul versanților, ceea ce ar însemna implicit pericolul activizării vulcanilor stinși. Pentru a preveni efectele dezastruoase de pe urma unor asemenea dezlănțuiri naturale se preconizează…

— Cum îți explici dumneata cutremurele astea, venite așa, din senin? m-a întrebat brusc bătrânelul de lângă mine.

— Știu eu? i-am răspuns evaziv, observându-i ochii iscoditori, mici și negri, de vietate sălbatică, strălucitori și insistenți – o privire penetrantă, fascinantă. Știu eu? am repetat neconvingător. Se pare că este vorba de un fenomen ciclic…

— Pe naiba! În vara aceea de demult, ai fost de față sau erai prea tânăr să-ți amintești?

— Nu. Nu eram pe planetă.

— Mai bine. Află de la mine că atunci totul a început de la o experiență subterană, ceva teribil de complicat, o greșeală a nu știu cui – chiar dacă aș ști nu ți-ar folosi la nimic – o explozie strașnică, colosală, care a deplasat mase uriașe de materie. În sfârșit, îți poți imagina… Asta a fost cauza atunci. Ce s-a scris prin ziare sunt povești pentru cine avea timp să le creadă. De aceea te întreb. Acum, acum ce s-a întâmplat?

L-am privit mai atent pe bărbatul îmbătrânit prea devreme sau poate într-adevăr bătrân; ochii lui mă fascinau, mă intimidau cumva, iar ceea ce-mi spunea, atât de direct, atât de franc, insinuând totuși ceva la care, mărturisesc, mă temeam să mă gândesc, mă temeam tocmai de adevărul pe care l-ar fi putut conține o asemenea aluzie, atât de violentă, mi se părea înainte de toate o provocare.

Vorbeam în șoaptă, atât doar cât să ne putem auzi unul pe celălalt, de aceea, când i-am răspuns la fel de evaziv ca prima

dată „Habar n-am”, s-a prefăcut a nu auzi și, apropiindu-se mai mult de mine, a insistat:

— Ce spuneai?

Felul său de a încerca *să-mi intre în suflet* m-a agasat. Am devenit deodată nervos, iritat și, pentru a pune capăt discuției, i-am replicat dur, nepoliticos:

— În fond, ce vrei de la mine? Habar n-am ce-mi ceri. Sunt și eu unul ca oricare altul de-aici din sală, deci nu știu nimic în plus. Înțelegi?

— Ai dreptate să mă tratezi astfel, a zâmbit bătrânul mâhnit, retrăgându-se la locul său. De altfel, nici nu puteam să mă aștept la altceva. Oricum, ești omul legii, iar secretul rămâne secret. Mai ales un asemenea secret… Te rog să mă ierți.

— … de aceea, în zona platourilor înalte, spunea tehnicianul ștergându-și fruntea cu o batistă albă, enormă, mișcările seismice vor atinge cota maximă în următoarele patruzeci și opt de ore. Craterele vulcanice 8 și 11 sunt supuse unui regim de observații…

— De unde știi că sunt omul legii?

— Din ziare, de la televizor… De când cu procesul de la Ellim, ai devenit un personaj foarte popular.

— N-am dorit asta.

— Te cred.

— Mă crezi, dar nu mă aprobi în susținerea unei sentințe atât de aspre.

— Dacă te-aș aproba, ți-ar folosi la ceva?

•

În sală era rumoare. Tehnicianul tocmai își încheiase relatarea.

Au luat cuvântul câțiva dintre organizatorii operațiunilor de intervenție, făcând cunoscut planul de acțiune al zilei curente, sarcinile ce reveneau grupelor speciale și așa mai departe, după care ședința operativă a fost suspendată.

Ne-am ridicat cu toții deodată; lumea se străduia să părăsească sala cât mai repede cu putință; la ieșire se produsese o teribilă învălmășeală; oamenii vorbeau tare, aproape țipând, astfel încât abia dacă te mai puteai înțelege cu cineva și în acest adevărat vacarm m-am pomenit față în față cu bătrânul ce stătuse lângă mine.

— La revedere, i-am spus, întinzându-i mâna grăbit, temându-mă ca nu cumva să încerce a relua discuția.

— La revedere, mi-a răspuns amiabil.

Apoi, scoțând din buzunarul de la piept o carte de vizită, mi-a întins-o jenat, sau numai mie mi s-a părut așa, adăugând:

— Poate într-o bună zi vei avea amabilitatea să-mi faci o vizită. M-ar onora...

— Poate, am consimțit politicos, dar nesigur.

•

Colonelul Bred, singur, așezat lejer într-unul din fotoliile largi ale spațiosului hol, aștepta.

— Te plictisești?

— Nu. Aici nu. Privesc strada...

— Te plictiseai la ședință?

— Adevărul e că ședințele operative sunt întotdeauna neinteresante. Cred că singurul lor rost este acela de a impresiona spectatorii, de a da posibilitatea, în cazul nostru, reporterilor să se afișeze, luând interviuri, iar celor din comandament șansa de a poza, acceptând să li se ia interviuri.

— Nu te știam atât de caustic.

— Nu sunt caustic. Sunt lucid. Cunosc situația mai bine decât mulți alții și de aceea nu mai am răbdare să asist la ședințe.

— Propui altceva?

Colonelul a ridicat din umeri a lehamite, însoțindu-și gestul cu o grimasă a feței care m-a făcut să observ îngăduitor:

— Astăzi nu ești prea binedispus.

— Nici n-am motive.

— S-a întâmplat ceva?

— În fiecare clipă se întâmplă câte ceva... Apropo, vrei să facem o plimbare prin oraș? Să vezi cum arată o parte din *zona calamitată*?

— Bineînțeles că vreau, deși ironia ta mă obligă, nu știu de ce, să fiu circumspect.

— Față de mine?

— Poate. Nu-mi dau seama.

— Are să-ți treacă.

•

În oraș, viața decurgea aproape normal. Autostrăzile ce traversau de la un capăt la celălalt localitatea cunoșteau aceeași aglomerație obișnuită a zilelor călduroase de la

începutul verii; oamenii circulau nestingheriți; instituțiile și întreprinderile funcționau impecabil; poate numai în zona portului se resimțea o îngrijorare aparte reflectată de ritmul activității diurne. Apele scăzuseră mult; câteva nave comerciale ancorate în radă rămăseseră captive, iar altele, pe care cutremurul din urmă cu câteva zile le prinsese încă pe cursul fluviului, erau amenințate să se împotmolească în mâlul albiei și orice mișcare le fusese interzisă.

Am traversat orașul în pas de promenadă. Nu aveam nicio misiune specială, iar Bred era atent doar la felul în care Inspectoratul Local al ordinii publice se achita de îndatoririle sporite acum, în această situație specială în care se afla orașul.

Vorbeam puțin, făcând mai mult remarci privitoare la diversele aspecte cotidiene ale vieții, trecând ca doi oameni pe aleile lungi ale cartierelor de blocuri noi, înălțate pe verticală – amenințătoare, impozante, masive, atrăgătoare – și așa ne-am pomenit deodată (cel puțin eu; poate colonelul intenționase anume să mă conducă într-acolo fără nicio avertizare prealabilă) în fața unei bariere improvizate ce interzicea accesul persoanelor particulare. Dincolo se vedea cumplita deschizătură a solului – adâncă, urâtă; pe marginea ei se distingeau clar urmele molozului câtorva edificii ce fuseseră înghițite în întregime și o boare de fum alburiu, rău mirositor, se prelingea într-o scurgere lentă de-a lungul prăpastiei, ieșind din oraș, pierzându-se undeva departe, spre inima bolnavă a platoului.

Am înaintat în lungul despicăturii, din loc în loc oprindu-ne să privim înăuntru, să descifrăm în amestecul de roci sfâșiate urmele lumii noastre, prăbușite sub convulsiile haotice, nesupuse, ale materiei. Oare era civilizația noastră încă atât de neputincioasă în fața naturii oarbe?! Oare supercivilizația în care trăiam nu putea împiedica un asemenea dezechilibru al naturii în mișcare?! Oare, noi… Atâtea întrebări îmi veneau cu iuțeala fulgerului în minte, fără ca vreunul din răspunsurile posibile pe care le știam, sau le inventam spontan, să mă satisfacă. Și iarăși simțeam cum spaima aceea, care îmi terorizase copilăria, viața de până atunci, obsesia calamității ucigașe se filtra în toată ființa mea, copleșindu-mă irezistibil.

— Victime omenești? am întrebat.

— Bineînțeles, mi-a replicat cineva, un om pe care nu-l cunoșteam, poate conducătorul uneia din echipele de salvare ce acționau în zonă.

— Mulți?

Omul și-a mutat privirea de la mine la colonelul Bred, apoi iarăși la mine, și când, în sfârșit, s-a decis să vorbească, a preferat să privească undeva în gol, departe, peste ținuturile fumegoase de dincolo de fluviu.

— Aici, vreo zece…

— Cineva din familie?…

A înclinat, afirmativ, capul. N-am insistat. Cum aș fi putut, să-l consolez? Înțelegea la fel de bine ca mine tot ceea ce se întâmplase. Era conștient de puterea, ca și de slăbiciunea sa, a celor ce-l înconjurau, a noastră… I-am strâns brațul ca pentru îmbărbătare și m-am desprins din locul acela. Simțeam o ciudată nevoie de aer și de spațiu, de o evadare, undeva într-un ținut deschis, luminos, plin de liniște și de bucurie…

Colonelul Bred venea la un pas în urma mea. Îi auzeam respirația egală, stăpânită, mersul sigur; ciudat, numai vorbele nu i le auzeam, nu înțelegeam nimic din tot ceea ce-mi zicea, ca într-un film grotesc în care sonorul se defectase. De aceea, la un moment dat, m-am întors brusc și l-am întrerupt:

— Spune-mi, l-am întrebat, crezi că oamenii aceia puteau fi salvați?

— Care oameni?

— De sub dărâmături.

— Unii da. Alții n-au mai apucat să părăsească zona. Ordinul de evacuare a fost dat destul de târziu.

— Deci victime.

— Într-un fel, da, victime…

— Crezi că în alte părți vor putea fi evitate victimele?

Acum Bred mergea în fața mea la un pas. Avea o ținută impecabilă, dreaptă, impunătoare; mersul neșovăitor îți inspira încredere, iar vocea gravă, bine timbrată, calmă, îți dădea siguranță.

— Se pare, a continuat el, că fluxul seismic s-a oprit. Important a mai rămas doar faptul dacă vulcanii vor erupe sau nu…

Da, acesta era acum, într-adevăr, lucrul de cea mai mare importanță. Solul deschis în atâtea locuri, crăpăturile adânci în

scoarță constituiau nenumărate porți prin care lava incandescentă putea să-și reverse, să țâșnească la suprafață… Tocmai de aceea, oare numai vechile cratere trebuiau supravegheate? Oare fuseseră luate măsurile de prevenire necesare? Oare eram suficient de pregătiți pentru a câștiga o asemenea bătălie?

Mi-am ridicat privirile spre cer. Era o zi senină, călduroasă; aerul vibra metalic, purtând în sine rezonanța zborurilor atâtor aparate ce-și încrucișau traiectoriile. Elicoptere, rachete, nave de toate mărimile treceau cu viteze amețitoare sau în leneșe patrulări, la diferite altitudini, dintr-o parte în alta a orizontului.

Am rămas câtva timp să contemplez spectacolul aerian. Bred mi s-a alăturat mijindu-și ochii de prea multă lumină.

— Corbii…

— Ce-ai spus? m-a întrebat, sincer derutat, colonelul.

— Nu vezi? Rachetele acelea negre, în zbor planat, insistente, traversând încoace și încolo zona… dezastrului. Ca niște corbi sosiți la ospețele funeste…

— Ești macabru. Am impresia că nu-ți dai seama ce vorbești! Sunt aparatele oficiale, știi prea bine. Oamenii nu-și fac decât datoria.

— De ce nu le-au vopsit în alb? E o culoare odihnitoare, calmă. Sau roșii, de purpură. E o culoare maiestuoasă…

— Asta-i culmea! De unde vrei să știu eu de ce a fost aleasă tocmai culoarea neagră?! Poate pentru că e mai sobră, mai solemnă… Asta-i bună! Până acum te plângeai că nu ți se dă și ție una la fel, iar acum, așa, deodată…

— Știi ca ai dreptate? Zburăm cu niște epave. Este inadmisibil!

Privindu-l însă pe colonel, iritarea mi s-a spulberat într-o clipă. Avea atâta îngrijorare întipărită pe față, atâta tristețe și adâncă tulburare, încât capriciul meu mi s-a părut deodată meschin și nepermis, inacceptabil în împrejurările acelea.

V • Există lucruri despre care nu se vorbește

Biroul meu de la Procuratură avea pereții încărcați cu fel de fel de tablouri – lucrări în ulei sau de grafică – adunate din nenumăratele expoziții pe care le vizitasem. Fiecare tablou luat în parte avea, indiscutabil, individualitatea sa, farmecul deosebit, poezia proprie, dar îngrămădite toate la un loc, aproape fără spații între ele, dădeau impresia unui bazar, aglomerația estompându-le valoarea și derutându-l evident pe acela care ar fi încercat anume să le contempleze, să stabilească implicit o oarecare diferențiere calitativă între ele. Îmi dădeam seama și mă amuzam în sinea mea ori de câte ori în încăpere intra pentru prima dată cineva. Privirile îi erau atrase irezistibil dintr-o parte în alta, atenția i se dispersa la început, apoi un soi de panică, o neliniște datorită incapacității de a cuprinde totul rapid și categoric în pupilele ochilor, determinau de obicei o atitudine confuză. Și fără să-și dea seama omul intra în jocul meu, cumva gratuit, de-a începe discuția dintr-un punct banal în aparență, îndepărtat și inofensiv – despre artă. Cei ce intrau mai des, cei cărora biroul le era oarecum familiar – să zicem, lui Bo sau lui Alec – aveau și ei ciudățeniile lor referitoare la colecția mea, obsedându-i cutare lucrare, iritându-i o alta, enervându-i pur și simplu nu știu ce pată de culoare pusă acolo unde n-ar fi trebuit și așa mai departe; toate acestea constituind tot atâtea posibilități de a începe o discuție, deci tot atâtea posibile subiecte de conversație, repetate și reluate de fiecare dată cu alte argumente, dintr-o altă perspectivă și evident cu o altă predispoziție sufletească. Eu însumi stăteam deseori minute întregi cu privirile ațintite asupra vreunui tablou, într-o

contemplare pasivă, odihnitoare, deconectantă, căci universul cromatic, contrariant, avea darul, totuși, de a mă scoate, fie și numai pentru puțină vreme, din problemele ce-mi solicitau o concentrare nervoasă nu de puține ori epuizantă.

Primisem tocmai un tablou ciudat – o lucrare în ulei a tânărului pictor K. Os. Mann, pe care îl cunoscusem cu câteva luni în urmă la deschiderea marelui salon de arte plastice al capitalei – și pe care, odată fixat la locul său, în colțul de sus-dreapta al peretelui din față, îl contemplam cu o oarecare curiozitate. Întreaga suprafață, nu prea mare a pânzei era acoperită cu o pastă densă de ocru, în variate nuanțe, brăzdată însă haotic, parcă, de șuvoaiele unor ape agitate ce spălaseră în cale totul, dând la iveală fondul inițial alburiu al țesăturii grosolane. În mijlocul acestui „peisaj” fusese așezată, ca o lacrimă, forma elipsoidală a unei pete albastre, de un albastru violent, iritant, ce-ți atrăgea irezistibil privirea, reținându-ți-o captivă până la durere. Tabloul se intitula *Obsesia.* Compoziția mă tulbura; pata albastră, ca un ochi dilatat enorm, deschis cu uimire spre lume, mă fascina și nu-mi puteam desprinde privirile, ca de sub influența unei puternice hipnoze. Era, fără îndoială, ceva neobișnuit în ideea aceea de combinare atât de violentă a suprafețelor cromatice. Era ceva ca o sfruntare, ca un țipăt nonconformist, ca o revoltă sau ca o sfidare…

— Mie, sincer să fiu, mi-a zis Alec după ce l-a privit îndelung, nu-mi place. Nu-mi spune nimic.

— Nici nu trebuie să-ți spună mare lucru.

— Atunci?

— Se intitulează *Obsesia*… E suficient că artistul a reușit să creeze din culori ceva care să ți se întipărească atât de puternic în minte, încât să te urmărească și după ce nu-l mai ai în față, ca o obsesie.

Alee m-a privit apatic, cumva plictisit, apoi s-a întors iarăși spre tablou, pentru ca în cele din urmă să se așeze pe scaunul din fața mesei, deviind cu totul discuția.

— Știi ce? Dă-l încolo de tablou. Am aici o adresă care, sunt sigur, te va interesa mai mult, dacă nu cumva chiar o să te *obsedeze.*

Spunând acestea, mi-a și întins foaia unei dactilograme pe a cărei parte superioară am recunoscut numaidecât antetul cabinetului guvernatorului.

Am parcurs-o o dată, apoi încă o dată, și, în sfârșit, după ce am citit a treia oară adresa, am ridicat privirile spre Alec:

— Cunoști conținutul?

— Da.

— Și, ce spui?

— Mă așteptam.

Se aștepta... Și eu mă așteptasem într-un fel. Doar guvernatorul însuși îmi atrăsese atenția, mă avertizase că nu va îngădui executarea sentinței pe planetă. Atunci, de ce nu impunea categoric schimbarea ei? De ce nu decidea în acest sens, propunând altceva, o altă măsură măcar, dacă nu și o altă pedeapsă?! Guvernatorul însă nu era de acord cu ceea ce hotărâse Tribunalul. Foarte bine. La urma urmelor, n-avea decât să facă ce dorea. Eu propusesem sentința în instanță, jurații puteau fi sau nu de acord. Dar, odată ce Tribunalul se pronunțase, ce mă mai privea pe mine toată această istorie care începuse deja să mă irite?! De ce trebuia să mi se aducă mie la cunoștință că guvernatorul nu era de acord cu hotărârea Tribunalului și că bestia de criminal nu va putea fi executată niciodată *pe această planetă*?! Subliniat: *pe această planetă.*

— Pentru că, a răspuns Alec, poate guvernatorul nu vrea să fie executat *pe această planetă.*

— Nu înțeleg. Vorbește lămurit.

— Ce nu înțelegi?

— Adică pe o altă planetă ar putea fi executat?

— Poate că da.

— Fac o presupunere...

— Stai să ne lămurim. Deci, în fond, guvernatorul aprobă sentința, cu condiția să fie executată pe altă planetă, nu pe a sa. Asta vrei să spui?

— Eu nu vreau să spun nimic. E doar o simplă presupunere.

Ce naiba se întâmpla cu Alec? Se temea de mine? Avea vreun motiv anume ca să devină, așa, dintr-odată suspicios? De obicei se exprima limpede și fără ocolișuri. Ce însemnau... aluziile lui și... insinuările?

— Ascultă, Alec, i-am spus, am impresia că de când am intrat – fără voia mea, țin să precizez – în *afacerea* asta de la Ellim, în jurul meu se întâmplă ceva, ceva ce-mi scapă deși n-ar trebui, un fel de... ceva, ca o conjurație... a obstrucției. Și nimeni nu-mi spune pe șleau despre ce este vorba în fond. Acum, tu,

bunăoară, de ce mă suspectezi? De ce te eschivezi și vorbești ambiguu, echivoc? Ai vreun motiv anume sau ții doar să faci pe interesantul cu mine?...

Iritarea mea fusese poate îndreptățită, poate nu, destul însă că Alec a refuzat în continuare nu numai să-mi dea explicații, dar a tăcut ca o mobilă tot timpul cât am încercat mai apoi să-i explic că pentru mine cazul nu reprezenta nimic altceva decât un... caz oarecare și că la urma urmei mă interesa foarte puțin ce avea să se întâmple cu criminalul. Dar de ce nu se discuta cu Tribunalul, care pronunțase sentința, de ce cu mine, anchetatorul?!

Alec m-a ascultat cu o concentrare deosebită până la capăt, dar când a înțeles că încheiasem m-a întrebat sec:

— Pot pleca?

— N-ai să pleci nicăieri până nu-mi răspunzi la întrebare!

— La ce întrebare?

— Fir-ar să fie! Te-am întrebat de ce refuzi să te pronunți tranșant în chestiunea procesului.

— Pentru că nu eu am anchetat cazul și deci nu-l cunosc.

— Aiurea!

În clipa aceea l-am disprețuit profund pe Alec.

— Bine. Poți să pleci, am zis și i-am întors spatele.

Automat s-a ridicat de pe scaun. Îndreptându-se spre ieșire, a dat cu ochii de tabloul pe care îl atârnasem abia în ziua aceea pe perete și s-a oprit. O clipă numai, apoi, înainte de a deschide ușa, întorcându-se spre mine, a început să vorbească rar, ca și când și-ar fi găsit cu greu cuvintele:

— Ca să fiu sincer, tabloul nu-mi place deloc... Poate și pentru că între celelalte prea are darul de a-ți fascina privirile, făcându-te să nu le mai poți contempla pe celelalte...

— Dă-l încolo de tablou...

— Vrei să-ți spun ceva?

— Lasă, îmi spui mâine.

— Nu. Acum... Cred că guvernatorul vrea să te înlăture...

•

Așteptam. Mă încăpățânasem să tac, deși era limpede că nici Bred n-avea să-mi dezvăluie nimic important și, la toate întrebările mele – pe care le comentasem argumentându-mi-le și susținându-le cu explicații până în detalii – n-aveam să primesc niciun răspuns care să mă satisfacă. Totuși, continuam

să rămân nemișcat, cu privirile ațintite asupra sa, lăsând liniștea să ne macine perfid nervii, convins fiind că până la urmă colonelul avea să cedeze, în numele prieteniei ce ne lega.

— Așadar, a reluat el discuția într-un târziu, vrei să cred că ești într-adevăr atât de... naiv, de... neștiutor și de inocent pe cât lași impresia? Și că nu-ți dai seama chiar de nimic din cele ce se întâmplă în jurul tău?!... Hm... Află însă că tocmai această nevinovăție a ta, pe care o afișezi cu dezinvoltură și de care ții acum să mă încredințezi cu tot dinadinsul, mă face atent – deși, mărturisesc, uneori sunt tentat cu adevărat să te cred – și te admir, te invidiez sincer pentru abilitatea de care dai dovadă.

L-am privit perplex.

— Abilitate... Afișez... Habar n-am despre ce vorbești. Deși, după câte înțeleg, după câte îmi pare, cred că vrei să insinuezi...

— Nu insinuez nimic. Cine vine pe această planetă nu vine așa, de florile mărului, știi prea bine, degeaba cauți să-mi demonstrezi că tu ai ajuns aici numai pentru că, știu eu?, nu ai avut bani să-ți iei bilet până mai departe. Ce naiba, nu sunt copil!... Știu, există lucruri despre care nu se vorbește oriunde și oricând, mai ales oricum, dar nici așa... Mă consideri cumva tâmpit... sau, poate, mă tragi de limbă?...

Ieșirea atât de neobișnuită pentru temperamentul echilibrat, pentru modul deosebit de manierat în care colonelul Bred trata cu toți colaboratorii, mai ales cu prietenii, m-a surprins. Exista deci ceva ce îmi scăpase atenției, ceva ce neglijasem inadmisibil pe această planetă, ceva ce *ei* nu puteau admite (sau nu voiau să conceapă) și asta m-a făcut dintr-odată circumspect și temător, înțelegând că trebuia să-mi iau toate măsurile de precauție până la dezlegarea „misterului”. Deosebit de important pentru mine în clipa aceea era faptul că acum știam cu certitudine de existența acelui *ceva* care era dincolo de cazul de la Ellim, dincolo de pedeapsa pe care o cerusem și de sentința pronunțată în instanță, ceva în care se cuprindeau toate acestea și încă altele, într-o corelație fundamentală pe care o ignorasem, pe care de fapt nu o cunoșteam. Atunci am avut un șoc, o tresărire ca din somn și mi-am dat seama că, pentru a afla, trebuia să forțez lucrurile, să-mi forțez șansa; trebuia să pozez. Mi-am dat seama că abia de acum încolo trebuia să fac un joc cu adevărat perfid, insinuant, să las impresia că știu totul, dar că nu voiam să știu nimic; trebuia să

par un inițiat, mai mult, un expert desăvârșit și un executor primejdios prin subtilitatea duplicității mele – numai astfel puteam intercepta un fir, numai astfel aveam șansa de a *descoperi* ceva. Și atunci am avut revelația intrării mele într-o fantastică, într-o neobișnuită, riscantă anchetă secretă, cu care însă îmi eram dator pentru lungile zile de lâncezeală și falsă activitate în care mă cufundasem de când ajunsesem pe planetă. De aceea l-am privit superior pe colonelul Bred, cu acea teribilă și dezarmantă generozitate cu care știe să arunce cărțile pe masă numai un jucător stăpân de sine, pe care nu-l interesează atât miza, cât jocul, și am replicat:

— Știi bine că n-aș recunoaște, chiar dacă ar fi așa. Chiar dacă te-aș crede tâmpit sau dacă te-aș trage de limbă, tot nu ți-aș spune. Dar, am impresia că nu m-ai înțeles, ori eu n-am vorbit destul de limpede. Pe scurt, deci: Ce-l face pe Alec să creadă că guvernatorul vrea să mă înlăture? Înțelegi?… Pe mine însă mă frământă și mai mult altceva: De ce a ținut Alec să mi-o spună în cele din urmă, când eu îi cerusem de fapt cu totul altceva?… Nu știu dacă ești destul de atent la felul cum aceste două chestiuni se leagă între ele în subsidiar… Alec îmi este colaborator, dar se află, ca raporturi strict profesionale, în subordine. Știe el ceva în plus față de mine, în acest caz? Dacă da, ce anume? Și de unde? Înțelegi ce vreau să zic?

— Da și nu.

— Ce înțelegi și ce nu înțelegi?

— Înțeleg că te temi de ceva. Că ai motive să te temi. Asta înseamnă că undeva ai greșit, iar tu știi că ai greșit și acum te precipiți, încercând să previi un deznodământ care, evident nu-ți convine. Asta înțeleg eu.

— Să zicem că nu te înșeli prea mult… Acum însă, spune-mi și ce nu înțelegi.

— Aici lucrurile se complică.

— De ce?

— Fiindcă totul pornește de la un caz, în fond stupid – de la o crimă și de la o sentință care au indignat lumea prin violența și cruzimea lor. Acestea sunt aparențele. Ce se află dincolo de aparențe îmi scapă.

VI • O veșnicie se decanta în clipe de plumb

Spre dimineață, craterul din Piscul Pleșuv începu să fumege – gazul alburiu, greu, rău mirositor, se degaja din interiorul planetei cu o intensitate crescândă, prelingându-se pe pereții abrupți ai muntelui, până jos, în vale, unde acoperea sufocant întinderile verzi ale pădurilor. Privit de la distanță, spectacolul era fascinant, uimitor, părând desprins dintr-o lume ireală, fantastică, de basm sau, poate, mult mai adevărat, sugerând realitatea unui timp preistoric, nebulos, de la începutul erelor geologice, reactualizat acum dezastruos și impropriu.

Un zvâcnet convulsiv, de scurtă durată, ca spasmul acut al unui organism febril, s-a făcut simțit în dimineața aceea de-a lungul șirului muntos al zonei centrale. Câteva clipe solul s-a cutremurat, înfiorat, pentru ca apoi vulcanul să erupă gâlgâitor. Piscul Pleșuv a devenit pe dată un pisc de foc, răvășit haotic sub palele de vânt uscat aduse dinspre continent, ca o torță.

Am ajuns printre primii în preajma erupției.

Lava curgea în râuri de jăratic, acoperind noi și noi suprafețe de teren, extinzându-se ca o eczemă urâtă, purulentă pe versanții munților, distrugând totul în cale, prefăcând în scrum și cenușă întinderi mănoase de arbuști și de ierburi montane. Ținutul avea în întregime un aspect dezolant, iar panica stârnită printre oamenii localităților din apropiere amplifica înzecit atmosfera vag apocaliptică.

Echipele de intervenție au răspuns prompt la semnalul ele alarmă. Aerovehiculele speciale traversau zona la intervale regulate staționând, o clipă doar, deasupra epicentrului vulcanic, aproape, foarte aproape, la mică altitudine, timp

suficient însă pentru a putea lansa în inima incandescentă a acestuia bombele neutralizatoare – operațiune curajoasă, riscantă, dar singura pe deplin eficace. În tot acest timp, alte zeci de rachete și elicoptere ale serviciilor operative patrulau pe deasupra zonei, observând cu atenție fiecare parcelă, gata oricând să acționeze.

Orele se scurgeau neînchipuit de greu. Parcă o veșnicie se decanta în clipe de plumb, a căror durată se măsura metronomic cu fiecare bătaie a inimilor noastre.

Asistam la tot acest spectacol de la altitudinea celor două mii de metri la care mă fixasem, zburând în cercuri largi și domoale deasupra zonei de erupții, având mereu ciudata senzație că nimic din ce mi se desfășura sub priviri nu era adevărat, că totul nu era decât un vis sau o halucinație. De aceea, în clipa când, după câteva ore de tăcere, am auzit în difuzorul aparatului de bord vocea dispecerului care mă soma să părăsesc poziția avansată de deasupra craterului, unde ajunsesem fără să-mi dau seama, am tresărit de-a binelea, surprins cumva chiar de certitudinea incontestabilă a realității în care mă aflam. Mi-am redresat imediat zborul; totul primea acum o nouă dimensiune, realistă, în înțelegerea, în perceperea mea senzorială, lucidă, cenzurată, a ceea ce mă înconjura, și deschizând aparatul de recepție am avut numaidecât sentimentul participării directe, nemijlocite, la întreaga acțiune. Urmăream comenzile și dispozițiile de manevră ordonate de dispeceratul ce conducea operațiunile din zonă, edificându-mă asupra îndeplinirii lor, asupra rezultatelor imediate. Da, începeam să simt cu adevărat că rostul meu acolo se justifica, că prezența mea nu era o simplă formalitate. De aceea am redus mult altitudinea zborului și m-am apropiat de cele două localități ale Centrului de exploatări miniere din A., așezări urbane fără importanță deosebită – câteva rânduri de clădiri: cămine de zi, cluburi, baruri etc., unde se odihneau muncitorii atunci când nu plecau în oraș, unde locuiau împreună cu familiile. Cele două colonii marcau de fapt – împreună cu instalațiile tehnice ale pavilioanelor industriale de prelucrare a minereului – intrările propriu-zise în galeriile subterane, de unde se extrăgea prețioasa benită.

Viața, activitatea diurnă în cele două colonii decurgeau normal, fără tensiune, fără febrilitate, ca și cum nimic nu s-ar fi

petrecut în jur, ca și cum nimic n-ar fi amenințat tocmai pacea și liniștea ce domnea acolo de obicei. Calmul, acel calm indiferent m-a șocat. Nu, nu se poate, mi-am zis. Oamenii aceia nu puteau fi atât de nepăsători, atât de dezinteresați de ceea ce se întâmpla la numai câțiva kilometri depărtare de ei; nu puteau fi chiar atât de nebuni să nu le pese dacă peste o oră sau peste două vor fi sau nu victimele revărsărilor de lavă. Sau, poate, credeau cumva că era de datoria tuturor celorlalți să se ocupe de *salvarea* lor și numai ei să nu întreprindă nimic în acest sens, așteptând totul de-a gata, urmărind eforturile noastre cu seninătatea spectatorului iresponsabil?! Nu, categoric nu se putea întâmpla una ca asta. Și totuși, cum se explica atitudinea lor? Ce-i făcea să se comporte astfel? Am observat că munca își desfășura cursul firesc, că extracția și prelucrarea minereului nu se întrerupsese, că lumea se preocupa conștiincioasă de tot ce era în legătură cu prelucrarea benitei. Care să fi fost oare explicația?

Am condus bătrâna mea libelulă până la pista de parcare a primei colonii și am coborât nerăbdător. Pe artera principală autovehiculele de serviciu treceau într-o forfotă continuă, iar oamenii nu păreau a observa că deasupra lor mulțimea rachetelor de felurite dimensiuni, venite din toate părțile planetei, le acoperise cerul. L-am oprit la întâmplare pe unul dintre cei ce treceau pe stradă și l-am întrebat, răstindu-mă indignat:

— Voi ce faceți aici? Nu știți că vulcanul a erupt și că lava se îndreaptă spre voi?

— Ei și? mi-a răspuns omul.

— Cum, ei și? Vouă nu vă pasă?

— Ascultă… De ce te legi de mine? Ce vrei? Am treabă, nu pot să stau la palavre cu dumneata. Și, zicând aceasta, mi-a întors spatele.

•

La direcțiunea sectorului de exploatare l-am întâlnit chiar pe inginerul responsabil. Era un om între două vârste, nu prea înalt, vânjos, cu privirea deschisă și fruntea largă, bombată – mi-a fost dintr-odată simpatic.

— Știți, mi-a răspuns el la avalanșa întrebărilor ce i le pusesem pe nerăsuflate, noi nu putem întrerupe sub nicio formă

activitatea. Benita este un minereu prețios care se folosește… Este un combustibil pentru…

— Ei, da. Și?

— Și asta-i toată explicația. Nu putem întrerupe producerea benitei.

— Acum însă este vorba de viețile oamenilor. Trebuie să luați măsuri!

— Avem toată garanția că lava nu va ajunge până la noi.

— Cine vă garantează?

Inginerul s-a uitat la mine cumva ciudat, parcă nevenindu-i să creadă că pusesem o asemenea întrebare. Era evident derutat. Sau numai stânjenit. Dar prefera să tacă. Iar tăcerea amenința să se prelungească, căci eu mă încăpățânam să aștept totuși o explicație mulțumitoare. Din acest *impas* al discuției ne-a scos televizorul pe ecranul căruia a apărut figura dispecerului coordonator al operațiunilor de neutralizare a erupțiilor vulcanice din zona noastră.

Am ascultat cele câteva explicații referitoare la situația *exactă* a evoluției dezlănțuirilor naturale și a operațiunilor de restabilire a ordinii, pe care le-a oferit dispecerul, după care, solicitând atenția generală, a dat cuvântul guvernatorului însuși. Apariția lui pe ecran m-a surprins. Nu urmărisem toată ziua niciuna din emisiunile posturilor de televiziune și mă surprindea acum tocmai simplitatea cu care era anunțată apariția guvernatorului, ca și cum ar fi fost o apariție normală, obișnuită, în ordinea firească a lucrurilor. L-am privit în treacăt pe inginer. Nimic pe fața lui nu trăda vreun interes aparte, vreo emoție sau vreo surpriză. Rămăsese în aceeași poziție, în aceeași atitudine indecisă de adineauri și aștepta.

Figura guvernatorului mi s-a părut și de data aceasta o mască perfectă. Aceeași poză glacială, aceeași imperceptibilă mișcare a mușchilor feței, aceeași ținută statuară impecabilă a bustului. Numai că acum guvernatorul nu se afla pe scaunul masiv din sala „oglinzilor albe”, ci în fotoliul confortabil al unei rachete, observând toate operațiunile de intervenție. Tehnicienii emisiunii știuseră să aleagă cu dibăcie acele unghiuri ce favorizau apariția în fundal a peisajului muntos, panoramat vast în zborul planat, de joasă altitudine a navei, astfel încât vorbitorul părea să contempleze chiar în clipele acelea izbucnirea haotică de lavă incandescentă. Pozează, mi-am zis, și

am ridicat privirile de pe ecran, încercând să disting, prin fereastra biroului, între navele ce-și încrucișau traiectoriile deasupra, pe aceea din care se făcea transmisia.

— E o rachetă neagră, lunguiață, încadrată lateral de alte patru mai mici, tot negre… A patrulat toată ziua pe deasupra.

Explicația inginerului m-a umilit. Mă purtam, desigur, ca un copil sau, și mai rău, ca un ageamiu, căci prea nu realizam nimic din ceea ce altora le era limpede, din ceea ce era pentru cei mai mulți o evidență, și am regretat că mă lăsasem copleșit tot timpul de obsesia spaimei mele, fiind literalmente absent de la desfășurarea evenimentelor fundamentale.

Am încuviințat din cap și am revenit la emisiune. Guvernatorul vorbea pe același ton egal, măsurat, ton ce nu admitea contraziceri sau îndoieli, acum însă mai crispat decât de obicei; frazele erau rostite fragmentat, chiar cuvintele păreau uneori rupte în silabe… În clipele acelea aș fi dorit nespus să pot fi alături de el sau măcar foarte aproape, pentru a-l putea urmări, pentru a-i putea observa gesticulația redusă, fizionomia împietrită a fetei; în sfârșit, ideea că pe ecran nu aveam decât imaginea perfectă a unui manechin, care îl reprezenta pe guvernator, pusese de-acum stăpânire definitivă pe mine.

— Îl cunoști pe guvernator? am întrebat, ațintindu-l cu privirea pe inginerul care încă nu-și schimbase poziția pe scaunul de alături.

— Desigur, mi-a răspuns prompt.

— Nu asta vreau să știu dacă îl recunoști acum pe ecran, dacă cel ce vorbește este guvernatorul. Mă interesează dacă ai stat vreodată de vorbă cu el. Dacă te-ai aflat față-n față cu el…

— Da. De două ori… O dată, în urmă cu vreo zece ani, când am luat în primire acest post de conducere. Era o ședință de consiliu a Departamentului Industriei Extractive, la care au participat și invitați… Am fost și eu printre aceștia… Vă interesează?

— Da, da. Foarte mult chiar.

— Atunci a ținut o *alocuțiune*…

— Cât erai de departe de el?

— Ce să spun? Să fi fost vreo zece, doisprezece metri…

— Mai aproape?…

— Da, anul trecut, când am fost distins cu premiul *Apolo.* Mi-a strâns mâna, m-a felicitat… De ce? Are vreo legătură?

— Cum ți s-a părut?

— Cine? Guvernatorul? Se menține excelent. La vârsta lui și prin câte a trecut…

— Te cred. Să ascultăm însă ce mai zice.

— Nimic nou. Emisiunea se repetă din oră în oră. E aceeași, reluată.

— Crezi?

— Sunt sigur. Nu mi-a scăpat nicio emisiune. De azi dimineață…

— Totuși.

— Vă rog…

Am mai prins doar ultimele fraze ale guvernatorului, care erau de fapt un apel către populația tuturor orășelelor-satelit din zonă, a coloniilor industriale, cerând ca nimeni să nu-și părăsească locul de muncă, oamenii să fie calmi și liniștiți, să nu întrerupă nicio clipă activitățile cotidiene, mai ales în sectoarele de prelucrare și decantare a benitei, în special activitatea din minele de extracție a minereului prețios…

— Dar e o prostie! am izbucnit, fără să-mi dau seama. Este un abuz inuman.

— Să nu exagerăm.

— Eu nu exagerez. Eu știu că zona este în pericol iar oamenii trebuiesc evacuați din galerii măcar 48 de ore, până când totul va intra în normal.

— Echipele de intervenție sunt prompte. Guvernatorul garantează că minele nu vor fi atinse de lavă.

— Guvernatorul! Guvernatorul! De unde are el siguranța că dedesubt, în subsol, nu au loc și alte deplasări de roci care ar putea fi periculoase!? Ce se vede afară e una. Ce se întâmplă în adâncime e alta.

— Vă faceți griji degeaba. Noi lucrăm în subsol, îi cunoaștem multe din taine… Apoi, sunt specialiști, aparate care urmăresc cu precizie evoluția seismică… Noi avem încredere în ce ne spune guvernatorul.

— Dar, dumneata însuți ai afirmat că el nu este *acum* la fața locului, că emisiunea e filmată din urmă cu un știu câte ore și că totul nu este decât o înscenare.

— N-am spus asta.

— În schimb, ai gândit.

Ochii inginerului s-au dilatat în orbite; fața i-a pălit, degetele i s-au strâns crispate peste încheietura fragilă a rezemătoarelor scaunului. Ar fi vrut să spună ceva, poate să riposteze, să protesteze, dar cuvintele i se opriseră în gât, paralizându-l. Mi-am dat seama că întinsesem prea mult coarda, că starea mea generală de iritare îmi juca renghiuri, și de aceea m-am ridicat imediat. Trebuia să plec de acolo; nu mai aveam ce discuta cu inginerul acela căruia și așa îi erau destul de solicitați nervii, nu mai era nevoie de insinuările mele, de provocările mele.

— Ați ascultat cuvintele guvernatorului, spunea crainicul postului de televiziune în clipa când tocmai voiam să deschid ușa. Emisiunea a fost transmisă de pe bordul navei oficiale de serviciu, care va coborî peste câteva minute la Centrul de Exploatări Miniere din A., de unde Guvernatorul vă va vorbi din nou…

Am rămas locului, la rândul meu paralizat. Deci, nu era adevărat că aceeași emisiune se relua din oră în oră. Guvernatorul se afla în mijlocul operațiunilor, observând și dând indicații, vorbind oamenilor, cerându-le calm și încredere.

L-am privit crunt pe inginer, cu o ciudă cumplită pentru că nu avusese dreptate, că se înșelase asupra autenticității emisiunii și a prezenței reale a guvernatorului în imediata noastră apropiere, însă el a înțeles altfel reacția mea, tocmai pe dos și l-am văzut dintr-odată slab, socotindu-se pierdut, recunoscându-și docil o vină ce nu-i aparținea.

— N-am știut… Era o simplă impresie… Vă rog să mă credeți… Eu nu m-am îndoit nicio clipă că guvernatorul…

Bâiguia cuvinte care ar fi vrut să fie începuturi de fraze ce nu se mai legau; era incoerent, se bâlbâia; spaima că ar putea fi *suspectat* de un anume lucru nepermis îl făcea laș și asta mă dezgusta fără margini.

— N-are nicio importanță, i-am spus. De altfel am să plec și eu la A. Cred că este cel mai bun lucru pe care trebuie să-l fac.

Îmi vorbeam mie; mă interesa prea puțin dacă acel inginer înțelegea ceva din tot ce se petrecea în jurul său, dacă înțelegea ceva din ce se întâmpla cu mine; nu-mi păsa dacă mă auzea măcar. Important era să ajung numaidecât la A., să ajung față în față cu guvernatorul. Da, pentru mine era o chestiune fundamentală.

•

În orașul de reședință al Centrului de exploatări miniere am ajuns, cu toată graba mea, după ce guvernatorul intrase în ședința operativă împreună cu oamenii conducerii locale. Am vrut să pătrund și eu în sală, dar nu mi s-a îngăduit. Dispozițiile erau categorice: nimeni nu avea acces decât odată cu grupul guvernamental și, evident, numai pe baza unei legitimații speciale.

— Sunt primul procuror executor...

— Știu, mi-a replicat un individ pe care nu-mi amintesc să-l fi cunoscut vreodată și care părea să fie șeful grupului de ordine. Trebuie să mă înțelegeți însă. Dispozițiile sunt deosebit de stricte. Este vorba de o situație specială.

— Bine, am convenit fără alte comentarii. Spune-mi, te rog, colonelul Bred este și el înăuntru?

— Da.

— N-ai putea să-l anunți? Trebuie să-i vorbesc neapărat.

— Am să încerc să fac ceva pentru dumneavoastră. Vă rog să așteptați.

— Îți mulțumesc.

Am coborât în stradă.

Nu-mi place să aștept pe coridoare. O ciudată senzație de inutilitate, de neputință, de umilă inferioritate mă cuprinde de câte ori trebuie să aștept în fața vreunei uși, chiar dacă este vorba de un timp neglijabil. De aceea prefer să mă plimb, să părăsesc clădirea și să revin mai apoi, când, poate, aș putea fi mai norocos, iar dacă nu, plec iarăși aiurea. E un capriciu sau, mai mult, o fobie, îmi dau seama, nejustificată; totuși nu pot niciodată să mi-o domin, s-o înving. Asta, pentru că niciodată n-am suportat lâncezeala și stările amorfe; sunt un om dinamic, un om al acțiunilor, al deciziei imediate.

•

Era o după-amiază caldă și văzduhul mirosea plăcut a flori proaspete. În jur era liniște, neașteptat de multă liniște și abia astfel mi-am dat seama că, de fapt, în colonia industrială calmul era numai o aparență. În nări mi-a revenit pe dată mirosul de pucioasă ce-l respirasem *acolo*, fără să-mi dau seama, ca pe ceva normal, pentru că se degaja din valurile de lavă apropiate, apoi aburul acela albăstrui care se filtra pretutindeni, abia perceptibil, care îți irita ochii, prelins încet de pe versantul muntelui vulcanic; da, abia în clipa când am avut revelația

adevăratei seninătăți diurne am știut că *acolo*, în coloniile industriale, pacea era o falsă realitate cu care voiam cu tot dinadinsul să ne autoiluzionăm, mințindu-ne pe noi înșine.

Nu după multă vreme a coborât colonelul Bred. Avea o figură de om suferind, blazat cumva în maladia lui mocnită; nesomnul îi îngreuna pleoapele, paloarea și cutele adâncite ale feței trădau efortul prelungit, consumul de energie neobișnuit care îl solicitase. Încerca totuși să pară bine dispus, ceea ce nu-i reușea; zâmbetul îi era crispat iar gesturile rigide și puține.

— Ai întârziat și dispozițiile sunt ferme, a încercat el un soi de scuză, de cum m-a văzut.

— N-are importanță, i-am răspuns. Îmi pare bine că te văd... Deși cred că la ora asta ți-ar face mult mai bine o baie rece, apoi un somn prelungit, n-am să te cruț... Am impresia că nu vă dați seama ce hotărâri luați. Sau nu vă interesează viața oamenilor atât cât vă interesează această... *benită*!

— Ce tot vorbești?

— De ce-i amăgiți pe oameni?...

— Cine îi amăgește?

— Voi! Statul major al operațiunilor de *salvare.*

— Cum îi amăgim?

— De fapt, îi obligați să fie calmi, când ei trăiesc sub tensiunea fantastică a amenințării catastrofei, trebuind să joace teatru de cea mai proastă calitate. Și pentru ce? Nu vă dați seama că este chiar mai rău decât amăgirea, decât o simplă inducere în eroare?!

— Stai să ne înțelegem, m-a oprit colonelul. Despre ce vorbești? Fii, te rog, mai explicit. Fă-mă să pricep ce te nemulțumește.

Am mers alături câțiva pași, fără să ne privim, fără să ne spunem niciun cuvânt. Îmi dădeam seama de starea exagerat nervoasă în care mă aflam, de iritarea mea nepermisă și căutam să mă stăpânesc cât mai mult, să mă liniștesc, să-mi redobândesc calmul, neputându-mi explica prea bine alerta în care intrasem, în fond, fără niciun motiv temeinic. Evenimentele din ultimele zile, era adevărat, exercitaseră asupra mea o proastă înrâurire, deșteptându-mi vechea *obsesie*, cum spunea Liliana, dar de aici mi se părea totuși un drum enorm până la simptomele revoltei aproape isterice de care dădeam dovadă, spre uimirea colonelului Bred. Ce se întâmpla, oare, cu mine? Ce

mi se întâmpla? Accesul de furie era categoric inexplicabil. Furie?! Împotriva cui? Provocată de ce? Sau de cine? Întrebările acestea, iscate fulgerător în minte, au avut darul să mă lumineze. Am simțit deodată cum totul în mine începea să se limpezească, să se deslușească fără dificultate, și o bucurie m-a copleșit ca un val de căldură. Da, aceasta era întrebarea: Cine mă provocase? Iar răspunsul venea de la sine.

M-am întors, aproape vesel, spre prietenul meu – eram încântat de descoperirea făcută – și, apucându-l de braț, am început să-i vorbesc, acum stăpân pe mine, calm, abordând tonul cel mai firesc posibil, dezvoltând cu voluptate o adevărată demonstrație de argumente, întocmai cum aș fi susținut cauza unui proces ce mă pasiona, ce mă solicita total:

— Dezlănțuirea vulcanilor a fost cauzată de o mișcare seismică deosebit de puternică. Nu-i așa? Ei bine, oricine va urmări șirul acestor deplasări interioare de sol, de-a lungul meridianului, va observa că ele nu sunt deloc haotice, ba dimpotrivă, au o anume logică, o anume scară valorică a intensității, ce poate fi stabilită cu destulă exactitate în diferitele puncte ale evoluției sale, mult înainte sau în orice caz înainte ca *evenimentul* să se producă. Așa stând lucrurile, este firesc deci să se știe – admițând totuși un anume coeficient minim de neprevăzut – ce proporții va lua *catastrofa* în punctele x, y, z și așa mai departe. De aici explicația calmului pe care guvernatorul îl recomandă în zonele minelor de benită. El știe – și desigur nu numai el – că lava nu va ajunge să inunde galeriile, deci că exploatarea minereului poate și trebuie să se desfășoare mai departe în mod normal, mai mult chiar, *acum* fiind cu adevărat nevoie ca exploatarea acestui minereu să nu se întrerupă nicio clipă. Perfect! Perfect îndreptățit până la un punct. Numai că guvernatorul uită sau neglijează – poate intenționat, poate neintenționat, asta rămâne de văzut – spun deci neglijează acel coeficient de neprevăzut de care aminteam mai înainte și asupra căruia nu pot crede să nu fi fost avertizat. În acest caz, hotărârea lui de a menține oamenii în subterane este amendabilă. Este un risc pe care nimeni și nimic nu-i dă dreptul să și-l asume. Ființe omenești se află în pericol; de viața sau de moartea lor, guvernatorul este deplin responsabil și va trebui să dea socoteală. Acum, un gram sau o tonă de minereu în plus nu mai contează alături de viețile unor oameni asupra

cărora guvernatorul decide abuziv. El vântură ideea unui… *eroism*, nu ieftin, ci fals, de care nu avem nevoie și pe care îl condamnăm cu toată vehemența.

— Oprește-te aici!

L-am privit mirat pe colonel. Mă întrerupsese nu numai cu brutalitate, ci și cu un fel de spaimă ascunsă, eu un soi de neliniște stăpânită, astfel încât cererea ca eu să nu mai continui avea aerul unui veritabil ordin.

— De ce? l-am întrebat, sincer nedumerit. Doar voiai să-ți explic totul pe-ndelete. Încă n-am terminat.

— Ai spus destule. Chiar prea multe.

— Înseamnă că ai înțeles nemulțumirea mea!?

— Da.

— Și care este răspunsul tău?

— Al meu?

— De ce nu și al tău?

În clipa aceea un autovehicul spațial de dimensiuni miniaturale, o rachetă neagră, deosebit de elegantă și suplă, s-a oprit în fața intrării impunătorului edificiu al Centrului de Exploatări Miniere. Pe cer, la o foarte joasă altitudine – puteai crede că le atingi cu capul –, alte patru mini-minoruri, la fel de negre, purtând însemnul unităților de ordine publică, au apărut numaidecât. Am înțeles că ședința se terminase și că guvernatorul urma să plece. Prima reacție a fost aceea de a mă îndrepta spre poarta clădirii și a-i ieși în întâmpinare. Colonelul Bred însă m-a reținut.

— Nu te duce. Nu…

— Trebuie.

— Nu acum.

— Vreau să-i vorbesc.

— Nu te las să te apropii. Înțelegi? Trebuie să înțelegi, ce naiba!?

Și fără să-i pese de efortul ce-l făceam pentru a scăpa din strânsoarea mâinii sale, mi-a blocat pur și simplu înaintarea.

N-am insistat. La numai câțiva metri depărtare, guvernatorul urca fără grabă scările rachetei; ieșise singur din clădire, fără nimeni în preajmă, întocmai unui călător accidental. În urma sa, portiera trântită s-a închis cu zgomot sec și imediat vehicolul s-a dezlipit de sol. Am ridicat mâna și i-am făcut semn de adio. Poate gestul acesta i-a reținut atenția; poate până atunci nu mă

recunoscuse într-adevăr sau nu voise anume să mă recunoască și numai fluturarea mea de mână i s-a părut – cine știe? – o provocare; pentru că racheta s-a oprit deasupra mea la numai câteva palme, iar prin difuzor am auzit distinct vocea guvernatorului:

— Ai întârziat, procurorule! Pe unde umbli?!

Era vocea lui. I-o recunoșteam. Aceeași voce metalică, uscată, aceeași modulație, aceeași articulație artificioasă a sunetelor. Am simțit că întrebarea lui voia să fie batjocoritoare, umilitoare, nu numai plină de reproș, și am știut imediat că trebuia să-l înfrunt, să-i răspund în termeni duri, chiar impertinent; de aceea am răspuns, strigând din toate puterile ca nu cumva să nu fiu auzit:

— Eu umblu pe acolo pe unde se decide viața și moartea oamenilor!

— Viața și moartea oamenilor se decide *aici*, în acest consiliu de la care dumneata ai lipsit!

— Aici decideți *voi.* Acolo însă…

N-am mai apucat să-mi termin fraza. Racheta s-a desprins brusc din locul în care se înșurubase numai câteva clipe în aer și s-a îndepărtat în înaltul cerului, încadrată sever ele cele patru autovehicule ale unităților de ordine. Pe stradă am rămas în continuare noi doi, colonelul Bred și cu mine; nimeni nu-și mai făcu apariția de nicăieri; totul în jur părea pustiu, nefiresc de pustiu, ca într-un straniu tablou reprezentând un peisaj metafizic.

VII • Santa Barbara

A doua zi, încă de dimineață, am fost chemat la Departamentul de Ordine Publică. Ora care îmi fusese fixată trecuse de mult când am ajuns în biroul colonelului Bred – nu știu cum se făcea, dar de o bună bucată de vreme întârziam mereu în toate părțile. Colonelul aștepta impacientat, îngrijorat să nu mi se fi întâmplat ceva.

— Ce să mi se întâmple?

— De unde vrei să știu? mi-a replicat Bred, prefăcându-se că răscolește dosarele dintr-un sertar al biroului, pentru ca în cele din urmă să descopere hârtia dorită, lăfăindu-se chiar sub nasul său, pe masă, așezată acolo din bună vreme, ca să-i fie la îndemână. M-am prefăcut a nu observa trucul, deși teribil îmi venea să-i spun că era ridicol; m-am abținut totuși, întrebându-mă numai despre ce putea fi vorba dacă prietenul meu apela la o asemenea *regie* ieftină și încă la o oră atât de matinală.

— Vreau să te consult, a început el, codindu-se, tatonând terenul cu stângăcie, să ne sfătuim într-o chestiune urgentă, extrem de delicată, care ție îți este foarte bine-cunoscută… Poate îmi dai o mână de ajutor…

— Poate.

Privea hârtia aceea, pe care o tot răsucea când pe o parte, când pe cealaltă, anume pentru a nu ridica ochii spre mine. Ezita să înceapă sau pur și simplu voia să-mi ațâțe curiozitatea. Așteptam.

În încăpere a intrat, neanunțată, o femeie scundă, firavă, cu membrele deosebit de subțiri, cu obrajii palizi – o figură clorotică; a ocolit masa la care se afla instalat Bred și, aplecându-se la urechea acestuia, i-a șoptit ceva, destul de mult – mă irita lunga ei comunicare discretă – apoi s-a întors brusc și cu același mers grăbit a trecut dincolo, în încăperea de unde

apăruse, fără să mai aștepte din partea colonelului nici măcar un cuvânt. Abia când ușa s-a închis în urma ei, Bred și-a ridicat privirea spre mine în intenția, desigur, de a-și cere scuze. I-am făcut semn să nu se formalizeze – înțelegeam situația, așa că putea să-i dea drumul, să abordeze chestiunea pentru care fusesem chemat.

— Vezi tu, a reluat colonelul, nu-i tocmai simplu de discutat. Ceea ce voiam să-ți aduc la cunoștință... Am încă unele rețineri...

— În acest caz, i-am răspuns prompt, eu plec. Când te vei decide, te rog să-mi dai de știre.

Bred a zâmbit. Știa foarte bine că nu voi pleca nicăieri, știa că amenințarea era formală, că eram curios să aflu despre ce putea fi vorba, și de aceea n-a protestat la replica mea, cum ar fi făcut oricare altul, ci a adăugat, ca un fel de constatare consolatoare:

— Ești un om admirabil. Ai umorul tău în orice împrejurare...

— Dacă ești convins de chestia asta, înseamnă că n-are de ce să-ți fie teamă. Orice ar fi, îți promit să nu iau nimic în tragic. Dacă tot e vorba să avem umor... Hai, dă-i drumul!

— Bine. Ascultă aici.

Și citi: „Prin prezenta vă facem cunoscut că în urma analizei cazului...”

Era o adresă din partea Cabinetului guvernamental prin care se aducea la cunoștința șefului Departamentului de Ordine Publică faptul că inculpatului din procesul asasinatului de la Ellim i se aprobase cererea de a părăsi planeta, fără dreptul de a se mai reîntoarce vreodată, urmând a suporta regimul de exil în oricare alt colț al Universului. Guvernatorul dispunea însoțirea lui până la Santa Barbara, unde trebuia predat, conform legilor dreptului interplanetar, autorităților locale ce aveau să decidă în continuare asupră-i.

Sfârșind lectura, colonelul Bred și-a scos batista din buzunarul hainei și a început să-și șteargă, metodic, broboanele de transpirație care îi apăruseră pe obraji. Părea totuși mai ușurat acum; bănuiam însă că asta nu era totul, că încă nu-mi spusese pe de-a-ntregul ceea ce avea să-mi comunice. De aceea am și continuat să-l privesc intens, drept în ochi, așteptând.

— Ei, ce zici? m-a întrebat, în cele din urmă, așezând adresa la loc, între celelalte hârtii ale dosarului.

— Ce să zic? E o prostie.

— Nu, n-ai dreptate. Exilul pe Santa Barbara este înspăimântător.

— Înspăimântător!

— Condițiile climaterice, organizarea vieții, sistemul de muncă…

— Vezi, colonele, mie și existența acestei planete, cu nume atât de frumos, mi se pare o anomalie. Adică, de ce omenirea, ajunsă la un asemenea grad de civilizație cum este al nostru, continuă să mențină deliberat într-o stare de înapoiere, de primitivism și de… promiscuitate, o planetă pe care să-și exileze *otrepele*?! Spune-mi, te rog, fă-mă să înțeleg, ce se realizează prin asta? Toată lumea își varsă puroaiele aici, într-o adevărată insulă a terorii și a demenței, fără să se gândească o clipă măcar că în același timp ne lăudăm aiurea cu o hipercivilizație, cu o cultură și cu condiții materiale ultra și ultra… Iar pe Santa Barbara avem, incredibil, o mostră de josnică existență umană pentru care ar trebui să ne rușinăm în fața istoriei și să ne tragem palme.

— Uneori ai un limbaj…

•

Nu fusesem niciodată pe Santa Barbara, deși avusesem destule ocazii în lungile mele peregrinări. Mă irita însă ideea unei planete cu caracter inchizitorial, menținută în mijlocul erei noastre de evoluție umană superioară, și ori de câte ori auzeam pomenindu-i-se numele mă cuprindea un soi de alergie întocmai ca în fața unei mari nedreptăți.

Santa Barbara…

O planetă oarecare, de mărime mijlocie, foarte veche, în continuă răcire, cu o vegetație degenerată, cu o climă aspră, uniformă pe parcursul întregului an; o planetă situată pe coordonatele vestice ale Constelației Plaurului, într-un sistem solar periferic; o planetă pe care – se credea – a existat cândva, cine știe cu câte zeci de milenii în urmă, o formă evoluată de organizare socială, economică etc., pe care șirul unor uriașe cataclisme de o suspectă proveniență a distrus-o aproape cu desăvârșire.

Când, după mii de ani de la apusul acelei civilizații, o astronavă a coborât pentru prima dată pe vastele întinderi de nisip ale planetei s-a crezut că, în sfârșit, putea fi soluționată

problema creării bazei de lansări în direcția F., atât de necesară cercetărilor spațiale din respectiva zonă a Universului. Dar n-a fost decât o amăgire efemeră. Planeta, căreia i s-a dat numele primei astronave descinse pe suprafața ei, cu toate că prezenta unele condiții favorabile de viață, nu numai că era pustie, dar se dovedea și neospitalieră cu prea insistenții ei musafiri. Solul ars, acoperit de reziduurile unei cenuși nisipoase, uscate, era în mare parte sterp. Ici-colo, doar, la distanțe enorme, apăreau oaze de vegetație luxuriantă, crescută haotic pe suprafețe reduse de teren – o vegetație pitică, devitalizată, cumva bolnăvicioasă, cu excrescențe stranii, diforme, de arhitectonică arborescentă. Apele râurilor ce brăzdau din abundență câmpiile aride ale planetei erau tulburi, purulente, lipsite de orice fel de viață acvatică. La fel, uriașele lacuri – adevărate mări întunecate – lâncezeau într-o monotonă legănare de valuri leneșe, vâscoase, necunoscând niciodată agitația furtunilor. Evaporarea se face greu, iar norii, staționând fără excepție deasupra celor câtorva șiruri muntoase, declanșau din timp în timp ploi abundente, reci, care se filtrau imediat prin pojghița granulată a solului, până în interior, acolo unde erau absorbite de o mare sete a rocilor.

Toate acestea li s-au părut primilor noștri oameni *inconveniente* ușor remediabile: clima putea fi rectificată, solul fertilizat, apele purificate... Se cunosc destule cazuri în care înfățișarea planetelor a fost transformată radical cu ajutorul soluțiilor tehnice de care dispunem. Important era că viitorii locuitori ai acestei Santa Barbara nu aveau nevoie de costume speciale de protecție, putând evolua nestingheriți în atmosfera înconjurătoare. Și totuși, Santa Barbara nu a devenit ceea ce se crezuse la început că ar putea deveni. Primele echipe de prospectare au sesizat simptomele maladive ale existenței planetei – aspectul auster și straniu nu era decât rezultatul dezagregărilor nucleare ce au distrus-o, au ars-o și au transformat-o într-un uriaș glob de cenușă. Cauzele *arșiței* care a mistuit totul nu au fost prea greu de presupus. Rămânea să se dovedească prin probe materiale, prin urme concrete, existența acelei civilizații anterioare care ar fi provocat dezastrul. Urmele însă refuzau să se arate. Și totuși... Zăbovind mai mult în unele zone ale planetei, cercetătorii au observat că radiațiile emanate din sol erau suficient de puternice pentru a deveni vătămătoare

organismelor rămase un timp îndelungat în perimetrul respectiv. S-au făcut imediat sondări ale rocilor care și-au divulgat proprietățile radioactive, dar numai atât. S-a lansat și o ipoteză, aceea că planeta se distruge prin propria-i radioactivitate. Dar, spuneau unii, în acest caz, cum se explică crâmpeiele de vegetație apărute la distanțe atât de mari unele de altele și care conțin plante aproximativ identice. Trebuia să fi existat totuși, cândva, o mână care să transporte *sămânța* dintr-un loc în altul.

În sfârșit, planeta a ridicat încă de la început prea multe probleme, prea multe semne de întrebare pentru ca să nu ispitească savanți din toate colțurile Universului. Aceștia au venit, au scormonit peste tot și au plecat: planeta își păstra cu încăpățânare tainele numai pentru sine, rămânând în continuare o mare și ispititoare enigmă. Iar enigmele – se știe – i-au și înspăimântat, aproape întotdeauna, pe oameni.

După un timp, nimeni n-a mai primit să facă parte din echipajele și echipele de prospecțiuni ce aveau ca țintă Santa Barbara – doar romanticii și ambițioșii. Atunci a încolțit în mintea cuiva ideea diabolică: să fie trimiși pe Santa Barbara delicvenții, să ispășească acolo în tabere de muncă. La început *soluția* a iscat controverse. Cu încetul însă, a fost acceptată tacit, fără nicio decizie în acest sens din partea Marelui Consiliu Interplanetar, fără niciun consimțământ din partea vreunui for care ar fi avut, cât de cât, acest drept. Și Santa Barbara a devenit cu timpul o planetă de exil, o planetă de oroare, în ciuda faptului că este, poate, cea mai bogată în minereuri, alimentând cu *combustibil* îndrăznețe expediții interastrale, experiențe de mare anvergură, cercetări științifice temerare ale supercivilizației noastre actuale.

Paradoxal destin pentru o planetă atât de bogată – clar și atât de sălbatică – descoperită în miezul unei lumi însetate de perfecțiune! Paradoxal și inexplicabil! În locul marilor, uimitoarelor modernizări ce au loc pretutindeni, pe Santa Barbara s-a instituționalizat rudimentarul. Da, cuvântul nu este prea dur; limbajul meu nu are nici pe departe violența pe care l-ar putea avea, căci sunt indignat, sincer indignat de realitatea ei, realitate ce mă indispune și mă face, de fiecare dată când mă gândesc la ea, să pun sub semnul îndoielii multe din calitățile și virtuțile omului timpului meu, al nostru, al marilor

descoperiri tehnice și științifice, al marilor cuceriri spațiale și așa mai departe. Sau – cine știe? – poate n-am dreptate?!…

•

În încăpere se făcuse cald. Soarele – galben și strălucitor – își proiecta razele blonde prin ferestrele rotunde, ca niște hublouri, ale biroului, dând o altă lumină tuturor obiectelor din jur, minând atmosfera ușor rigidă în care se angajase discuția, astfel încât ne-am regăsit pe neașteptate ridicoli în confruntarea nedeclarată, stângaci și incomodați de propriile noastre suspiciuni.

— Ei bine, am spus eu, hotărârea fiind luată definitiv, pot considera lucrurile încheiate în ce mă privește. Cazul acesta de la Ellim mi-a dat destulă bătaie de cap. Acum însă, am terminat.

— Nu, nu te pripi, m-a avertizat colonelul, și pe fața lui se putea citi încă neliniștea. Pentru tine nu s-a terminat totuși această… istorie.

— Mai urmează ceva?

— Da.

— Ce?

— Epilogul.

Am simțit o moleșeală strecurându-mi-se prin încheieturi, ceva ca o slăbiciune, care a făcut să mă scufund adânc în fotoliul pe care ședeam, vlăguit, cumva neputincios. Nu știu dacă starea aceea instantaneu depresivă a fost provocată de șocul – ei da, a fost în felul său un șoc – sau de brusca nevoie de concentrare, după o clipă în care mă deconectasem, mă socotisem degajat; da, fusese un șoc acest stop pe care Bred îl pusese în tendința mea de eliberare, pe care inconștient mi-o dorisem – eliberare de obsesia cazului nefericit, ultimul pe care îl anchetasem…

— Ar fi trebuit să mă aștept, am spus închizând ochii. Așadar, să auzim ce-mi oferă *epilogul.*

Poate că Bred a înțeles sau a intuit exact ce se petrece cu mine căci s-a ridicat de la locul său, a înconjurat masa și a venit să se așeze pe taburetul din față. Am deschis pleoapele și l-am privit de aproape. Avea fruntea ridată, ochii încercănați, la tâmple îi apăruseră fire albe, buzele păreau veștejite – mi s-a părut bătrân. Pentru prima dată de când ne cunoșteam, vedeam în colonelul Bred un om epuizat, obosit, aproape sfârșit. De ce?

Oare de ce? m-am întrebat. Ce se întâmpla cu el? Ce-l neliniștea?

— Îmi ascunzi ceva, am îndrăznit pe un ton nesigur, bănuitor.

— N-am ce să-ți ascund. În fond e o sugestie, o propunere. Dacă vrei, poți să refuzi…

Nu la asta mă referisem când îl întrebasem dacă îmi ascunde ceva. Nu înțelesese. Nu prinsese sensul întrebării mele așa că nu mai avea rost să insist. I-am făcut semn să continue.

— Indicațiile guvernamentale, a continuat Bred, prevăd ca inculpatul să fie însoțit de un inspector al Departamentului de Ordine Publică, acela care să efectueze, conform de altfel instrucțiunilor generale, formalitățile de predare pe Santa Barbara a acestuia. În plus, față de ordinea firească a procedurii în asemenea cazuri, există obligația ca și din partea procuraturii generale să se desemneze un delegat. Înțelegi?

— Și te-ai gândit la mine?!

— Da.

— Ai făcut bine.

— Acest delegat al procuraturii are mandat special. El trebuie să ceară ratificarea de către forul justițiar superior de acolo a sentinței exprimate aici și să ia parte activă în dezbaterea cazului. Dacă tribunalul de pe Santa Barbara acceptă condamnarea la moarte a inculpatului, dispoziția trebuie executată în termen de 24 de ore. Numai că ei au latitudinea să preschimbe sentința și să-l trimită pe criminal în taberele lor de muncă. Înțelegi?

— Înțeleg.

— La întoarcere, delegatul va raporta totul… Este în fond o formalitate, pentru că locuitorii de pe Santa Barbara au dreptul de a dispune liber asupra fiecărui nou-sosit, în funcție de datele cuprinse în dosarul de însoțire. Deschiderea unui asemenea proces nu se obișnuiește decât în cazuri extreme, de fapt știi toate astea, n-are rost să ți le repet. Ceea ce vreau să-ți spun este că așa trebuie văzut și înțeles subtextul hotărârii noastre guvernamentale. De aceea m-am și gândit la tine. Vreau să-ți dau posibilitatea de a-ți apăra tu însuți cauza…

— Mi se pare că judeci lucrurile prea grav în ceea ce mă privește.

— Posibil. Însă mi-ar părea rău să știu că nu am făcut totul ca să te ajut.

— Îți mulțumesc.

— N-ai pentru ce să-mi mulțumești.

M-am ridicat din fotoliu. Trecuse și așa destul de mult timp de când eram acolo, iar eu aveam încă de rezolvat chestiuni importante în ziua aceea, i-am întins camaraderește mâna colonelului Bred, întrebând sec:

— Pe când plecarea?

— Mâine-seară. Aveți noroc de o navă rapidă până pe Geminy. De acolo, în numai 50 de ore sunteți pe Santa Barbara cu oricare din navele ce efectuează curse regulate în direcția Constelației Plaurului. Vă doresc noroc. Sincer, noroc…

Am înclinat capul. Colonelul mi se părea în clipele acelea un copil, un copil bătrân care se emoționase trăind intens toată acea *istorie*, cum o numise el cu puțin înainte. Devenise sentimental și nu suportam. De aceea am continuat, întrebând:

— Cine este inspectorul?

— A, uitasem. Maria. Mi se pare că nici nu am făcut prezentările. Este inspectoarea aceea firavă care a intrat mai înainte… O cunoști?

— Nu.

— Mai rămâi o clipă, s-o chem.

— Ce rost are? Oricum ne vom cunoaște mâine-seară, iar pe drum vom avea tot timpul să ne cunoaștem chiar foarte bine.

VIII • Lungile drumuri cosmice

Era un tip mai recent de navă intergalactică, o construcție splendidă, despre care citisem și auzisem fel de fel de lucruri bune, dar cu care încă nu avusesem ocazia să călătoresc.

Fuseseră reținute două locuri la etajul secund, aproape de mijlocul navei, într-un „cvartal” de apartamente ce se grupau în trei mici terase interioare, amenajate și dotate ca niște veritabile complexe sportive, ceea ce pe mine m-a bucurat nespus – aveam cel puțin unde să înot după voie. Tovarășa mea de drum a intervenit însă pentru schimbarea cușetei la un alt nivel, mi se pare la al patrulea, care imita vegetația arborescentă a pădurilor montane (desigur, în dimensiunile îngăduite de spațiu), acuzând o migrenă și nevoia de liniște, de plimbări. Cum eu nici nu voiam să aud de o eventuală mutare și cum secundul navei a ținut s-o asigure că putea oricând să se plimbe pe unde dorea în întreg interiorul, Maria s-a resemnat, cerându-mi totuși să schimbăm măcar cabinele, astfel încât să nu aibă geamul orientat în afară, spre întunericul neantului prin care urma să călătorim câteva zile. Am primit bucuros și călătoria a început fără niciun fel de alte incidente.

Primele ore de zbor au trecut pe neobservate. De la geamul cabinei am urmărit desprinderea de sol; explozia de flăcări țâșnite în jeturi de gaze incandescente care au propulsat colosul navei, spectacol de foc și lumină, de energii puse violent în mișcare pentru a înfrânge inerția materiei și a ne ridica în văzduh, zbor zbuciumat, zbor lin, zbor de gând și de vis în largul cerului.

•

Planeta a rămas în urmă. Mai întâi ca un glob de ceară, apoi ca un bulgăre de metal oxidat, mereu mai departe, mereu mai neverosimilă, ca un punct, ca o părere, ca o iluzie, ca nimic… De

jur împrejur – vidul, întunericul Cosmosului și din când în când, la distanțe fantastice, o lumină fulgerată, o scânteie, o strălucire de raze. O stea? O planetă? O lume? Prea mult. O altă navă venind de aiurea, călătorind spre depărtări, spre niciunde și totuși spre o țintă proprie, fără îndoială spre un liman de viață și de omenire.

— La peste o mie de kilometri, și ce bine se vede! Nu-i așa?

Vocea Mariei m-a surprins. Rămăsesem în fața ferestrei cu privirile pierdute în bezna fără sfârșit de dincolo, fascinat de liniștea, de pustiul imens al Cosmosului. Uitasem de mine, copleșit de spectacolul dramatic al desprinderii de sol. Apoi, când totul n-a mai fost decât o prelungă alunecare, o cădere imensă, tăcută, în gol, sentimentul ciudat al unei grele melancolii m-a cuprins și m-a toropit, învăluindu-mă în apele sale vecine letargiei. Era o stare nefirească poate, o predispoziție psihică maladivă, pe care însă o încercam de fiecare dată, fără excepție, când plecam în lungile drumuri cosmice. Era ceva ca o desprindere de mine sau poate ca o regăsire a mea într-o altă dimensiune; era ca și cum aș fi pierdut ceva sau ca și cum aș fi dobândit ceva, fără să-mi dau încă prea bine seama ce anume; era ca și cum mi se întâmpla ceva, iar eu lipseam și tocmai această lipsă mă apăsa ca o renunțare la care nu mă decisesem. Eram străin de mine, eram singur, atât de singur…

— Poftim? am întrebat prostește în timp ce, întorcându-mă, am recunoscut-o pe tovarășa mea de drum, Maria, scundă, incoloră, cu care aveam să călătoresc până pe Santa Barbara și înapoi.

— Te uitai la punctul luminos de acolo… Nu-i așa? a ținut să precizeze, arătând cu degetul, într-un gest dizgrațios, oarecum obraznic.

— Da…

— Este nava Noneimis, cu direcția Vărsătorul. Se poate vedea timp de cinci minute… De fiecare dată traiectoriile acestor nouă nave se apropie aici atât de mult una de alta, încât chiar și cu un simplu telescop școlar pot fi distinse anumite detalii care…

— De unde știi?

— Mi-a spus adineaori secundul navei. A fost foarte amabil și m-a condus… Era ușa întredeschisă… L-am invitat înăuntru însă a refuzat. Pare atât de timid și de stângaci…

— Secundul?
— Da. Despre el vorbeam doar…
— Evident… evident…
N-aș putea spune că prezența Mariei mă incomoda, că intervenția ei mă deranja, dar fusesem prea adâncit în liniște, prea uitasem de mine și de tot, ca să revin imediat în banalitatea realității pe care mi-o propunea, oarecum agasant, dintr-un capriciu sau numai din plictiseală, companioana mea pe care încă n-o cunoșteam decât foarte vag și care nici nu mă interesa, căci urăsc – da, este cuvântul cel mai potrivit – urăsc oamenii mofturoși, încrezuți și afectați, iar Maria mă făcea să presupun că întrunea toate aceste *calități* într-o singură individualitate.
Am invitat-o să ia loc.
— Îți mulțumesc, mi-a răspuns cu oarecare ezitare. Trebuie să te refuz însă. Mă aflu într-o stare de nervi…
— Ar fi bine să iei un calmant.
— Mai degrabă aș bea ceva. N-ai nimic?
— Nu. Regret că nu pot să-ți ofer niciun pahar de…
— Invită-mă la bar. Dacă aș merge singură, îți dai seama, aș fi ridicolă…
A fost rândul meu să ezit.
Maria nu era câtuși de puțin frumoasă. Ba, dacă stau să mă gândesc, nu era nici măcar atrăgătoare. Iar felul cum vorbea, cum se purta, nu lăsa să se înțeleagă nicidecum că ar fi beneficiat măcar de o inteligență aparte. De unde rezulta atunci siguranța aceea de femeie… fatală, irezistibilă, superioritatea ei afișată? Ce o făcea să aibă îndrăzneala și – de ce nu – impertinența, încredințarea că îi era îngăduit sau că își putea permite orice? Oare nu cumva comportamentul ei era determinat de funcția pe care o deținea într-o anume ierarhie socială? Oare nu cumva calitatea de inspector al Departamentului de Ordine Publică îi domina, în rațiunea ei de existență, însăși condiția umană și implicit pe aceea de femeie? Iată întrebările ce mi s-au deșteptat spontan în minte pe când o priveam cercetător, cântărind-o din ochi. Ce-ar fi s-o refuz? mi-am zis și instantaneu am invocat o scuză, pe cât de puerilă și de falsă, pe atât de alunecoasă și de vicleană:
— Cred că moral n-am acest drept, am spus. Nu m-aș simți bine știind că, în timp ce eu mă distrez, pe aceeași navă care

etalează un maximum de confort, cineva este izolat, pus sub supraveghere, fiindu-i refuzat – mai mult chiar – interzis definitiv accesul la toate aceste înlesniri… favoruri ale civilizației noastre…

— Te referi la inculpat?

— Da.

— Ești nemaipomenit!

Țintisem în plin. Maria se prinsese în jocul meu și nu mai avea scăpare.

— Ce te face să crezi?

— Ești nemaipomenit! a repetat ea, izbucnind într-un hohot de râs sincer, deschis, ce-i dezvelea dantura îngălbenită. Până mai ieri îl voiai mort, iar acum îți faci procese de conștiință. Ești, fără îndoială, un om ciudat.

— Ciudat? Nicidecum. Mă gândesc numai că este nedrept ca un om…

— Știi ceva? Hai să vorbim despre dreptate și despre nedreptate. Vrei?

Întorsătura bruscă a discuției pe care o propunea Maria m-a surprins. Am acceptat totuși și astfel ne-am așezat amândoi în fotoliile adânci, pufoase, din fața ferestrei. Dincolo, întunericul opac al vidului cosmic interzicea orice acces vederii. Era noapte; o noapte fără margini, neagră, ne înconjura, neînchipuit de apropiată, înspăimântător de aproape…

— Am să te întreb ceva, a început Maria și deodată râsul i s-a curmat, fața redobândindu-și trăsăturile severe de mai înainte. Este o întrebare la care poți să nu-mi răspunzi acum, n-ai decât să te gândești pentru că și eu m-am gândit mult și încă nu știu dacă sunt în măsură să răspund satisfăcător. Dacă vrei, poți să te prefaci că nici n-ai auzit-o… Așadar, de ce ai venit pe S.M.-61100?

Am tresărit. Întrebarea era prea directă ca să mă lase indiferent și prea gravă ca să mai cred că discuția noastră putea fi în continuare un simplu joc. După câteva clipe însă am acceptat provocarea cu toată precauția și seriozitatea pe care o reclama.

— Pot să-ți răspund deocamdată printr-o întrebare?

— Te rog.

— De ce te-ai gândit atât de mult la asta? Ce te-a determinat?

Maria a zâmbit concesivă.

— Ai pus două întrebări, nu una. La care vrei să-ți răspund mai întâi?

— Ai dreptate… În acest caz, am să-ți mai pun o întrebare. Pe urmă n-ai decât să începi cu care dorești.

— Fie.

— Ce legătură are cu discuția pe care ai propus-o: despre ce este drept și ce este nedrept?

Maria părea ușor distrată, degajată, în orice caz aveam impresia că mă privea de sus, că mă trata cu o falsă deferență, superior și enigmatic, ca și când ar fi vrut anume să mă lase să înțeleg că accepta întrebările mele făcându-mi un favor, sau cam așa ceva, căci, preocupată să-și găsească poziția cea mai comodă în fotoliu, mi-a oferit, cu afișată neglijență, acest răspuns insidios:

— Am să încep cu ultima, explicându-ți legătura ce există între discuția propusă și întrebarea mea… Foarte pe scurt: dumneata ai venit pe planetă în calitate de om al legii. Este firesc deci ca prin exercitarea funcției dumitale să faci dreptate în spiritul legii. A unei anumite legi. Adevărat? Iată deci cum, discutând despre dreptate și nedreptate, se poate pleca și de la o chestiune particulară, adică de la mobilul venirii dumitale pe S.M.-61100. Ești mulțumit de această explicație?

— Oarecum.

Deschizând microfonul aparatului de comandă pentru serviciul interior al navei, Maria a cerut legătura cu barul.

— O sticlă de vin roșu, din cel mai vechi! a comandat în clipa când becul de culoarea liliacului s-a aprins ca o floare discretă pe cadranul tabloului de comandă. Și două pahare. În cabina… Un moment. Ce număr?

— 102.

A repetat numărul. Câteva clipe în încăpere s-a făcut liniște, apoi zgomotul înfundat al unor mecanisme obscure puse în mișcare ne-a atras atenția. Imediat ușa dispozitivului de serviciu interior al cabinei s-a deschis propulsând spre noi brațul-robot cu tava pe care se afla sticla și cele două pahare.

— O discuție amicală, a spus Maria cochetând, fără un pahar de vin nu are niciun haz…

Am turnat în pahare, am închinat și am dus paharul la gură. Era un vin dulceag, dens și foarte tare. I-am simțit numaidecât

efectul căci sângele a început să-mi circule altfel prin vene și parcă o nouă căldură m-a învăluit ademenitoare.

— N-am mai băut de mult.

— E un vin Madera. Acceptabil… Dar să revenim. Așadar, dumneata ai venit pe planetă să aperi o anumită ordine a lucrurilor, să veghezi asupra respectării unor legi, deci a dreptății privite dintr-un *anumit* punct de vedere. Din punctul de vedere al planetei S.M.-61100. Este bine să precizăm. Dar, oare, dumneata cunoști cu adevărat acest punct de vedere? Îți este propriu? Se confundă cu propriul dumitale punct de vedere, cu idealul de dreptate pe care îl porți în suflet și pe care crezi că îl aperi și pe care crezi că îl impui aici? Se suprapune el cu ceea ce crezi dumneata că este dreptatea și în numele căreia veghezi așezat în postul pe care îl deții? Oare nu cumva…

Întrebări… Mereu întrebări… Întrebări pe care mi le pusesem și eu nu odată. Întrebări la care căutasem și eu răspunsuri și fusesem fericit ori de câte ori avusesem iluzia de a le fi aflat. Întrebări…

În fond, de ce venisem pe această planetă? Ce mă adusese? Urmărisem ceva anume? Căutasem ceva aici? Știusem la ce vin? Știusem ce mă așteaptă? De fapt, ce fel de planetă era minuscula S.M.-61100?

Și iarăși întrebări… Chinuitoare întrebări… Întrebări obsedante… Înnebunitoare…

•

Întrebările mi-au adus aminte începutul. Eram cu ani în urmă la Usto Maori. Nu intenționasem să rămân mai mult de șase sau șapte zile. O escală, o simplă escală, după care urma să mă îmbarc pentru Teea, în Galaxia Mică. Aveam acolo un unchi – mai este și acum, dar a fost scos din rândurile cadrelor active ale procuraturii pentru că a îmbătrânit de tot. Ei bine, acest unchi, Tamulis, îmi promisese că mă va ajuta să-mi găsesc un post liniștit, fără prea mare bătaie de cap, totuși pe măsura pregătirii mele, un post comod, undeva la periferie, la marginea lumii, unde să muncesc, dar să mă pot și odihni, să mă pot reface după boala de nervi care mă scosese din circuit aproape un an și de pe urma căreia suferisem atâta, peregrinându-mă dintr-un sanatoriu în altul, de pe o planetă pe alta; în fine, din nou mă simțeam în deplină putere fizică și intelectuală, eram iarăși sănătos și țineam neapărat să-mi reiau activitatea, să

încep să lucrez, să lucrez cu adevărat. De aceea și plecasem spre Teea cu oarecari speranțe (deși nu tocmai convins că e cea mai bună soluție), decis să mă pun pe treabă, să rup odată cu trândăveala de până atunci – la care fusesem obligat prin forța împrejurărilor –, mai ales că Liliana se înscrisese la doctorat și era extrem de ocupată.

Ne dădusem întâlnire pe Usto Maori pentru a continua drumul împreună. Cum însă nu ne mai văzusem de aproape două luni, am hotărât să petrecem câteva zile într-o cunoscută stațiune climaterică montană, într-o ambianță… glacială, cu multă zăpadă și cu peisaje albite de liniștea iernii, la Monte-Oro, pe marginea lacului Orano. Am luat legătura cu una din societățile turistice locale și peste numai câteva ore am și fost instalați confortabil într-un apartament bine aerisit, chiar în buza cascadei înghețate de pe marginea de Nord a lacului. Priveliștea ce se deschidea de la fereastră era încântătoare, mai ales că soarele ne bătea din față pe toată durata zilei; ce mai, eram fericiți și ne bucuram copilărește la ideea petrecerii unei vacanțe (neașteptate) în acel binecuvântat colț de lume, când cineva ne-a tulburat odihna, bătând energic în ușă. Era într-o seară, în a treia seară de când ne aflam acolo.

— Intră! a încuviințat Liliana după ce am avut un schimb de priviri mirate.

Nu cunoscusem pe nimeni în stațiune și era firesc să nu ne așteptăm la niciun fel de vizite.

Ușa s-a deschis, împinsă de o mână sigură, lăsând să apară în cadrul ei figura statuară a unui bărbat ce-mi era cu desăvârșire necunoscut.

Câteva momente ne-am privit cercetători, cu o anume curiozitate și neliniște, apoi Liliana s-a ridicat brusc și s-a repezit spre omul care continua să rămână la intrare.

— Matheo! a strigat, agățându-se de gâtul nou-venitului. Cum ai ajuns aici, Matheo?! Dragul meu Matheo… continua Liliana în timp ce el o îmbrățișa afectuos, într-o pornire de entuziasm pe care eu n-o puteam împărtăși, asistând stingher la această scenă a revederii.

— Matheo… Matheo…

— Hei, de ajuns cu îmbrățișările și cu alintările! am intervenit mai apoi, luând seama că întreg *ceremonialul* amenința să se prelungească. Cel puțin așteptați să dispar undeva, ce naiba!…

În sfârșit, am fost luat în seamă.

— Vai, ce proastă sunt! a început Liliana, ștergându-și lacrimile – fața i se umpluse de bucurie – și, apropiindu-se, a început să facă prezentările.

Matheo nu era mai în vârstă decât mine. Părea totuși mai bătrân. Avea barbă și plete până pe umeri, ceea ce îi dădea o înfățișare aparte, mai ales că purta haine ușor excentrice, lăsând impresia unui autentic explorator, desprins parcă din vechi stampe terestre.

Cu Liliana se cunoșteau din copilărie. Ani în șir se jucaseră împreună printre boscheții rotați ai grădinii lui Matheo, astfel încât atunci când părinții Lilianei s-au mutat într-unul din noile cartiere ale orașului, într-un colos de beton și sticlă, a cărui înălțime atingea norii, copiii au jurat să nu se despartă niciodată, să se întâlnească zilnic pentru a-și continua jocurile și discuțiile nevinovate. Jurământul a fost însă curând călcat. Matheo a intrat în ciclul secundar al școlii – orarul diferit, noii prieteni, materiile ce solicitau mult mai mult studiu, i-au despărțit pe încetul, copii rămânând doar cu nostalgia frumoasei lor prietenii juvenile. Rar când se întâlneau, elevi ai ciclului superior – Matheo într-un alt oraș urma cursurile Școlii Speciale de Astronautică apoi studenți, apoi oameni în toată firea, se bucurau copilărește, transformându-și întâmplătoarele întâlniri în adevărate momente de sărbătoare.

La douăzeci de ani Matheo se căsătorise cu o colegă, o fată de o rară frumusețe, pe care o pierduse însă la puțină vreme după nuntă, într-un accident stupid, la o lansare de probă cu o navă prototip, pe pista șantierelor astronautice din G. Tragicul eveniment i-a influențat, mai bine zis i-a determinat întreaga evoluție ulterioară a vieții, mai ales că se simțea oarecum vinovat de moartea soției pe care o atrăsese alături de el în aventura zborurilor de încercare. Astfel, Matheo a părăsit definitiv șantierele astronautice, consacrându-se zborurilor interastrale de pionierat și marcându-și prezența mai ales acolo unde riscul era cel mai mare, în acele acțiuni unde niciodată nu se putea ști dacă avea să se mai întoarcă sau nu la bază. Curajul, dibăcia și inteligența l-au salvat însă de fiecare dată din toate situațiile critice, până într-o zi când comenzile navei-pilot pe care o conducea spre Laniana nu l-au mai ascultat. Intrând cu toată viteza în câmpul de deplasare al unui roi de meteoriți,

nava a explodat, făcându-se fărâme. L-au recuperat din vidul cosmic abia după mai multe ore de la accident, cu cunoștința pierdută, rănit și epuizat, aproape fără suflare. Era un mort pe care medicii se încăpățânau să-l redea vieții.

Luni de zile a zăcut la pat, suportând, în repetate rânduri, riscante intervenții chirurgicale – dar toată viața lui de până atunci fusese un risc! –, apoi chinuitoare tratamente ortopedice, terapeutica severă sub controlul aparatelor electronice, medicamentația specială, în sfârșit, regimul auster și reticent al spitalelor și sanatoriilor – totul în condiții experimentale; devenise obiectul unor temerare încercări clinice, până când s-a refăcut, simțindu-se iarăși teafăr, același bărbat curajos și robust de odinioară. Nu și-a mai reluat însă zborurile, ci a optat pentru catedra oferită în cadrul Institutului de Astronautică din P. Aici a început o altă muncă, la fel de pasionantă și de emoționantă, la fel de responsabilă și de importantă, dar fără nimic din spectaculozitatea profesiunii sale de până atunci, și mai ales prea sedentară. Devenise profesor, un bun profesor, dar numai atât. Ori, asta nu-l mulțumea. A părăsit catedra nu peste mult timp pentru a face parte din comisia zonală a cercetărilor spațiale interastrale, apoi a fost cooptat în consiliul galactic al prospecțiunilor cosmice și, iată, acum deținea postul de șef al Direcției superioare de coordonare a zborurilor intergalactice. Un post-cheie, un post de maximă importanță astăzi. Și când te gândești că toate acestea se înscriu în viața unui om a cărui vârstă nu depășea patruzeci și cinci de ani!…

— N-are rost să vă înfundați pe cine știe ce planetă din periferia Galaxiei Mici, ne-a sfătuit Matheo reflectând asupra planurilor noastre de a ne stabili undeva, într-un loc liniștit, indiferent unde, până aveam să mă restabilesc definitiv, iar Liliana să-și dobândească titlul de doctor în filosofie. Am să caut ceva pentru voi, ne-a asigurat el. Nu se poate să nu găsesc…

După două zile, timp în care ne-am plimbat mereu împreună, străbătând înguste poteci alpine, încercând să înjghebăm jocuri sportive în trei (venise la Usto Maori în vederea studierii posibilităților de amplasare acolo a unei baze complexe de staționare intermediară a navelor; o platformă necesară pentru escalele vehiculelor spațiale ce ocoleau primul cerc magnetic nedirijat al rezervației cosmice), ei bine, după două zile Matheo m-a luat deoparte și m-a întrebat circumspect:

— Ți-ar conveni un post de primă importanță pe o planetă minusculă ce are însă un regim special?

— Mai întâi, ce se înțelege printr-un post de primă importanță?

— Prim-procuror executor, bunăoară.

— Și ce înseamnă o planetă care are un regim special?

— Știu eu? Nu pot să-ți răspund prea precis. Oricum, dacă vrei, o să mă informez. Ceea ce știu este faptul că din punct de vedere social planeta are o organizare recentă. Probabil la acest fapt se referă și mențiunea privind regimul special. E bogată în minereuri radioactive, fiind printre principalele furnizoare de combustibil…

— Cum se numește planeta?

— S.M.-61100.

— Pare mai degrabă un asteroid.

— Nu. E totuși o planetă.

Toată noaptea n-am vorbit cu Liliana decât despre asta. Am consultat atlase, am studiat anuarele economice, buletinele informative… Până la urmă am primit. Matheo m-a pus în legătură – prin intermediul liniei videofonice interastrale a direcției sale – cu președintele Tribunalului galactic care urma să mă recomande comisiei de selecție. Era ceva nou despre care Matheo nu-mi spusese nimic.

— Va să zică, am întrebat cuprins de dezolare, trebuie să mă supun unui examen?

— Da.

— N-am să reușesc.

— S-ar putea. Deși, trebuie să știi, tinere – m-a asigurat președintele –, eu n-am recomandat încă pe nimeni niciunde ca să nu reușească ori să nu corespundă criteriilor de selecție.

— Vă mulțumesc.

— Mulțumește-i lui Matheo. El a insistat. Lui cine poate să-i reziste? Așadar, pe curând, tinere.

•

În continuare, totul n-a fost decât o formalitate. Peste nici zece zile de la data când mi-am înaintat dosarul, decizia de numire se și afla în buzunarul meu. Președintele comisiei, un om între două vârste, a ținut să-mi vorbească, invitându-mă pentru a doua zi în cabinetul său de la tribunal.

L-am ascultat mai bine de o oră, fără să-l pot urmări cu atenție. Mi s-a părut confuz și nesistematic în tot ceea ce-mi spunea, așa că n-am reținut decât vagi recomandări profesionale și o invitație specială la prudență.

Îndeobște mă irită dăscălelile și sfaturile bonome, indiferent din partea cui ar veni, așa că n-am apreciat în mod deosebit gestul omului, bunăvoința sa în a-mi atrage atenția asupra unor chestiuni de ordin general, mai ales că îmi cunosc bine meseria, fiind un om corect și prea puțin… influențabil. De data aceea cred totuși că ar fi trebuit să fiu mai precaut. Omul ar fi fost în măsură, desigur, să mă prevină asupra unor probleme speciale ale planetei, să-mi lămurească multe din nedumeririle ulterioare, să mă înarmeze cu „posibilitatea” de a răspunde întrebărilor pe care mi le-am pus, mai apoi, nu o dată, și la care nu puteam găsi soluții satisfăcătoare… Cred asta pentru că în ziua când m-am îmbarcat împreună cu Liliana pentru S.M.-61100 Matheo ne-a chemat prin rețeaua interastrală de videofonie.

— Ai primit? m-a întrebat oarecum îngrijorat.

— Da. Îți mulțumesc din tot sufletul. I-am mulțumit și președintelui… Am fost pe la el zilele trecute…

— Nu ți-a spus nimic în legătură cu sarcina ta pe planetă?

— Nimic important. Generalități…

— Și președintele comisiei?

— La fel. Recomandări la prudență… De ce? S-a întâmplat ceva?

— Nu. Nimic. Mă gândesc însă că ar fi mai bine să renunți. Am găsit pentru voi altceva… Mai poți renunța, nu-i așa? Ei, ce zici?

L-am privit derutat. Liliana mi-a făcut semn că așa era el, Matheo, întotdeauna voia să facă lucrurile cât mai bine. Acum, însă, n-avea niciun rost să se neliniștească. Totul se aranjase. Peste câteva ore plecam.

— Nu-ți face griji, i-am răspuns. O să mă descurc eu…

— Totuși…

— Peste câțiva ani, dacă va fi cazul, o să apelăm iarăși la bunăvoința ta. Asta însă abia când Liliana își va lua doctoratul. Înțelegi?…

Matheo n-a mai insistat. Ne-a urat călătorie plăcută și mult, mult noroc.

Oare de ce nu-l întrebasem atunci nimic pe Matheo? Ar fi putut să mă prevină. El aflase desigur ceva, știa ceva… Dar nici Matheo n-a insistat. Poate că nu era bine să vorbească despre asemenea lucruri decât între patru ochi; poate își închipuise că fusesem totuși introdus în temă, că mi se făcuse un oarecare „instructaj”. În orice caz, singurul care a încercat să mă pună cu adevărat în gardă a fost bătrânul Pasakopoli.

— Nu-mi plac oamenii ăștia care ocupă locurile pe baza pilelor, mi-a aruncat el mustrarea ursuz. Mi se pare a fi la mijloc ceva suspect.

— Nu am ocupat postul cu ajutorul pilelor, cum spui. N-aveau decât să mă respingă. Cel ce m-a recomandat n-a făcut nicio presiune. M-a recomandat și atât. Înțelegi?

— Asta-i bună, a pufnit Pasakopoli. Așa crezi tu. Dar dacă președintele Tribunalului galactic te-a propus și te-a susținut, cei din comisie, chiar dacă nu au înțeles că ești neapărat omul președintelui, au fost siguri că urmează să vii încoace cu sarcini precise, cu anume misiuni speciale. Și află că nici eu nu cred altceva.

— Prostii!

— Treaba ta.

Mă enervase insinuarea lui Pasakopoli și nu reținusem ceea ce de fapt ar fi trebuit să rețin, anume că oamenii planetei mă suspectau de a fi fost trimis cu o anume misiune secretă. Cu ce misiune?… Cine să mă fi trimis?… Și de ce?…

Iarăși întrebările!… Chinuitoarele întrebări obsedante. Dar dincolo de ele întrezăream acum un răspuns de care mă temeam, mă înspăimântam și refuzam să-l accept; mi se părea imposibil, acuzator și nefericit… Oamenii aceia… Da, *oamenii aceia mă suspectau de spionaj*! Oare era posibil?!… Ideea mă înfiora. Și cu cât mă gândeam mai mult, cu atât îmi dădeam mai bine seama că toate datele apariției mele pe planetă, toată comportarea mea ușor enigmatică, profesiunea exercitată și postul pe care îl ocupam, totul, dar absolut totul putea fi înțeles și interpretat prin această prismă a posibilei mele misiuni secrete pe S.M.-61100. Din această perspectivă mi se limpezea acum atitudinea guvernatorului și comportamentul lui Alec și chiar trimiterea – de către Bred – în misiune pe Santa Barbara. Da, da… În lipsa mea puteau să mă reverifice fără grijă. În lipsa mea…

•

Maria se înclinase mult în fotoliu, apropiindu-se de mine, încercând parcă să-mi captiveze privirea, să nu-mi îngăduie nicio posibilitate de eschivare a răspunsului pe care de fapt îl dorea, îl sconta; se vârâse aproape în mine, tocmai ca să nu-mi lase șansa unei explicații echivoce, să mă oblige cumva… Ochii îi erau întunecați, privirea pătrunzătoare, nefrumusețea chipului avea ceva demonic în semiobscuritatea cabinei. Dar tocmai această încordare, această tensionare a atmosferei pe care căuta s-o provoace mă amuza; se înțelege, mă amuza într-un fel anume pentru că Maria se credea foarte puternică, mult mai puternică decât era în realitate; credea că va putea să mă determine astfel să vorbesc; credea în feminitatea ei irezistibilă, în tăria insistenței sale, în provocarea directă, credea în șocul acestei provocări; credea că mă va demasca fără întârziere…

Am zâmbit liniștit. Am golit ceremonios paharul, având aerul cel mai firesc din lume, apoi l-am așezat pe masă. Poate, mi-am zis, asta era sarcina ei principală în acest drum în care noi eram inutili, atâta vreme cât deținutul stătea oricum sub pază, așa că i-am făcut semn să înceteze cu întrebările, să se oprească și să-mi îngăduie să vorbesc. N-a protestat; fără îndoială asta și dorise, numai că cedasem prea repede și nu cred că se aștepta să-i spun lucruri prea interesante. M-a privit bănuitoare.

— Ei bine, am început, ca și cum aș fi fost pregătit să-i fac confidențe, vreau să-ți vorbesc deschis. La urma urmei, n-am ce pierde. Nici de câștigat n-am nimic de câștigat, dar mi se pare că pot vorbi deschis cu dumneata.

— Mă flatezi.

— Fii liniștită, n-am niciun interes.

— Sunt convinsă.

— Ei bine, am repetat meditativ, dumneata ai intuit bine atunci când te-ai întrebat dacă nu cumva pentru mine adevărul, dreptatea înseamnă altceva decât credeți voi, cei de pe planetă. Da, ai intuit bine și pot să-ți spun că tocmai de aceea am venit pe S.M.-61100. Ca să văd cum înțelegeți voi să vă faceți dreptate.

— Cum înțelegem noi să ne facem dreptate?

Maria păli.

— Da.

— La ce ți-ar folosi?

— Mi-aș satisface păcătoasa curiozitate care m-a târât prin multe colțuri ale lumii în lungul acestor ani din urmă.

— În căutarea aceluiași răspuns?

— Nu crezi?

— Ba da.

— Nu de puține ori am fost însă dezamăgit.

— Ești dibaci în răspunsuri, numai că de data asta te contrazici rău de tot. Spui că ai vrut să știi cum ne facem noi dreptate, când de fapt ai venit pe planetă ca să faci tu dreptate.

— Poate că nu e decât o provocare. Mă pricep la asta. Nu ți-ai dat seama oare că și acum, de la început încă, n-am făcut altceva decât să te provoc, să te provoc încontinuu, iar dumneata te-ai prins în acest joc, dacă vrei să-l numim astfel?!

— Ha, ha, ha... Ha, ha, ha...

Maria a izbucnit într-un râs zgomotos, molipsitor, insistent, un râs ce nu putea fi oprit, un râs oarecum isteric, teribil de agasant și de enervant în cele din urmă, căci abia mă rețineam să nu izbucnesc și eu, așa, fără niciun motiv, prostește, să râd de cum râdea ea. Deodată m-am ridicat brusc de pe fotoliu și am ieșit afară. În urma mea se auzea gâlgâitor râsul fără sfârșit al Mariei:

— Ha, ha, ha... Ha, ha, ha...

IX • Întâmplări ciudate

Dezbaterea în instanță n-a mai avut loc. Cazul asasinatului de la Ellim a suscitat pe Santa Barbara mai puțin interes chiar decât se așteptaseră cei de pe S.M.-61100. Tribunalul, întrunit într-o ședință operativă, s-a pronunțat pentru transformarea pedepsei cu moartea în ani de muncă obligatorie pe șantierele de extracție ale planetei, ceea ce pentru mine nu mai avea nicio însemnătate, așa că am împăturit hârtia deciziei ce o eliberaseră și, punând-o în buzunarul hainei, am plecat, hotărât să părăsesc incinta Palatului Justiției cât mai repede posibil.

Clădirea impunătoare, construită într-o linie arhitecturală veche, greoaie, mă copleșea. Masivitatea sa inutilă îmi provoca o stare depresivă, mă complexa pur și simplu. De aceea voiam să mă îndepărtez cât mai grabnic, să mă eliberez de teroarea pereților tenebroși, de liniștea apăsătoare a culoarelor înghețate și întunecoase; voiam să mă știu cât mai repede plecat de acolo, cât mai repede cu putință.

— Regret că n-au îngăduit să-ți susții cauza. Merita. Măcar numai pentru drumul făcut până aici... Oricum, merita să te ascultăm...

Am privit peste umăr la bărbatul care mi se adresase; avea o voce plăcută, baritonală, frumos timbrată, o voce capabilă să-ți rețină numaidecât atenția; purta pălărie cu boruri largi, ușor pleoștite; pe nas, o pereche de ochelari cu rame negre, groase; avea un costum gri-deschis, aproape elegant, dacă nu ar fi fost și foarte vechi; în mâna dreaptă ținea o servietă uriașă, grea; în sfârșit, era un oarecare sau cel puțin așa lăsa impresia. L-am privit cu atenție, cu o curiozitate nereținută – era primul om de pe Santa Barbara care se arăta dispus să poarte o discuție în afara obligațiilor protocolare, de serviciu – l-am privit surprins și fără să vreau i-am zâmbit prietenește.

— Te miră că îți vorbesc astfel? m-a întrebat.

— Da. Oamenii de pe Santa Barbara mi s-au părut morocănoși, ursuzi, taciturni, în orice caz neprietenoși…

— De ce n-ar fi?

— Știu eu? Poate tocmai pentru că sunt oameni.

— Vorbe mari, tinere! Vorbe mari. Ai putea trece drept demagog dacă ai rosti asemenea cuvinte în altă împrejurare. Eu însă cred că ești sincer. Și, poate, ai dreptate. Într-un fel, fără îndoială ai dreptate…

Ne oprisem pe lespezile de marmură ale treptelor ce alcătuiau scara triumfală a intrării în palat. Ne oprisem pe la mijlocul ei, privindu-ne față în față, în timp ce pe alături urcau și coborau cu pași grăbiți zeci de bărbați și femei, purtând cu toții pe față masca propriei rigidități spirituale.

— Dă-mi voie să mă prezint, și străinul a întins mâna. Sunt Robert Gai. Magistrat.

— Mă bucur că te cunosc, i-am răspuns, strângându-i afectuos mâna. Mai este nevoie să mă prezint, la rându-mi?

— Firește că nu. Fără să te fi recunoscut și fără să fi fost sigur că ești dumneata, cum crezi că aș fi îndrăznit să-ți vorbesc pe stradă?… Știi ceva? Ești foarte grăbit? Nu vrei să luăm masa împreună? Mi-ar face plăcere, te asigur.

•

Localul era puțin spațios; sala lungă, îngustă ca un coridor, ocupa una din laturile ultimului etaj – al treizeci și doilea, mi se pare – al unei clădiri piramidale situate spre periferia orașului. De la înălțimea aceea se deschidea o panoramă neașteptată, mai ales că întregul etaj, fixat pe un ax central, se rotea încet, în sensul acelor ceasornicului, oferindu-ne posibilitatea contemplării întinderilor pustii ale planetei, de jur împrejur, până departe, mult dincolo de limita orașului, ca într-o derulare lentă de imagini cinematografice luate dintr-o altă lume, dintr-o lume imaginară, neverosimilă.

De undeva răzbătea sunetul firav al unei melodii tânguitoare ca un bocet prelung și niciunul – o invitasem și pe Maria – nu îndrăznea să spargă atmosfera stingheră ce se așternuse între noi; tăceam, tăceam și priveam peste întinderi, până departe, până la orizontul pierdut, nedefinit în cenușiul mai al solului ars ca o vatră pustie.

— Sunteți pentru prima dată pe Santa Barbara? a întrebat într-un târziu, parcă temându-se, Robert Gai.

— Da. Pentru prima dată…

Întinderea aceea stearpă, de pământ ars, îmi crea o ciudată senzație de gol lăuntric și mă simțeam pustiit ca după o furtună ce înlăturase totul în cale. Mă simțeam străin acolo. Un soi de teamă incertă mi se cuibărise în trup și o durere acută, nervoasă, începuse să-mi hărțuiască stomacul. Maria în schimb părea indiferentă. Se juca neglijent cu tacâmurile în timp ce un zâmbet enigmatic i se fixase în colțurile gurii. Privea fără țintă, fără să vadă ceva anume: o privire albă, lipsită de expresie și sens. Îmi venea s-o alung de la masă, s-o iau de gulerul hainei și s-o zgâlțâi puternic, s-o trezesc la realitate.

În clipa aceea o uram din toată inima pentru aerul de nepăsare afișat cu superioritate, pentru că era acolo, pentru tot… Și nu știu ce mă reținea să nu fac nimic din toate astea.

— De obicei, a continuat magistratul, cei ce vin pentru prima dată pe Santa Barbara sunt fie dezolați, fie entuziasmați. Realitățile planetei îi determină la una din aceste două stări psihice diametral opuse.

— Curios lucru! i-am răspuns întorcându-mi privirea spre el. Și eu sunt trist, într-un fel, da, mâhnit. Dar mai degrabă mă simt slab, neputincios în fața unei realități dezolante.

Robert Gai și-a permis un gest larg, mustrător.

— Vezi, a spus el, așa greșiți voi, toți ăștia care veniți pe planetă plini de prejudecăți, sentimentali sau sentimentalizați, e totuna! Adică de ce credeți voi că e chiar atât de înfiorător aici, la noi? Fiindcă v-ați obișnuit cu un anumit *climat*, iar aici găsiți un altul? Poate că și nouă ni s-ar părea la fel de înfiorător să trăim pe nu știu care planetă, de unde ai venit tu, bunăoară. Dar te întreb: ce fel de climat este acesta și ce fel de climat este al vostru? Noi ne-am obișnuit să trăim aici și, crede-mă, nu e mai rău decât în altă parte.

— Mă așteptam să ripostezi astfel, a intervenit Maria.

Am privit-o cu răutate. Făcea pe grozava: se așteptase! Robert Gai n-a reținut însă această remarcă.

— Aici se muncește și se trăiește la fel ca în oricare altă parte a Universului, a continuat el imperturbabil. Oamenii își văd de treburile lor, de grijile lor, de viața lor. Își întemeiază familii, își fac planuri de viitor, au bucurii și tristeți, se distrează, râd și

plâng după împrejurări… Ce vedeți voi extraordinar în toate acestea? Aspectul exterior al planetei? Prostii! Se spune că este o planetă urâtă, austeră, respingătoare. Poate. Eu însă o iubesc pentru că nu cunosc altă planetă și nici nu doresc să cunosc ori să plec pe o altă planetă. Te rog să mă crezi, n-am fost nicăieri în Universul ăsta mare. Tot ceea ce știu despre el se datorează cărților și mijloacelor moderne de informare… În sfârșit, cred că mie nici nu mi-ar plăcea un alt fel de planetă. Aici m-am născut, aici trăiesc, voi muri probabil și sunt mulțumit. Aici sunt…

— Bietul de tine…

Am tresărit. Intervenția Măriei m-a surprins în cel mai înalt grad. Robert Gai se aprinsese, vorbea pătimaș, căutând să fie cât mai convingător, pentru a ne face să înțelegem tendențiozitatea și lipsa de temei a prejudecăților noastre. Și iată, intervenția aceasta brutală sau poate nu brutală, căci cuvintele fuseseră rostite domol, cu compătimire, au avut darul de a-l stopa, de a-l lăsa perplex pe magistratul care se înflăcărase într-un început de pledoarie.

— Nu înțeleg, a ripostat el uimit de-a dreptul. Ce vrei să spui?

Maria nu mai era deloc distrată. Fața i se crispase; buzele i se strânseseră nervoase; între sprâncene îi apăruseră cute adânci de încordare; degetele îi tremurau, nestăpânite, pe suprafața lucioasă a mesei. Tăcea.

— Mă compătimești pentru că n-am fost să văd cum arată lumea?… Da?…

Robert Gai aștepta nedumerit un răspuns, o continuare, însă Maria tăcea. Atunci am intervenit, încercând să aplanez înfruntarea dintre ei, pe care o întrezăream, gata să izbucnească, dură și evident neplăcută.

— Maria se referea, desigur, am spus, la marele miraj al Universului, la plăcerea de a-l cunoaște mereu mai mult, de a-l vedea și a-l descoperi încontinuu, de a-l înțelege în diversele lui ipostaze.

Îi luasem apărarea. Îmi dădeam seama că încercam s-o scuz, s-o absolv de greșeala de a se fi pronunțat într-un fel atât de nepoliticos, și-mi era ciudă pe mine pentru că Maria îmi devenise antipatică, n-o puteam suferi… Totuși, de data aceasta simțeam că avea dreptate, că mie însumi îmi putea părea suspect un om care refuza să ia contact direct cu lumea din afară, care nu simțea nevoia cunoașterii, care rămânea fidel –

ce prostie – micului său univers din care nu încerca măcar din curiozitate să iasă o clipă; o simplă ieșire spre largul lumii înconjurătoare. Da, în acest sens Maria avea neîndoielnic dreptate.

— Nu mă refer la asta. Nu m-ați înțeles, a vorbit ea în sfârșit. Pentru altceva te plâng, se adresă apoi lui Robert Gai. Și nu numai pe tine, ci pe toți ăștia care vă grozăviți aici, pe Santa Barbara.

— Maria! am încercat să protestez.

— Lasă-mă, știu eu ce spun.

Am simțit tăișul unei răceli trecându-mi prin spate, apoi obrajii mi s-au aprins ca de un pojar teribil.

— Cred că ar fi mai bine să plecăm, am zis reținându-mi nervii și căutând să par cât mai calm. N-are niciun rost o asemenea discuție.

— Ba nu. Te rog! s-a opus Robert Gai. Aștept o explicație. N-aveți dreptul să plecați acum.

— Fii liniștit, am să-ți explic dacă dorești.

— Firește. Altfel, aș putea să mă simt lezat.

— Lezat, a repetat Maria zâmbind caustic. Atunci, eu ce-aș mai putea spune?…

N-o recunoșteam. Era dârză, de-o fermitate aproape masculină în gesturi, categorică în felul de a vorbi. Mi se părea o altă femeie, un alt om.

— Te-ai referit la climatul de pe această planetă… Ei bine, eu îl cunosc…

— În ce sens trebuie să înțeleg că-l *cunoști*?

— În cel mai propriu.

— Adică?… Ai mai fost pe planetă?

— Am *trăit* pe planetă.

Mărturisirea a venit surprinzătoare, derutantă. Era o noutate, era un amănunt nou pe care îl aflam abia atunci și care mă obliga s-o privesc cu alți ochi pe Maria. De fapt, nu cunoșteam nimic din viața ei. Mă mulțumisem să constat că părea o femeiușcă oarecare, deloc frumoasă, în schimb extrem de capricioasă, care își afișa cu ostentație un soi de superioritate totală. Altceva nu mai știam despre ea.

Începeam să regret că nu-i cerusem lui Bred informații, nu căutasem eu însumi să mă edific asupra omului cu care urma să călătoresc într-o misiune atât de puțin obișnuită. În fond, cine

era această Maria? Ce fel de om era și mai ales ce căutase pe Santa Barbara? Ce făcuse aici? Cât stătuse?... O priveam bănuitor după această mărturisire. Între noi se lăsase iarăși o tăcere agasantă. Tocmai în clipa când m-am decis s-o întreb, să-i cer amănunte, magistratul a intervenit în discuție iritat:

— Faptul că ai trăit pe Santa Barbara încă nu înseamnă mare lucru. Important de știut este cum ai trăit. Deci cum ai cunoscut viața, implicit climatul de aici, ca să-l poți judeca?

— Exact, am întărit la rându-mi.

Maria mi-a aruncat o privire ce putea fi interpretată ca dispreţuitoare, însoțind-o de un zâmbet concesiv, ca pentru un copil ce pune întrebări absurde. Apoi s-a întors către depărtările plate ale ținutului ce se vedea de la fereastra localului și a început să vorbească:

— Pe Santa Barbara există numai un singur fel de a trăi, acela de a o accepta așa cum este: stranie, dură, neiertătoare... Nu știu dacă m-ai înțeles. Poate nici nu m-am exprimat prea fericit.

Întorsătura pe care o lua discuția era alunecoasă și cumva riscantă. Mă pasiona, dar văzându-mă plasat pe neașteptate în postură de simplu martor, am înțeles că orice tentativă din partea mea de a interveni era literalmente hazardată. Am hotărât deci să plec. Îmi pregăteam tocmai, în gând, retragerea tacită – intenționam să părăsesc grabnic localul și pe cei doi, n-aveau decât să se ia la harță – când Robert Gai m-a provocat, scontând pe mine, intuind, probabil, un eventual aliat:

— Dumneata înțelegi ceva?

Am ridicat din umeri. Nu era bine să formulez la repezeală niciun fel de răspuns. Nu trebuia să mă amestec. Trecând de partea vreunuia, indiferent a cui, n-aș fi făcut decât să complic lucrurile. Așa că am preferat să tac, remarcând în sinea mea doar abilitatea Mariei de a răsturna cu o sută optzeci de grade orice discuție, determinând-o să o apuce într-o direcție în care simțeai că deține toate atuurile.

Robert Gai părea liniștit. O privea de după sticla groasă a ochelarilor și aștepta continuarea, renunțând fără îndoială să mai conteze pe alianța mea, din moment ce nu-i răspunsesem, atent la fiecare cuvânt pe care Maria îl rostea cu hotărâre, dar fără patetism.

— Nu este de neînțeles... Santa Barbara și-a dobândit cu timpul un alt statut de existență decât toate celelalte planete.

Lumea s-a obișnuit aici cu ideea unei munci grele, amintindu-ne primele ere ale civilizației pământești. Iar voi, cei care trăiți în jurul lor, faceți totul pentru ca spaima acestei realități anacronice și inumane să fie întreținută și păstrată cu sfințenie, indiferent prin ce mijloace. În asta constă josnicia voastră. Pentru asta vă detest și vă urăsc.

— Mai explicit.

— Crezi că e nevoie? Iată: voi preferați să fiți rudimentari și prin aceasta inumani. De aceea am și spus *Bietul de tine.* Pentru că tu te crezi om, când de fapt nimeni nu te recunoaște, nimeni n-ar avea dreptul să te recunoască.

— Delirezi! Nu-ți dai seama ce vorbești!

— Prea bine. Atunci, ascultă. Am să-ți relatez un caz nu tocmai vechi. Poate îți amintești, dacă spui că ai stat tot timpul pe planetă.

— Fie.

Maria se îndârjise. Ochii ei căpătaseră o anume strălucire metalică, rece și rea, care în vagile penumbre ale înserării apropiate șoca, fascinându-ți cumva hipnotic atenția.

— Se întâmplase în acel anotimp, a început ea, să cadă ploi abundente peste întregul lanț muntos al Pădurilor Albe. Apa se infiltra repede în sol, se absorbea cu iuțeala dintotdeauna. Însă ploile nu mai conteneau. Zile la rând, foarte multe zile la rând; săptămâni în șir a plouat fără întrerupere. Fluviile terane s-au umflat, au crescut și au început să-și forțeze albiile ascunse, limitate totuși ca dimensiuni. Puhoaiele au început să spele rocile, să aducă aluviuni care, în porțiunile mai înguste ale albiilor, s-au depus, s-au adunat periculos, formând baraje ce stopau evident torentul, în creștere continuă, al apelor ce amenințau să erupă…

La punctul numit Lu există un mare șantier de exploatare și prelucrare a minereurilor prețioase. Sute, poate mii de oameni lucrează acolo la o cotă sub nivelul albiei fluviului Seta, din care își procură apa atât de necesară întregului proces al activității. Ei bine, acolo, în acel punct Lu, apeductele erau vechi, rudimentare, prost construite, gata oricând să cedeze unei presiuni hidraulice mai mari. Însă nimeni nu s-a interesat vreodată, deși omenii care munceau acolo au reclamat de nenumărate ori.

Ei bine, inevitabilul s-a produs. Unul din pereții apeductului central s-a crăpat și apa a început să inunde mina. Oamenii s-au speriat; s-a produs o agitație de nedescris. Trebuiau luate numaidecât măsuri. Și s-au luat. Șeful lucrărilor a dispus ca oamenii să stăvilească cu propriile trupuri apa ce țâșnea din zidul pietros al muntelui, până la sosirea echipelor de specialiști dotate cu aparatura necesară reparării avariilor. Oamenii au stat acolo: n-aveau încotro; n-aveau de ales. S-au lipit cu trupurile de crăpăturile solului, s-au lipit cu trupurile de rănile pământului până când propriile lor trupuri s-au umplut de răni, unii înlocuindu-i pe alții, ore lungi, ucigătoare, fără sfârșit, până când au sosit specialiștii. Îți dai seama ce înseamnă? Acum când distanțele nu mai contează, când poți înconjura planeta în șapte ore cu o rachetă oarecare!?... Au murit mulți oameni atunci, la Lu. Și te întreb: pentru ce? De ce era nevoie de asta?...

Când s-a deschis mai târziu o anchetă, cel care a dat dispoziția criminală a răspuns laconic: „Erau niște infractori”.

— A fost judecat pentru vina lui.

— Ce-a rezolvat asta? Acolo muriseră oameni. Iar el nu era vinovat decât în măsura în care se făcea responsabil de o dispoziție anume. Dar dispoziția se încadra perfect în limitele unui *climat*, cum spui tu, întreținut pe Santa Barbara, și acest climat ar fi trebuit judecat și condamnat. Acest climat ar fi trebuit suprimat, dacă ați fi dorit cu adevărat ca asemenea *întâmplări* să nu mai aibă loc.

— Este un caz dramatic, ai dreptate, dar se vede că nu l-ai cunoscut decât superficial. Chestiunea este mai complexă.

— Fără îndoială. Numai că tu nu poți s-o judeci pentru că n-ai fost de față la dezastru.

— Dumneata ai fost?!

— Eu am fost. Eu am stat cu spatele lipit de stâncă două zile și două nopți, fără să mă clintesc, apoi am murit sau așa ar fi trebuit să se întâmple...

— Regret. Îți repet însă, acela care s-a făcut vinovat de tragedia de la Lu a plătit cu propria viață.

— Ce farsă! N-ai înțeles nimic din ce ți-am spus, Robert Gai. Nici nu poți. De aceea te și disprețuiesc.

Trecuse mult de miezul nopții, iar noi încă nu închisesem ochii. Peste puține ore aveam să ne îmbarcăm pe nava cu care trebuia să zburăm înapoi, spre S.M.-61100. Misiunea noastră s-a

sfârșit și mă simțeam copleșit de impresiile puternice adunate în această scurtă ședere pe Santa Barbara.

Pentru Maria reîntâlnirea cu planeta pe care o mai vizitase și altă dată fusese dureroasă. Pentru mine însemnase descoperirea unei alte lumi; ba nu, descoperirea unei alte fațete a lumii…

Mă gândeam la ce povestise Maria. Întâmplarea, desigur, era momentul de cumpănă al vieții ei pe planetă și poate al întregii sale vieți. Dar, oare, avea dreptate generalizând? Oare cei care dominau planeta ținteau într-adevăr o teroare a dezumanizării? Condițiile naturale de pe Santa Barbara erau vitrege, otrăvitoare – știa toată lumea, era o realitate incontestabilă; să se fi otrăvit oare, cu timpul, și sufletele oamenilor ce populau aceste întinderi austere neprimitoare?…

Ne plimbam pe străzile largi ale orașului pustiu – numai noi doi, Maria și cu mine – în noapte, fără să vorbim. Robert Gai ne părăsise de mult, imediat după discuția aceea violentă, protestând indignat și regretând, desigur, că mă oprise pe stradă, că legase o conversație cu niște străini bolnavi de propriile lor suspiciuni, de propriile angoase, după cum se exprimase el. Dar de unde puteam ști că nu avea dreptate?!…

Santa Barbara era una dintre nenumăratele planete ale Universului pe care se dezvoltase, la un înalt grad, o civilizație umană. Neșansa ei – dacă putea fi vorba cumva de o neșansă – a fost clima aspră, condițiile geologice vitrege pe care le oferea populației colonizate, ca și trecutul ei misterios. Iată de ce Santa Barbara era unică în felul ei, iată de ce planeta își dobândise repede o infamantă popularitate. Dar, dincolo de taberele de muncă, lumea trăia, exista, gândea și simțea aici la fel ca pe oricare altă planetă situată aiurea în Cosmos. Acesta, cred, era lucrul cel mai important; aceasta era descoperirea pe care o făcusem în scurta mea ședere pe planetă… Numai că Maria aruncase o gravă acuzație, care, dacă era adevărată… Adică în întreg Universul nostru populat cu ființe raționale superioare mai exista morbul teroarei dezumanizante!? Adică civilizația noastră mai purta în străfundul ei ascuns fermentul ce putea mina înseși cuceririle noastre cele mai scumpe: libertatea, generozitatea umană creatoare!? Oare puteau fi acestea cu adevărat amenințate?

Întrebările mi le pusesem de zeci și sute de ori, însă în acele clipe ele mi se revelau cu o acuitate extraordinară. Prins în dinamica unor evenimente de o maximă tensiune, mi s-a deschis deodată perspectiva de înțelegere a ceea ce se petrecea în jur, am început să intuiesc prin analogie, prin confruntarea datelor reținute din întâmplări depărtate în spațiu și timp, am început să-mi dau seama de realități și adevăruri asupra cărora ar fi trebuit – ar fi fost normal – să mă fi edificat mai de mult. Ar fi trebuit! Numai că eu crezusem… sperasem să mă fi înșelat… Sperasem… Acum, iată, totul mi se lămurea sub tensiunea mistuitoare a întrebărilor…

•

Plecasem de atâta timp de pe Pământ, de pe bătrâna Terra. Planeta, obosită sub povara atâtor miliarde de ani pe care îi număra în zbuciumata sa existență, dădea semne de epuizare. Oscilațiile abrupte și deosebit de mari ale temperaturii sale făceau din ce în ce mai puțin posibilă viața umană pe suprafața ei. Mulți dintre savanții Terrei cereau luarea grabnică a tuturor măsurilor necesare pentru preîntâmpinarea ridicării continue a temperaturii solului, prevăzând de altfel și sfârșitul planetei tocmai în trecerea ei iarăși spre incandescență. Alții, dimpotrivă, susțineau vechea teorie conform căreia Pământul se afla în continuă răcire – faptul că ningea frecvent în zone unde nu mai căzuseră asemenea precipitații din timpuri imemoriale slujea acestora ca argumente fără echivoc, alături de încă altele și altele…

Oricum, Pământul nu mai putea asigura condiții optime vieții, cu toate eforturile depuse în acest sens de oameni, cu toate că ei ridicaseră pe cer o sumedenie de sori artificiali, cu toate că împânziseră solul și subsolul, la diverse adâncimi, cu conductele uriașe ale caloriferelor și frigiderelor atomice destinate echilibrării și stabilizării climei, cu toate că acoperiseră sub cupole enorme de sticlă aproape întreaga suprafață a planetei, pentru a o feri de influența posibilă a vidului cosmic… Cu toate acestea, o realitate părea iminentă: Pământul înainta încet spre moarte, fără nicio șansă de scăpare.

Când am plecat, când am părăsit Pământul, îndreptându-mă, pasager pe una din marile nave interastrale, spre largul necuprins al cerului, avid de învățătură, dominat de setea cunoașterii și a realizării mele depline ca om, am plâns. Am

plâns copilărește deși împlinisem de-acum optsprezece ani; am plâns privind cum rămânea Pământul în urmă, mereu mai departe, mereu mai puțin vizibil și, cu toate că plecam purtând în suflet o ură nemărginită împotriva capriciilor naturii sale, am jurat să mă reîntorc, să revin pe meleagurile copilăriei mele, să nu dau uitării nimic din ce însemna el pentru viața mea, pentru formarea mea ca om, ca om al erei noastre cosmice.

•

Pământul... Acolo am învățat să iubesc și să urăsc, să visez și să renunț la vise; de pe Pământ mi-am ridicat pentru prima dată ochii spre cer, spre nemărginirea lui, spre lumile cuprinse în stelele strălucitoare ale nopților; Pământul a fost întâiul meu leagăn și întâiul cuvânt rostit cu responsabilitate. Pământul... Mereu Pământul...

La zece ani mi-am pierdut părinții – geologi temerari, de mare renume – într-o amplă expediție întreprinsă spre inima de foc a Pământului.

Ideea posibilității retragerii oamenilor în interiorul planetei se vehicula din ce în ce mai mult, din ce în ce mai insistent, mai cu seamă de către aceia care susțineau teoria răcirii Terrei. Construirea unei lumi subterane, în ample galerii, care să asigure continuarea existenței pe planetă prin apropierea de nucleul incandescent al acestuia, devenise una din soluțiile obsedante pe care savanții le propuneau făcând exaltate demonstrații teoretice. Trebuiau însă căutate soluțiile practice ale realizării unei asemenea organizări sociale de interior, de subsol.

Și n-au întârziat să se arate, desigur, și cei dispuși a încerca. Părinții mei se număraseră printre aceștia.

Am trăit luni de zile în galeriile subterane, perforate spre centrul Pământului cu mijloacele ultraperfecționate ale combinatelor de pe diferite planete, specializate în crearea de utilaje anume concepute pentru forajul la mari adâncimi; acțiunea era deosebit de complexă și angaja într-un chip cu totul neașteptat un însemnat număr de cercetători de toate categoriile, aflați în cele mai diverse și depărtate institute academice, care se dedicaseră, pasionați, rezolvării micilor și marilor probleme ivite la fiecare pas în acest marș trepidant spre o nouă condiție de existență. În primele rânduri, pe primii metri dislocați ai galeriilor pășeau minerii și geologii,

împărtășind deopotrivă emoțiile riscului și ale reușitei... Tata era geolog... Atunci nu-mi dădeam prea bine seama ce însemna, în condițiile speciale în care își desfășura activitatea, dar mai târziu, când am înțeles totul, când am știut exact și lucid la ce se angajase, am fost copleșit... Tata fusese, fără îndoială, un erou. În felul său, un sacrificat. El știuse că soluția era hazardată, că nu era câtuși de puțin realistă, că era o falsă iluzie, și tocmai de aceea acceptase. Înfrângerea sa trebuia să pună omenirea în gardă, s-o pună pe gânduri, s-o activeze în sensul căutării altor soluții, practic viabile, căci prea se lăsaseră cu toții amăgiți de această șansă a intrării sub pământ.

Expediția înainta câștigând mereu mai mult și mai mult teren în interiorul planetei; spații largi se degajau pentru amenajarea viitoarelor orașe, cu mereu mai multă încredere, cu mereu mai multă convingere în reușită, până când, într-o zi, într-un moment și într-un punct fatal, magma clocotită din miezul Pământului a izbucnit implacabilă. Catastrofa a luat proporții neînchipuite. Sute de oameni și-au găsit sfârșitul tragic acolo, în galeriile destinate utopic viitoarelor așezări omenești; sute de oameni... Singur am scăpat printr-un accident sau printr-o minune, înspăimântat până aproape de nebunie.

Rămăsesem unicul martor al catastrofei care cutremurase lumea prin tragismul ei. Eram un copil, un copil încă, dar trebuia să pășesc în viață abia salvat de sub amenințarea dezastrului care îmi distrusese, odată cu ceea ce avusesem mai drag și mai sfânt pe lume – părinții, frații, prietenii – însăși copilăria. Acolo, în galeriile acelea subterane, sub lava incandescentă mi-a rămas îngropată pe veșnicie o parte din viață.

Anii au trecut vertiginos estompându-mi în amintire imaginile acelei halucinante întâmplări tragice. Numai obsesia erupțiilor de magmă a rămas la fel de vie și de acută. Ea m-a determinat să fug mereu dintr-un loc în altul, să trec de pe o planetă pe alta, fără odihnă, fără liniște, dintr-un colț în altul al Cerului, evitând eventualele erupții vulcanice...

Pe Geea, în Lebăda, am cunoscut-o, ca student, pe Liliana. Dar am plecat curând de acolo. Planeta era încercată periodic de mișcări seismice de grad inferior, care însă pe mine mă tulburau de fiecare dată. Mi-am luat în primire primul post, în Orfeea, o planetă foarte frumoasă, tânără, cu o vegetație abundentă și grasă, cu un sistem de organizare socială foarte

dezvoltat. Poate acolo m-ar fi așteptat o ascensiune strălucită în meseria mea, dar am plecat de îndată ce s-au înregistrat erupții vulcanice în chiar perimetrul ținutului ce includea capitala. Am trecut pe Luana, de acolo m-am mutat pe Saturnian, apoi pe Uleia, apoi pe Cian-Ce și așa mai departe pe alte opt planete, de unde am plecat de fiecare dată sub teroarea vulcanilor.

— Ești un obsedat, îmi reproșa Liliana. Trebuie să te internezi într-un sanatoriu, să te tratezi odată pentru totdeauna. Altfel, nu știu ce are să se întâmple!

Da, trebuia să mă internez, însă nu aveam curajul să recunosc că sunt bolnav. Poate nici nu eram sau nici nu am fost vreodată cu adevărat bolnav. Poate nici nu evadam numai de teama vulcanilor – teama fiind un pretext. Poate mi-era teamă de mine, poate fugeam de eșecurile mele în apărarea adevărului; eu, omul legii, nu mă puteam conforma *legilor* rigide, dar justificate în felul lor, nu le înțelegeam, refuzam să le înțeleg, să le accept și astfel preferam să fug, laș, să evadez, să pretextez obsesia mea din copilărie… Poate… Poate așa am ajuns și pe S.M.-61100. Poate?!…

Pe Orfeea am deschis o anchetă într-un caz ciudat, straniu în felul său, pe care însă n-am reușit să-l elucidez până la capăt. Am fost oprit. Mi s-au interzis investigațiile sub pretextul că ar putea să iasă la iveală unele chestiuni care era mai bine să rămână obscure. Nu puteam înțelege una ca asta.

Adică de ce să nu le dăm în vileag dacă erau adevăruri…

— Adevăruri? m-a întrebat atunci procurorul-șef. Depinde de adevăr.

— Adevărul adevărat, am spus nedumerit.

— Cunoști dumneata vreun adevăr absolut?

— Desigur. În știință…

— Și în știință se vorbește frecvent de o relativitate a adevărurilor. Înțelegi?

Înțelegeam și nu înțelegeam.

Orfeea se află în marginea propriului său sistem solar, în imediata vecinătate a Galaxiei a VIII-a. Tocmai de aceea există pe planetă o mare bază de lansări a navelor experimentale, urmărind străpungerea așa-zisului Lighean Cosmic, adică traversarea zonei de gravitație galactică ce reținea captiv, ca într-un lighean invizibil, orice obiect intrat în acest câmp, spălând memoria activă a tuturor programatoarelor atomice de

la bordul navelor și făcându-le astfel imposibilă utilizarea. Era un fenomen ciudat, singular, de aceea se făceau insistente încercări și experimentări. În sfârșit, după nenumărate eșecuri, o rachetă pilotată de Jujuki Gao a străpuns Ligheanul Cosmic, continuându-și cu bine drumul spre largul cerului. Era un succes imens, o victorie a științei și a curajului omenesc, o mare izbândă. Savanților care au contribuit la acest succes li s-au acordat toate onorurile cuvenite, iar Jujuki Gao a devenit unul dintre cei mai populari eroi, un idol al tineretului, un exemplu de abnegație și curaj. Zeci și zeci de manifestări populare de pe întreaga planetă îl aveau ca oaspete de onoare pe celebrul pilot, care vorbea cu toată însuflețirea despre importanța acestei acțiuni în care el nu fusese – câtă modestie! – decât executorul în final al unei acțiuni complexe, concepută și calculată de savanți în laboratoarele complicate ale bazei de cercetări.

Iată însă că, după nici doi ani de la acest zbor, Jujuki Gao, încă foarte tânăr și în plină activitate, sfârșește stupid, spre stupefacția tuturora, pierzându-și viața la bordul unei mici ambarcațiuni maritime, în raza portului școală a unuia dintre cele mai însemnate orașe de pe coasta oceanului. Ce căutase pe acea minusculă navă de exerciții, care făcuse mai bine de o oră diferite demonstrații sportive în larg – figuri acrobatice de o rară spectaculozitate – și care eșuase, incredibil, ciocnindu-se de picioarele digului mare de la far? Cum de acceptase o asemenea aventură? Cum de se produsese acest accident, mai exact cum de manevrase pilotul atât de copilărește tocmai în apropierea stâlpilor aceia de beton? De ce îi fusese îngăduit să evolueze pe o asemenea ambarcațiune, periclitându-și viața, când viața lui era atât de prețioasă și necesară științei? Toate aceste întrebări m-au frământat vreme îndelungată. Comunicatul oficial privind cazul în speță nu mă satisfăcea deloc. Astfel, am deschis ancheta.

Încă de la primele cercetări a ieșit la iveală un *amănunt* senzațional, necunoscut publicului până atunci, care schimba dintr-odată unghiul de judecată al întâmplării.

Jujuki Gao frecventa abia de câteva luni baza de agrement a școlii navale din respectivul port oceanic. Și asta, cu aprobarea direcției Centrului de Cercetări Spațiale. De ce îi fusese aprobată cererea de a relua exercițiile acrobatice pe care le abandonase de mult și care îi puneau în pericol viața? Cei întrebați îmi

ofereau răspunsuri vagi, confuze ori pur și simplu refuzau să răspundă. Asta m-a ambiționat și mai mult. Era exclus să mă poată mulțumi replica pe care mi-o serveau cei mai mulți: „Cine putea să-i refuze un capriciu... Dacă el voia să facă iarăși sport nautic...”

Ceea ce m-a făcut să devin și mai iscoditor în toate a fost faptul că un alt pilot eminent, bine-cunoscut pe planetă, Ray Marschall, devenise instructor al respectivei școli navale abia de puțin timp, adică numai cu câteva săptămâni înainte ca Jujuki Gao să-și reia antrenamentele acrobatice abandonate încă din studenție. Cei doi navigatori erau prieteni din copilărie, prieteni intimi, aproape nedespărțiți. Și, culmea, aprobarea lui Ray Marschall de a trece din serviciul Centrului de Cercetări Spațiale în rândurile instructorilor școlii fusese aprobată chiar de direcțiunea acestui centru. Legăturile pe care le stabileam între aceste relații mă duceau la interpretări dintre cele mai ciudate, astfel că, foarte curând, mi s-a interzis continuarea anchetei. Am protestat, desigur, fără niciun rezultat. Mi s-a ordonat, categoric, încetarea oricărei investigații în acest caz.

Ei bine, nu m-am dat bătut cu una, cu două. Am cercetat pe ascuns, riscând, adunând argumente după argumente până când totul mi s-a relevat cu o maximă claritate. Atunci am înaintat dosarul cu probe complete, guvernatorului. Cineva trebuia să plătească.

— Cine? m-a întrebat guvernatorul.

Am rămas pe gânduri. Era prima dată când mi se ridica această întrebare.

După cinci zile am cerut să plec de pe Orfeea. Oriunde, numai să plec. Pretextasem o erupție vulcanică periferică și obsesia mea, boala mea cronicizată...

De fapt, am plecat pentru că mă văzusem neputincios în fața unor adevăruri pe care eram chemat să le apăr prin însăși profesiunea mea, prin însăși ideea profesiunii mele.

Jujuki Gao trebuia să moară. Traversând Ligheanul Cosmic, organismul său fusese infectat de o anume radiație G.R.4, necunoscută. Cabina spațială nu fusese prevăzută cu izolație corespunzătoare; constructorii neglijaseră posibilitatea întâlnirii radiațiilor G.R.4 în această zonă, până atunci nesemnalate de niciun aparat – dar niciun aparat, odată intrat în zona Ligheanului, nu mai funcționase normal! Pilotul nu mai avea

acum nicio șansă de supraviețuire, totul fiind doar o chestiune de timp. Când, în cele din urmă, infecția a început să-și arate fățiș urâtele însemne, provocându-i tulburări ciudate, nu mai rămase nicio îndoială că Jujuki Gao va sfârși, nu peste mult, în chinuri groaznice, fără ca medicii să-l poată ajuta în vreun fel oarecare. Atunci a apărut Ray Marschall cu propunerea, oferindu-se el însuși să-l ajute pe prietenul lui să-și reia antrenamentele nautice.

După amânări repetate, cei care îi aprobaseră lui Ray Marschall transferarea ca instructor la Școala navală i-au permis tacit lui Jujuki Gao să-și reia exercițiile de acrobație cu ambarcațiuni maritime ușoare, în cadrul bazei sportive a școlii unde funcționa prietenul său, care, de fapt, îl ademenise spre acest sport. Restul nu mai trebuia explicat. Inevitabilul s-a produs. Tăcerea și misterul ce au învăluit întreaga afacere au fost răscolite abia de deschiderea anchetei mele. Iar acum, când știam totul, când avem imaginea clară a acestei tragedii, trebuia să numesc un vinovat, un om sau mai mulți oameni care să ispășească vina de a fi provocat direct sau indirect moartea unui asemenea om. Trebuia să rostesc numele vinovatului... Al adevăratului vinovat!... Am preferat să plec de pe planetă, să plec...

•

Când pe Luana credeam că nimic nu mă va mai tulbura, planeta având o civilizație umană formată de-a lungul a peste cinci milenii, când credeam cel mai mult în stabilirea mea definitivă acolo, între acei oameni care prin comportamentul lor, prin gândire, prin organizare socială, prin tot ce făceau îmi imprimau o profundă siguranță a existenței, îmi imprimau un calm creator, atât de necesar și de bine-venit, s-a întâmplat să primesc însărcinarea de a deschide o anchetă, în aparență banală, neinteresantă, dar care m-a făcut, în final, să aleg iarăși drumul evadării. Și am plecat pe o altă planetă, neputincios și bolnav, fugind parcă de mine, de propriile mele obsesii, de propriile mele eșecuri...

•

Sub egida Academiei de Științe Istorice fusese organizată o expediție de mare amploare în deșertul Edima, cu scopul de a se efectua săpături în zona masivului Inoa, unde se descoperiseră, cu puțin timp în urmă, incidental, străvechi

morminte ale civilizațiilor dispărute Raf și Rip, morminte încă necercetate suficient. Echipa, alcătuită din arheologi, geologi, lingviști, medici, precum și din tehnicieni experți în manevrarea aparaturii speciale, destinate unor asemenea intervenții pretențioase, număra douăzeci și cinci de membri, avându-l în frunte pe savantul Tiberius, un om energic, plin de inițiativă, posesorul unei vaste culturi, ce se bucura de enorm prestigiu profesional, dobândit la vârsta sa, încă foarte tânără, de nici cincizeci de ani împliniți.

Expediția a durat trei luni. Vestigiile lumilor dispărute, aduse la lumina zilei din întunericul sacrelor morminte, s-au dovedit de o excepțională importanță pentru reconsiderarea și reconstituirea unei epoci de mult apuse, care a stat la baza formării și evoluției culturii ulterioare a omenirii de pe planetă.

Mormintele erau de fapt niște catacombe tăiate meșteșugit în zidurile de piatră ale masivului Inoa, la poalele căruia se păstrau urmele așezărilor ce constituiseră cândva un puternic centru social și economic. Mormintele din catacombe aparținuseră incontestabil căpeteniilor și conducătorilor acelui ținut bogat, fiind amenajate cu mare dichis, după un riguros ceremonial funerar, în funcție de importanța și rangul celui înhumat. Obiecte lucrate în metale prețioase, cioplite din pietre scumpe, obiecte de uz casnic sau de muncă și luptă, totul era aranjat astfel încât mormântul propriu-zis să fie pus în evidență. Situat în centrul încăperii, a cărei intrare fusese strașnic ferecată, el se păstrase aproape intact de-a lungul veacurilor, dimpreună cu întreaga comoară ce-l înconjura, ca o mărturie de neprețuit a istoriei acelor timpuri legendare. Ciudat lucru însă, la reîntoarcerea din ținutul deșertului Edima, câțiva membri ai expediției au dat semne de o deosebită oboseală fizică, până la extenuarea totală, o oboseală aparte, mai curând o toropeală care se accentua progresiv, producând persistente dureri de cap și o febră musculară acută, afectând deopotrivă întregul sistem muscular al corpului. Simptomele erau, evident, ale unei maladii. Medicii i-au examinat atent pe cei ce acuzau durerile respective, le-au indicat tratamentul, regimul alimentar și de odihnă – totul fără nicio abatere –, dar boala, în loc să cedeze, se agrava. Rând pe rând oamenii aceștia au paralizat, membrele li s-au atrofiat, pentru ca să sfârșească în cele din urmă total anchilozați. Șase din douăzeci și cinci de membri ai expediției au

murit astfel. S-a emis imediat ipoteza că ar fi vorba de un virus străvechi, dispărut din societatea contemporană, care se menținuse încă în viață – aproape incredibil – sute și chiar mii de ani, pe obiectele vechi scoase acum la iveală, în urma săpăturilor arheologice, din mormintele desfăcute. Virusul trebuia să fie, desigur, contagios.

Examenul medical al celorlalți membri ai expediției, ca și al obiectelor aduse de aceștia, a infirmat ipoteza. Virusul nu era prezent nicăieri. Mai mult chiar, încercarea de a transmite boala s-a soldat cu rezultate negative. Apariția subită a acestei boli neidentificate pe planetă și nici pe altele cu care existau schimburi materiale și umane rămânea o enigmă. Specialiștii de seamă ai istoriei medicinii au răsfoit cărți vechi ce descriau simptomele bolilor de mult dispărute, fără a ajunge la niciun rezultat satisfăcător. Niciuna din maladiile menționate nu avea un complex de manifestări atât de variat. Boala părea o sinteză a mai multor boli care s-au manifestat de-a lungul istoriei omenirii, în epoci diferite.

Profesorul Tiberius a venit atunci cu o propunere curajoasă: să se organizeze o nouă expediție la catacombele deșertului Edima, care, pe lângă cercetări arheologice, de care oricum era încă nevoie pentru elucidarea unor importante probleme de istorie, neclare din lipsa probelor materiale suficient de convingătoare, să cerceteze totul și sub aspect medical.

Propunerea a fost îmbrățișată cu oarecare prudență. Totuși, la niciun an de la terminarea misiunii precedentei expediții, o alta, cu un program de studiu și de cercetări mult mai bogat, își începea activitatea în zona deșertului Edima. De data aceasta, în rândurile membrilor ei se aflau chimiști, bacteriologi, atomiști, speologi și, bineînțeles, medici, alături de obișnuiții arheologi, de specialiștii în paleografie, de geologi, astrofizicieni ș.a.

Cercetările au decurs normal – programul săpăturilor, al studiului și în general al investigațiilor științifice se desfășura în condiții optime, fără niciun incident, fără niciun eveniment aparte. Grija ca nimeni să nu cadă victimă necunoscutei boli se materializa în controlul medical al tuturor membrilor expediției, repetat zilnic de câteva ori, precum și în supunerea la examene amănunțite a tuturor pieselor extrase din sol ori din catacombele mortuare, înainte ca ele să fie trecute în inventarul de lucru al expediției. Sanitarii echipați în strașnice costume de

protecție, purtând aparate de analiză chimică și bacteriologică rapidă, verificau în amănunțime fiecare bucată de sol răscolită, pe toată suprafața șantierului, fără să poată semnala prezența virusului respectiv, care se bănuia că are o existență extrem de scurtă în afara vreunui câmp favorabil de acțiune. Transplantat de pe un organism pe altul, într-un timp ce depășea durata de câteva minute, virusul se pare că nu rezista și astfel boala nu putea fi transmisă.

•

Primul care a venit în contact cu virusul, descoperindu-l, fatal, în a șasea zi de lucru, a fost un tânăr medic specialist în boli maligne, care se aventura fără ezitare în zonele cele mai obscure ale șantierului. După ce a cercetat în amănunțime catacomba nr. 9, a cerut imediat să i se facă un control medical. Și nu greșise. Organismul îi fusese infectat.

— Focarul virotic, explicase el, trebuie căutat în mormânt, în moaștele acelea de milenii. Acolo cred că am dat de urma virusului. Adică nu, nu cred. Sunt sigur.

Profesorul Tiberius a confirmat că, într-adevăr, doi din cei care pieriseră au efectuat lucrări și în catacomba nr. 9.

— Și în mai care? a fost întrebarea imediată.

— În catacombele nr. 4 și 10.

— Atât?

— Atât.

— Ceilalți?

— În celelalte catacombe... Aproape în toate... Au fost verificate toate mormintele. Rezultatul obținut i-a paralizat pe membrii expediției. Pretutindeni virușii erau prezenți. Pretutindeni!

În casete de plumb, închise ermetic, fragmente din moaștele catacombelor au fost scoase de la locurile lor și transportate în laboratoarele unui institut de cercetări. Aici însă, toate analizele s-au dovedit negative. Moaștele nu erau infectate. Morții nu suferiseră de această boală și nici nu întreținuseră activitatea virușilor în țesuturile corpurilor lor. În schimb, microbi morți au fost găsiți pe pereții exteriori ai casetelor de plumb cu care moaștele fuseseră transportate. Așadar, virușii veneau de undeva din grotă, din spațiul catacombei. Dar de unde?

O anume reținere îndreptățită i-a făcut pe membrii expediției să refuze a mai intra în vreuna din grotele șantierului. Asta, și

pentru că opt dintre ei reclamau simptomele necruțătoarei boli. Dar, ceea ce a determinat cu adevărat întreruperea cercetărilor științifice au fost acuzele pe care membrii familiilor celor treisprezece victime i le aduceau lui Tiberius, făcându-l vinovat direct. Se spunea că nu luase măsurile de protecție corespunzătoare și, în plus, el nu intrase niciodată în catacombe până lângă locașul mormintelor, deci știa *ceva*, era inițiat. Acuzația fiind deschisă, oficială, procuratura a fost nevoită să acționeze și astfel am început să anchetez pe șantierul arheologic de la Edima.

În această situație am apelat la roboți. Înzestrați cu aparatura de analiză corespunzătoare, erau teleghidați în interiorul catacombelor, lucru ce nu se făcuse inițial datorită deteriorărilor, fatale pentru cercetarea arheologică, pe care mișcările lor mecanice le produceau. Ei bine, rezultatul a fost aproape senzațional. Virușii pluteau în aer, în atmosfera grotelor, de jur-împrejurul mormintelor propriu-zise. Erau pulverizați într-un anume caz, doar într-un anume caz, doar într-un moment bine precizat, adică exact atunci când se apropia cineva nepermis de mult de lăcașul mormântului.

— Principiul rudimentar al celulei fotoelectrice practicat cu mii de ani în urmă! s-a pronunțat cineva.

— Nu cred, a contrazis altcineva. E vorba de o chestiune mult mai simplă. De principiul pârghiei.

— Admiteți?

— Fără îndoială. În clipa când o greutate acționează asupra unei anumite porțiuni de pe suprafața padimentului alcătuit din lespezi de aceeași dimensiune și formă, pentru a face insesizabilă ochiului neavertizat această *capcană*, o pârghie declanșează mecanismul de ventilație al unei încăperi destinate culturilor virușilor de unde printr-un orificiu minuscul sunt pulverizate în atmosferă câteva milioane de asemenea invizibile microorganisme ucigătoare.

— Cu ce scop?

— Mă mir că nu înțelegeți. Este vorba de apărarea comorilor ascunse în catacombe. Oricine ar fi intrat aici să jefuiască era sortit morții. Nu vă amintiți legendele? Cei ce pângăreau lăcașurile sacre mureau fără alegere. Iată aici una din explicațiile acestor morți misterioase.

Cel ce oferise explicațiile nu fusese altul decât Tiberius. El știuse deci. Atunci, de ce nu prevenise pe nimeni? De ce nu atrăsese atenția asupra unei asemenea primejdii?

— Pentru că nu știam în ce fel ne pândește moartea, sistemele de apărare diferă de la regiune la regiune, de la catacombă la catacombă adesea, a explicat el cu demnitate. Ceva asemănător s-a petrecut cândva pe Terra. Știu din cărțile vechi pe care le-am citit în urmă cu ani. Dar pe Terra...

Pe Terra... Am tresărit la auzul acestui nume. Îmi părea bine că puteam vorbi despre Pământ, deși în contextul acela... Așa că am tăcut, adică n-am spus că mi-era dor de Pământ, că m-aș fi întors bucuros pe Pământ dacă n-aș fi știut că acolo îmi îngropasem părinții și prietenii și... Sau poate tocmai de aceea ar fi trebuit să mă întorc pe Terra.

— De ce n-ați spus nimic până acum? l-am întrebat sec.

— Dacă îi preveneam, cine mă mai urma oare în această acțiune, în această expediție care a furnizat omenirii date fundamentale privind o anume perioadă-cheie din istoria evoluției sale? Nimeni. De asta sunt sigur.

•

Declarațiile lui Tiberius au agravat într-un fel situația. Asupra mea se făceau, de către unele cercuri influente, insistente presiuni, cerându-mi-se să mă pronunț pentru o pedeapsă exemplară, capitală chiar, aplicată savantului care dusese la moarte colegi de-ai săi, oameni în fond, numai pentru a putea scoate la lumină relicvele lumii antice de pe o planetă oarecare, pierdută în largul infinit al Cosmosului.

— Nu vă grăbiți cu pedeapsa capitală! replicam eu îndârjit. Nu-i acordați lui Tiberius nicio circumstanță atenuantă? Viața întreagă și-a dedicat-o științei; a petrecut zile și nopți fără număr între tomurile mai vechi ori mai noi ale arhivelor și bibliotecilor, între cărți pe care puțini oameni sunt astăzi în stare să le descifreze fără ajutorul computerelor; și-a cheltuit energia, tinerețea și toți anii de până acum în cercetări arheologice, aici ori pe alte planete, scoțând la iveală de sub negurile uitării uimitoare mărturii despre vechile noastre civilizații, contribuind astfel, cum puțini în lume au făcut-o, la cunoașterea fidelă a trecutului nostru, la cunoașterea noastră, a vieții și evoluției noastre pe scara istoriei. Toate acestea nu contează? Toate

acestea nu valorează nimic? Nu vă spun nimic despre omul acesta? Despre savantul acesta?

— Și ce-are a face? Să fi intrat și el în catacombe!

— Dar nu înțelegeți că i-a fost frică de moarte?

— Și atunci, laș, i-a împins pe alții să moară în locul lui!? Tiberius este vinovat de moartea lor, deci Tiberius trebuie să moară!

— De ce să moară? Dacă e vinovat – și fără îndoială are o vină însemnată – nu poate fi pedepsit altfel?

— Să moară!

Încercările mele de a evita procesul și mai ales de a-l scoate pe Tiberius de sub amenințarea morții care mi se părea, orice s-ar zice, absurdă și neîntemeiată, au fost zadarnice. Presiuni din toate părțile, mai cu seamă din partea unor înalte personalități ale științelor istorice, s-au exercitat cu încăpățânare până când Tribunalul Suprem a decis judecarea în public a acestui caz.

Mi-am dat demisia. Nu puteam, nu mă simțeam în stare să apar în instanță. Nu-l puteam acuza pe Tiberius, nu-l găseam într-atât de vinovat, încât să-i cer moartea. Simțeam că era împotriva demnității mele umane, împotriva legilor firii și ale civilizației.

— De ce? m-a întrebat președintele Tribunalului.

— Pentru că Tiberius nu este un *ucigaș.* El nu și-a dus oamenii în deșert, în expedițiile sale cu gândul de a-i omorî. Cel puțin acest lucru sper să nu-l conteste nimeni. Fără îndoială, putea să forțeze catacombele punând mai întâi roboții la lucru. Era o soluție. Dar voi ați văzut vreodată cum arată o bucată de pânză, bunăoară, care s-a păstrat de veacuri în adâncul unor asemenea catacombe? Întrebați-i pe cei ce-au văzut și ei vă vor spune: ca un fum, ca un abur. Or, dacă pune *mâna* vreun robot pe acest fum de mătase, arheologul nu mai are nimic de văzut. Arheologul vine degeaba… Inutil… în asemenea cazuri merită să mori ca să poți vedea și atinge cu mâna lucrurile. Tiberius n-a ajuns să le poată vedea niciodată. Ele s-au spulberat la cea dintâi atingere a celor dintâi oameni care le-au descoperit. Când a venit Tiberius n-a mai văzut decât *aburul* care se destrăma și fotografiile ce-au fost făcute la timp și pe care le puteți vedea și voi, cei ce ați stat aici tot timpul în comodele voastre locuințe. Oare asta nu e mai trist chiar decât moartea? Să conduci oameni spre un trecut pe care după ce l-ai descoperit să nu-l

poți atinge niciodată, lăsând pe alții s-o facă înaintea ta, pentru că tu trebuie să-ți păstrezi – poate laș – viața cu strășnicie, pentru că tu nu ai voie să riști, să-ți pui viața în primejdie, să mori odată cu lumea la care ai ajuns coborând vertiginos prin istoriile păstrate în straturile sedimentate ale solului amorf, pentru că tu trebuie să trăiești – laș – și să relatezi celorlalți, celor mulți, despre universul pe care numai tu ești în stare să-l apreciezi exact, pentru că numai tu îl cunoști, pentru că numai tu l-ai cunoscut cu prețul sacrificiului de a fi renunțat la viața ta *particulară*, stând între papirusuri și între antichități mute spre a descifra taine de care lumea are atâta nevoie pentru a se putea cunoaște pe sine cu adevărat, în fine, pentru că, dacă tu ai muri, sacrificiul acelora care au văzut primii lumea de veacuri ar fi cu adevărat zadarnic, ar fi inutil și prostesc. Oare condiția aceasta a lui Tiberius nu este ea însăși un soi de moarte latentă pe care voi…

— Oprește-te! Delirezi.

Deliram… Îmi dau seama că totul în mintea mea se învârtea atunci într-un circuit nebulos de idei pe care le exprimam – de ce n-aș recunoaște? – confuz și pătimaș, căci mă vedeam din nou înfrânt, din nou nevoit să abandonez în acțiunea de aducere în lumină a adevărului, de apărare a adevărului, de impunere a adevărului… Adevărul…

Am plecat de pe Luana fără să mă gândesc încotro. Mi se oferise un post de procuror districtual în marina comercială de pe Saturnian și am acceptat necondiționat.

Un reporter al nu știu cărui ziar de seară de pe Luana a ținut să-mi ia un interviu la plecare. Abia i-am răspuns la câteva întrebări, între care și inevitabila: de ce plec?

— De ce plec? i-am răspuns, văzându-mă în dificultate. Din cauza erupțiilor vulcanice.

— Ce erupții? Nicăieri nu sunt erupții vulcanice.

— Ba da. Se așteaptă în această zonă în care ne aflăm… De mic am oroare de lava dezlănțuită.

Am privit-o pe Liliana, care se sprijinea de brațul meu.

— Nu-i așa, Liliana?

— Da, a aprobat ea. În urma unui accident…

— Cunosc, a întrerupt-o reporterul. Știu totul. Am citit despre ce s-a întâmplat atunci pe Pământ. Am fost profund emoționat,

vă rog să mă credeți. De fapt, de aceea am și dorit să vă cunosc…

— Pleacă din cauza erupțiilor vulcanice, a insistat Liliana, dar nu cred că era convinsă de ce spunea.

În drum spre Saturnian am aflat că, într-adevăr, la puțin timp după plecarea noastră s-au înregistrat câteva erupții vulcanice, de o importanță insignifiantă însă. Cât despre procesul lui Tiberius, veștile erau destul de incerte. Am reținut doar, ca sigură, condamnarea cu suspendarea executării pedepsei. Se spunea însă că de fapt și Tiberius suferise de o boală cronică incurabilă despre care nu a spus nimănui nimic până aproape de moarte. El s-a stins într-un sanatoriu nu mult după pronunțarea înaltului Tribunal. Nu m-am interesat niciodată special de cazul acesta, însă cred cu toată convingerea că pentru Tiberius era oricum mult mai bine să fi murit, poate chiar înaintea procesului despre care și acum mă îndoiesc că ar fi avut loc.

Acestea toate mi-au venit în minte atunci, în seara aceea fosforescentă de pe Santa Barbara, când împreună cu Maria am străbătut lungi străzi, am traversat scuaruri și parcuri ciudate, cu vegetație răzvrătită într-o teribilă neputință de înălțare pe verticală, mergând în lungul cheiurilor înalte, zidite pe malul unui fluviu ce părea mort, împietrit. Fără să vreau, prin fața ochilor minții mi-a trecut atunci aproape întreaga viață, anii mei de zbucium și de frământări, anii mei de căutări și de speranțe, de certitudini și de renunțări, și nu știu de ce m-am simțit mai ușurat și mai bine. Nu știu dacă în minte mi se limpeziseră câteva lucruri care mă solicitau, niște *adevăruri* cărora nu le puteam da nume, dar știu că din seara aceea m-am simțit cumva eliberat de sub presiunea derutantă a unor obsesii, ca să folosesc un cuvânt al Lilianei, și nu cred să greșesc spunând că am început să mă simt mai sigur pe mine, mai bărbat, mai demn.

•

— … apoi nimeni n-a mai vorbit despre doctorul Așvabanidze. Generația lui l-a uitat, cei ce-au venit după aceea au crezut că era doar o legendă…

Oare despre ce-mi vorbise Maria în tot acest timp? Habar nu aveam. Nu o ascultasem. Nu mă interesase sau pur și simplu nu putusem să mă concentrez, să mă smulg din gândurile mele, iar acum, trezit ca din somn, tăceam în continuare, căci orice

intervenție m-ar fi putut trăda, desigur, și nu voiam ca Maria să-și dea seama că de fapt n-o ascultasem deloc, că uitasem cu desăvârșire de ea, că nici nu-mi dădusem seama o vreme dacă mai eram împreună sau dacă hoinăream de unul singur în noapte.

— Dar tu nu mă asculți. Nu-i așa?

— Ba da. Ba da, i-am replicat cu promptitudine. Te rog să continui. Este foarte interesant ce-mi spui…

— N-am ce să continui. Asta a fost tot. Atât și nimic mai mult. Nu-ți dai seama că aici se poate sfârși o viață? Sau că poate începe o alta? Nu-ți dai seama? Ei bine, de aici încolo începe viața mea cea nouă, cea de azi, despre care însă prefer să nu-ți spun nimic. De acord?

— De acord.

— Atunci, hai la culcare. S-a făcut târziu, iar mâine în zori trebuie să ne îmbarcăm pentru întoarcere.

Era o noapte liniștită, calmă, însă nu-mi puteam da seama dacă cerul era acoperit cu nori sau dacă era senin, dacă deasupra noastră străluceau stelele sau nu – de jur-împrejur se înălțase o vagă lumină fosforescentă, siderală, care mă deruta, care mă predispunea unei neliniști nostalgice, care îmi provoca o calmă febrilitate, dacă se poate spune asta, ca după o lungă și plictisitoare boală, și-mi era dor de acasă, de Liliana, de prieteni, de muncă și poate mi-era dor de Pământ…

X • Un bătrân pisălog, agasant și nesuferit

Data fixată pentru susținerea disertației, în vederea obținerii de către Liliana a titlului de doctor în științe filosofice, fusese amânată cu douăzeci de zile din cauza participării unuia dintre referenții delegați, profesorul Flugges de la Universitatea din Tschen, la Congresul interplanetar de logică, pe Mokra, în Galaxia Medie. Întârzierea ne încurca întrucâtva planurile, pentru că intenționasem ca imediat după aceea să plecăm pe Coasta de Marmură, unde să petrecem câteva săptămâni de vacanță, departe de freamătul capitalei, departe de toate problemele ce ne solicitaseră în vremea din urmă, să uităm că ne aflăm pe o mică planetă, cu nume atât de obscur – S.M. 61100 –, să fim numai noi doi, numai noi cu marea, cu soarele calm, mângâiați de vântul dinspre larg, ce aduce miros crud de alge, și legănați de somnul nopților subțiri ale sudului bun și primitor dintotdeauna.

Toate acestea erau deocamdată simple planuri, planuri ce amenințau să nu se poată împlini. Odată cu începerea noului an universitar, Liliana trebuia să se prezinte la post, la Catedra de Logică a Institutului R.F.L., iar eu aveam să-l înlocuiesc pe colonelul Bred pe tot timpul cât lipsea de pe planetă: urma să participe la lucrările comisiei juridice interastrale, convocată pentru abrogarea unor paragrafe depășite din vechea lege a Dreptului cosmic. Dar chiar și în această situație, deși ne rămâneau la dispoziție abia câteva zile, speram totuși să putem pleca pe Coasta de Marmură, cu condiția ca până atunci să nu mai intervină nimic neprevăzut.

După întoarcerea de pe Santa Barbara îmi reluasem activitatea normală de la procuratură, rezolvând iarăși o mulțime de chestiuni mărunte, anoste, fleacuri fără importanță, care mă consumau și, mai mult, mă iritau. La drept vorbind, n-ar fi avut de ce. Pe planetă totul decurgea în limitele firescului; incidente care să se situeze grosolan în afara legilor și normelor de conduită socială nu se înregistrau, ceea ce mă mulțumea, desigur, îmi lăsau convingerea că trăiam într-o lume civilizată, de înaltă responsabilitate morală; numai că, în situația mea, mai bine zis în funcția pe care o dețineam, de prim-procuror executor, eram obligat să nu uit nicio clipă măcar că de undeva, de oriunde, ar putea să apară la un moment dat, oricând, un om sau mai mulți oameni capabili a face rău semenilor lor, că ar putea să atenteze la liniștea și calmul creator al tuturora, că iar putea să ne îngrozească printr-un comportament incompatibil cu conduita generală a cetățeanului superior al zilelor noastre.

— Faci prea mult exces de zel, mi-a reproșat într-o bună zi colonelul Bred.

— Nu-mi fac decât datoria.

— Așa spunea și Pasakopoli, dar el făcea ce făcea și nu agasa pe nimeni cu suspiciunile sale.

— Interesant.

Bred mă privea calm, aproape plictisit.

— Și abia acum mi-o spui? am continuat, enervându-mă de-a binelea. Înțeleg că mă considerați un suspicios agasant, un fel de om într-o ureche. Da?… Vă nemulțumește activitatea mea, vă incomodează, nu vă convine?! Perfect. Dacă vrei, pot pleca oricând.

— N-ai decât să pleci, dacă tu crezi că astfel vei rezolva ceva. Ai plecat și din alte părți, știm cu toții; ai plecat din multe părți, de fiecare dată atunci când ți se părea că erai înfrânt, ori poate, într-adevăr, erai înfrânt. Dar ce dovedesc plecările tale? Nimic altceva decât că ești un om slab, că renunți prea ușor, că nu ai tăria să lupți pentru adevărul tău, dacă crezi cu adevărat în el. Să lupți…

— Să lupți, să lupți! Aici, pe S.M.-61100, cu cine trebuie să lupt? Cu tine? Cu guvernatorul? Răspunde-mi.

Credeam în prietenia cu Bred. Era o prietenie frumoasă, bărbătească, sinceră, ca între doi vechi camarazi. Deși era șeful meu direct, eu trebuind să-i execut dispozițiile, să-i urmez

hotărârile cu străşnicie, n-am simţit niciodată prezentă între noi distanţa impusă anume prin superioritatea poziţiei sale. Colonelul era un om drept şi cinstit, un om dintr-o bucată, pe care îl iubeam pentru că ştia să inspire celor din jur încredere şi calm, pentru că era un om deschis, degajând în totul o mare căldură sufletească, pentru că era un entuziast şi un pasionat aidoma adolescenţilor, pentru că era demn, dârz şi puternic... De aceea, discuţiile noastre aveau deseori caracterul unor elegante şi severe dueluri, în care schimbul de idei se făcea parcă sub scânteile reci ale tăişurilor de armă.

— Să lupţi cu tine, în primul rând! Abia mai apoi să lupţi cu alţii!

— Ascultă, Bred, i-am spus liniştindu-mă dintr-odată. De ce m-aţi trimis pe Santa Barbara?... De ce când m-am decis să lupt, cum zici tu, când în sfârşit mă decisesem să lupt, nu să evadez, m-ai obligat să plec? Să fiu absent. De ce?

— Pentru că aceea nu era bătălia ta.

— Nu înţeleg...

— M-am exprimat cât se poate de limpede.

— Era bătălia ta?

Colonelul avea faţa palidă – îmi dădeam foarte bine seama, deşi faptul că era blond putea să deruteze. Dar, nu. Lui Bred i se scursese tot sângele din obraji, ceea ce mă făcea să înţeleg că discuţia îl provocase, că din clipa aceea nu mai voia să dea înapoi, urmând să-mi aducă la cunoştinţă ceva grav, deosebit de grav – şi Bred nu glumea niciodată în asemenea împrejurări. Am simţit la rându-mi cum o spaimă îmi taie răsuflarea şi n-am mai îndrăznit să articulez niciun cuvânt. El însă a înţeles altceva din tăcerea aceea şi mi-a făcut semn cu mâna să aştept, să n-am nicio grijă, va vorbi, va vorbi negreşit, numai că trebuia să-şi aleagă cuvintele, neştiind prea bine cum să înceapă.

— Isteria ta provocată de erupţiile vulcanice am crezut-o şi n-am crezut-o. Dincolo de ce se vedea, bănuiam că există alte motive, mult mai puternice, mult mai întemeiate pentru criza prin care treceai... Ştiam că fuseseşi internat, nu de mult, într-un sanatoriu de boli nervoase. În mod normal, o asemenea afecţiune aduce după sine, în meseria noastră, cred că ştii, trecerea din linia activă într-o altă activitate; adică tu n-ar mai fi trebuit să primeşti dreptul de a ancheta. În mod normal, repet. Dar tu primiseşi. Mai mult chiar, fuseseşi recomandat cu

stăruință de unele personalități ale vieții noastre interplanetare…

— Întâmplător.

— … personalități de al căror cuvânt nu se putea să nu ținem seama. Așa că, ori tu nu erai sau nu fuseseși cu adevărat bolnav, ori însărcinarea ta pe această planetă era de o asemenea importanță, suscitând un asemenea interes, încât faptul că fuseseși bolnav nu mai conta. Sau abia de aceea conta. Vreau să spun că se risca într-un fel trimițându-te pe tine aici. Dar se risca inteligent, căci internarea într-un sanatoriu de boli nervoase putea constitui la un moment dat o bună motivare, o bună eschivă, o circumstanță atenuantă într-o anume situație…

— Habar n-am despre ce vorbești. Insinuezi ceva foarte grav, îmi dau seama, însă n-ai dreptate, n-ai niciun temei…

— … situație în care, să zicem, ai fi fost descoperit, demascat… nu găsesc cuvântul cel mai potrivit. În sfârșit, activitatea ta, prezența ta în zonele calamitate era ușor suspectă, dacă îmi dai voie să folosesc acest cuvânt. Suspectă pentru că prea erai exact acolo unde se întâmplau evenimentele cele mai grave ale zilei, prea voiai cu tot dinadinsul să știi ce se petrece în acele locuri în care…

— Nu-mi făceam decât datoria…

— Exact. Însă ce fel de datorie?

— Datoria de procuror.

— N-aveai ce ancheta acolo.

— Făceam parte din Consiliul…

— De la ședințele căruia obișnuiai să lipsești.

— Prostii!

— Acestea nu sunt argumente. Și-apoi, știi ceva? Te rog să nu mă mai întrerupi. Altfel, n-am să mai continui și nu cred că altă dată voi mai fi dispus să-ți vorbesc despre lucrurile acestea cu atâta franchețe.

— Bine. Trebuie să-ți cer scuze?

— Nu face pe ironicul cu mine! Cel puțin nu acum.

Câteva minute lungi am tăcut. Între noi se crease o tensiune ciudată, pe care n-o mai trăisem până atunci, încercam să-l înțeleg pe Bred, dar insinuările formulate în privința activității mele mi se păreau absurde și nu izbuteam să intuiesc de unde

veneau. Apoi, mă enerva felul acela de a vorbi fără să spună lucrurilor pe nume și am intervenit, totuși:

— Mai concret.

— Am să fiu și mai concret.

Ascultam cu încordare.

— Trebuia să pleci de pe planetă din două motive, a reluat colonelul. Primul, pentru că deveniseși atât de surescitat… de irascibil… de recalcitrant… încât, dacă nu te trimiteam undeva, cine știe la ce prostii te angajai… Al doilea, pentru că voiam eu însumi să mă conving definitiv dacă ești, într-adevăr, unealta cuiva, aici pe S.M.-61100!? Asta era *bătălia* mea… Toată lumea te suspectează. Eu n-am crezut niciodată.

— Că aș fi spion? am îndrăznit o întrebare abia șoptită, căci simțeam cum totul se învârtea în jurul meu, simțeam cum mi se deschidea în piept un gol imens în dreptul inimii. În slujba cui? Să spionez ce?

— Ascultă! Am să-ți explic totul. Suntem prea buni prieteni ca să-ți ascund ceva, după ce atâta vreme am fost aproape singurul care te-a apărat, care a crezut că ești nevinovat.

— Vorbește!

Colonelul Bred își ferea ochii de privirile mele – era prea tulburat în clipele acelea, iar eu prea înspăimântat și prea derutat, ca să fim calmi, să ne spunem lucruri atât de grave privindu-ne unul pe celălalt drept în față.

— Când ai venit pe planetă, s-a decis colonelul să vorbească, am crezut cu toții că vom avea de-a face cu un aventurier, cu un individ dintre aceia care caută pretutindeni senzaționalul, spectaculosul, teribilul în viață… Datele existenței tale ne conduceau lesne aici: copilăria, părinții chiar, apoi studenția, alegerea profesiunii și mai ales peregrinările ulterioare – opt planete în doisprezece ani! –, toate ne făceau să bănuim în noul prim-procuror executor un pasionat de cazuri aparte, de anchete fulminante etc., etc., ceea ce, mărturisesc sincer, nu ne prea convenea niciunuia… Planeta, prin poziția ei aparte, are un regim de activitate special – nu vreau să-ți vorbesc despre asta, ești de multă vreme la noi și nu mai poate fi un secret pentru tine, spun deci, că planeta este destul de calmă prin specificul unei anumite activități care se desfășoară aici și acest calm noi trebuie să-l menținem și să-l asigurăm, să-l apărăm și așa mai departe; deci, prezența unui procuror care să caute cu

lumânarea cazuri de anvergură nu ne incinta câtuși de puțin. De aceea te-au și întrebat mulți despre planurile tale – dacă intenționai să rămâi definitiv sau aveai de gând să-ți iei zborul de îndată ce te-ai fi plictisit... Răspunsurile echivoce, ca și comportarea ta, într-un fel neașteptată, ne-au derutat o clipă, mai bine zis ne-au surprins la început, căci tu te apucaseși de treabă temeinică, ambalându-te în tot felul de chestiuni minore, pe care, de altfel, le-ar fi putut rezolva foarte bine colaboratorii tăi sau chiar procurorii locali. Cu toate acestea, păreai nemaipomenit de dezinteresat față de problemele fundamentale ale vieții noastre planetare... Poate nu mă exprim îndeajuns de corect... Vreau să spun că îți plăcea să fii singur, să stai retras – nu îți făcuseși prieteni și, mai ales, părea că nu te interesează nimic din ceea ce nu venea în contact direct cu meseria ta. Anchetele efectuate erau scurte și seci, pedepsele cerute – severe, dar drepte, ceea ce ne liniștise întrucâtva pe cei mai mulți dintre noi, socotind că, la urma urmei, ne îndoisem pe nedrept de tine. Totuși, exista ceva ce părea suspect: prea te băgai în toate fleacurile, prea voiai să cunoști multe *amănunte nesemnificative* ale vieții cotidiene de pe planetă, afișând în același timp dezinteresul față de adevăratele, marile și delicatele probleme ale existenței noastre de care ar fi fost mai normal să te interesezi. Tu anchetai cazuri insipide în aparență, care îți favorizau însă pătrunderea în cele mai diverse medii sociale, în cele mai variate sectoare de muncă și de viață, înlesnindu-ți cunoașterea unui puls intim, interior al planetei, deloc neglijabil pentru cineva care urmărește în mod programatic un anumit *scop* și...

Nu l-am întrerupt pe Bred, tot timpul cât a mai vorbit, alegându-și cu grijă cuvintele, căutând să fie cât mai explicit, cât mai exact, dar abia astfel devenind cu adevărat confuz și greu de urmărit, în unele momente aveam impresia că regreta sinceritatea confesiunii, alteori că regreta însăși discuția angajată. Trecea însă repede peste aceste puncte de... criză și continua cu încăpățânare, cu înverșunare, de parcă ar fi vrut să-și spună sieși totul, să se încredințeze că gândurile sale pot fi exprimate în cuvinte... L-am ascultat înfiorat, într-o tensiune cumplită, îngrozit de ceea ce auzeam, căci abia atunci realizam cât de aproape trecusem pe lângă o primejdie fatală și cât de aproape eram încă – fără să-mi dau seama, fără măcar să am

habar, deși uneori simțisem cum se strângea în jurul meu un cerc de amenințare a cărui cauză îmi scăpa. Dar acum totul se lumina în jurul meu. Și ce lumină!… Cumplită acuză… Cumplită…

•

Amfiteatrul Facultății de filosofie era puternic luminat. Locurile fuseseră ocupate, până la ultimul, cu mult înainte de ora fixată. O căldură dulceagă, venită de afară, făcea inutilă intervenția instalațiilor puternice de recondiționare a aerului; atmosfera continua să rămână îmbâcsită, aproape insuportabilă.

Stăteam în rândul întâi, la mică distanță de masa comisiei, străduindu-mă din răsputeri să-mi concentrez atenția asupra a ceea ce rostea Liliana, expunându-și succint și sistematic subiectul tezei. Dar nu reușeam. Broboane mari de transpirație mi se prelingeau pe tâmple și pe gât, iar palmele îmi erau umede ca niciodată. Mă simțeam obosit, cumva epuizat, și din tot ce auzeam rostindu-se acolo, în acea seară, nimic nu-mi rămânea în minte. Numai titlul lucrării, anunțat cu voce profundă, de bas, de profesorul-președinte al comisiei – *Teoria logică a interacțiunii sferelor de influență* – îmi stăruia agasant în urechi, repetându-se de zeci, de sute de ori, până la devalorizarea completă a oricărui înțeles. Pe Liliana o vedeam ca de la o mare depărtare sau ca aparținând lumii personajelor acelora din filmele străvechi, mute, pe care astăzi abia dacă le găsești în arhivele câtorva asociații academice de artă cinematografică; o vedeam în mișcare, într-o mobilitate complexă, fără să înțeleg însă nimic, pentru că nu rețineam nimic din tot ce se spunea acolo; nu mă puteam concentra; îmi dădeam seama numai, ca prin somn, că îi stătea bine cu ochelari, că aceștia ofereau un plus de seriozitate și gravitate chipului ei de fetiță alintată, obraznică; descopeream cu uimire că n-o mai văzusem, niciodată până atunci, îmbrăcată în negru, că o prindea de minune culoarea aceea întunecată; în sfârșit, gândurile îmi erau departe, foarte departe de tot ce se discuta acolo, reținând doar cadrul, doar elemente disparate ale unei împrejurări festive, sărbătorești, de care ar fi trebuit să mă bucur nespus, să mă entuziasmez, să mă emoționez… De fapt, mă bucuram din toată inima pentru Liliana. Obținerea titlului de doctor în știința filosofiei însemna pentru ea – practic – deschiderea porților spre cercetarea înaltă, spre o carieră

universitară pe care și-o dorise atâta și pe care o abandonase mereu, urmându-mă dintr-un loc în altul, fără putința de a se stabili, refuzând să se stabilească undeva, căutând să fie mereu în preajmă-mi, mereu cu mine, să mă îmbărbăteze, să mă susțină moral ori de câte ori… Acum însă eram decis: Liliana trebuia să ocupe, cu orice preț, postul de la Institutul R.F.L. Era un post pe care îl obținea prin merit, un post important, odată cu titlul de conferențiar universitar – exact la disciplina căreia i se consacrase; trebuia să fac totul pentru ca Liliana să înceapă cu adevărat să lucreze, să se simtă stăpână pe propriul destin, să-și urmeze vocația. Trebuia să fac totul! Adică trebuia să-i asigur liniștea și statornicia necesară muncii. Și nu era de loc simplu, mai ales în situația în care mă aflam. Asupra mea plana o bănuială îngrozitoare, o suspiciune pe care nu eram în stare s-o suport și nici s-o înfrunt. Nu puteam să mă împac cu ideea că lumea mă bănuia de spionaj, mai ales că nu-mi dădeam prea bine seama la ce s-ar fi putut referi spionajul meu. Pentru cine și ce să spionez pe S.M.-61100?! Însemna că pe planetă se întâmplau totuși niște lucruri care mie îmi scăpaseră, niște lucruri deosebite, grave, pe care nu le sesizasem și la care nimeni nu mă făcuse atent, socotind desigur că le știam, că le-aș fi știut prea bine încă dinainte de a fi călcat pe suprafața acestui teritoriu. Ei bine, la urma urmei nu mă interesa și preferam să nu știu nimic. Venisem pe planetă dintr-o întâmplare; venisem căutând liniște și cadrul propice pentru a-mi redobândi pe deplin sănătatea. Iar dacă la mijloc existau și alte interese străine, care mă incomodau, nu aveam decât să abandonez. Nu ar fi fost pentru prima dată.

Ideea plecării de pe S.M.-61 100 pusese stăpânire pe mine și începuse chiar să mă chinuie de-a binelea. Trebuia să plec! Trebuia să plec pentru a mă putea simți cu adevărat liber, eliberat de obsesii; trebuia să plec pentru a-mi putea păstra integră demnitatea mea umană, cel puțin în fața propriei mele conștiințe, sau mai ales în fața conștiinței mele încă nepătate. Căci tot ceea ce făcusem până atunci în viață, tot ceea ce crezusem, făcusem și crezusem cinstit, așa cum îmi dictase – bine sau rău – conștiința mea de om al lumii noastre avansate pe piscurile cele mai semețe ale evoluției generale. Și îmi plăcea să cred, cum îmi place să cred și acum, că sunt un om integru și demn, un om al acestui timp, al timpului meu.

•

Cocteilul oferit de Rectoratul Institutului – în virtutea unei vechi și frumoase tradiții – cu prilejul obținerii titlului de doctor în științe al unuia dintre membrii corpului profesoral s-a prelungit neașteptat de mult. Era aproape de miezul nopții și încă majoritatea invitaților se aflau în jurul mesei, susținând conversații aprinse, binedispuși, uitând cu desăvârșire să-și mai păstreze atitudinea solemnă și masca gravă ce o purtaseră cu toții în sala de conferințe. Se aflau acolo oameni veniți din toate colțurile planetei – specialiști în multiplele discipline ale filosofiei, profesori de largă reputație în întregul Univers, unii dintre ei solicitați să participe la festivitate din depărtate unghere ale Cosmosului.

Stăteam alături de Liliana, în capul mesei. Felicitările adresate ei mi se adresau întrucâtva și mie.

Strânsesem multe mâini în seara aceea, făcusem o mulțime de cunoștințe, fusesem obligat să rostesc nenumărate fraze de circumstanță, închinasem pe rând cu toți cei prezenți, urându-i Lilianei succes și fericire... Toate acestea însă m-au obosit. Eram, firește, mândru de soția mea, dar mă simțeam prea copleșit de o învinuire nedreaptă ca să mă pot bucura cu adevărat de acest succes al ei, de această sărbătoare a noastră. Așa că, după un timp, am ieșit pe terasă.

Afară era cald, o căldură înăbușitoare, deși curenți subțiri de aer mișcau frunzele în copacii înalți ce împresurau clădirea Institutului, situată într-un frumos parc întins pe o suprafață enormă de teren, chiar din marginea râului ce-și tăiase albia în extremitatea sudică a orașului. Câteva minute am rămas pe loc, în cadrul ușii, urmărindu-mi neatent umbra, prelungită enorm în față, pe aleea principală, deschisă imediat sub treptele ce descindeau lin de pe platforma elipsoidală a terasei. În cele din urmă am coborât.

În parc era liniște și întuneric. N-am înaintat prea mult însă, așezându-mă pe una din băncile vechi, fixate în marginea aleii, într-un loc de unde puteam ține sub observație terasa și de unde, la rândul meu, puteam fi văzut de oricine ar fi ieșit în cadrul ușii. Simțeam nevoia să fiu singur; simțeam că aveam nevoie de un timp pentru reculegere, de un timp al meu, numai al meu; simțeam această nevoie acut, mai acut ca oricând...

Am stat așa, pe bancă, în umbra tăinuitoare a nopții, poate o oră, poate mai mult sau mai puțin, nu-mi dau seama – îmi pierdusem total măsura acelui timp inert în care mă adâncisem – când m-am auzit deodată chemat pe nume. N-am răspuns la primul apel. Eram prea absent; prea uitasem de mine. Abia când mi-am auzit numele strigat pentru a treia oară, am reacționat.

— Ți s-a întâmplat ceva?

— Nu, nimic… Ieșisem la aer… Înăuntru e prea cald…

De pe terasă, înaintând spre mine, Liliana venea îngrijorată, urmată îndeaproape de cineva – nu-l puteam recunoaște de la distanța la care mă aflam încă. Le-am ieșit în întâmpinare.

— Ți-am remarcat lipsa și m-am temut ca nu cumva…

— Nu, nu fi îngrijorată.

În lumina palidă ce se proiecta dinăuntru prin deschizătura ușii, Liliana părea mult mai înaltă, mult mai suplă și mai tânără. Părea o adolescentă ce ținea cu tot dinadinsul să fie gravă în seara aceea, îmbrăcată în rochie neagră și purtând cu ostentație pe nas o pereche de ochelari fumurii, mari, cu rame prea grele și prea butucănoase.

— Să ți-l prezint pe profesorul Georg W. Ulrich, un eminent savant…

— Vă rog, a protestat omul, întinzându-mi afectuos mâna.

— Încarnat, am spus, încercând să-mi amintesc unde îl mai întâlnisem pe profesorul acesta a cărui figură nu-mi părea deloc străină.

— De altfel, a continuat Georg W. Ulrich, noi ne cunoaștem. Nu-i așa?

— Cred că aveți dreptate, am replicat. Nu-mi aduc însă aminte în ce împrejurare ne-am cunoscut.

— Am să vă reamintesc.

Era în felul de a vorbi al omului acesta o anume nuanță de insinuare care pe mine mă agasa și mă irita. Abia schimbasem câteva cuvinte și deja simțeam că foarte curând îmi va deveni antipatic; însă nu puteam, nu aveam dreptul să-l resping. Făcea parte dintre invitații Lilianei și trebuia să mă port în consecință.

— La o conferință de presă într-unul dintre orașele care au suferit de pe urma mișcărilor seismice…

— A, da!

Mi-am reamintit numaidecât. Era omul care stătuse lângă mine, cel ce insistase, încercând să mă descoase în legătură cu

detaliile *de culise* ale cutremurului, îmi aminteam perfect. Ca și acum, atunci – atunci însă mult mai mult – reușise să mă irite, să mă enerveze de-a dreptul.

— Da, da, am reluat. Atunci mi-ați oferit, mi se pare, o carte de vizită.

— Exact. Sunt însă convins că ați rătăcit-o.

— Mă tem că da.

— Nu face nimic. Mă bucur că ne-am reîntâlnit, și mai ales că ne-am reîntâlnit în acest cadru sărbătoresc.

— O, ești foarte amabil, profesore, s-a alintat Liliana. Nici nu-ți închipui cât mă onorează prezența dumitale.

Pe naiba! gândeam. Un bătrân pisălog, agasant și nesuferit. Unul care vrea cu tot dinadinsul să intre sub pielea mea, din cine știe ce motive, și care profită abil de naivitatea soției mele pe care, după câte îmi dădeam seama, o cucerise de-a dreptul.

— N-am reținut, fie-mi îngăduită ignoranța – am reluat vădit ironic – care este specialitatea dumneavoastră, profesore?

— A, eu sunt un filosof amator. Eu am doar filosofia mea practică…

— Nu mă-ndoiesc.

— Altfel, nici n-aș putea fi un bun cunoscător al legilor fizicii cosmice. Și să nu crezi că sunt lăudăros. Numele meu figurează astăzi în toate manualele școlare, dacă asta îți poate oferi o certitudine în plus în ceea ce privește aportul meu la filosofia…

— Să lăsăm asta, a intervenit Liliana.

— Exact. Să lăsăm asta, am convenit eu. Apoi am urcat cu toții treptele terasei.

Era o noapte frumoasă. Întunericul ce ne învăluia catifelat era compensat de luminozitatea stelară a rachetelor – traiectoriile lor se încrucișau pe cer într-un zbor rapid – apoi de tăcuta deplasare scânteietoare a numeroșilor sateliți multicolori ce-și făceau impasibili rotația în jurul planetei. Era un spectacol geometric, ca un joc de artificii altfel dirijat, mai puțin haotic, dar nu mai puțin exuberant, care îmi plăcea, care mă fascina ori de câte ori privirile mele stăruiau mai mult pe cer. Atunci însă, ochii au înregistrat fugar toate acestea cu un soi de grabă sau de neliniște, cu un soi de teamă ori de resemnare.

Înainte de a trece pragul în încăperea abundent iluminată, unde se consumau ultimele momente ale festinului nostru, Liliana s-a oprit, reținându-ne.

— Știi ce propunere extraordinară ne-a făcut profesorul Ulrich? m-a întrebat cu exaltare Liliana.

— Sunt nerăbdător s-o aflu.

— Nu fi răutăcios pentru că n-ai de ce, m-a avertizat ea înainte de a-mi comunica neașteptata propunere a bătrânului savant.

Probabil nu-mi putusem ascunde iritarea și din felul în care intonasem cuvintele Liliana înțelesese că voiam să-l tratez pe profesor în continuare cu sarcasm, când eu de fapt nu doream decât să-l fac să ne lase în pace.

— Ne-a propus, a reluat Liliana, să petrecem cele câteva zile ale concediului, câte ne-au mai rămas, undeva în munți, în localitatea în care locuiește dânsul.

— Inexact, a intervenit Georg W. Ulrich. Nu *în localitatea*, ci *în casa mea*, care vă stă la dispoziție cu tot ce are pe dinăuntru și pe dinafară.

— Ai umor, profesore!

— Este un compliment?

— Poate. Oricum, îți mulțumesc pentru invitație. Nu știu însă dacă o vom putea accepta… dacă vom putea merge…

— De ce nu? Doar mi-ai promis! a protestat cu întristare Liliana. Acolo am putea să ne odihnim… Și tu ai atâta nevoie de liniște, de odihnă…

— Este o zonă montană deosebit de frumoasă, căutată de turiști și de sportivi.

— Da, profesore, numai că noi am cam abandonat sportul.

— Tocmai de aceea. La Kapu-kî veți avea tot ce este necesar pentru a relua contactul cu sportul.

— La Kapu-kî?

— Te rog. Mi-ai promis doar… Liliana era în clipele acelea cu adevărat un copil. Cine știe ce-i povestise profesorul despre mica stațiune alpină de la Kapu-kî în care își ducea viața retras și singuratic și ea se entuziasmase la maximum, nerăbdătoare să descindă cât mai curând pe meleagurile acelea.

— Bine, să vedem. Să ne mai gândim.

— Ce să vă mai gândiți? Mâine la prânz vă iau de la hotel. Am locuri pentru amândoi în *miniminorul* meu cu care mă deplasez fără nicio dificultate pretutindeni.

— Ce zici de idee? Nu-i așa că vrei?

— Până mâine la prânz avem timp să luăm o hotărâre bună.

— În acest caz, eu mă retrag, a spus Georg W. Ulrich, strângându-ne cu putere mâinile. Ne întâlnim mâine la amiază.

Liliana era fericită. Știa că orice amânare se consuma în favoarea ei. De aceea i-a și strigat din urmă profesorului, cu bucurie copilărească:

— La revedere, profesore! La revedere!

XI • Casa roboților

Ne aflam de cinci zile la Kapu-kî, în mijlocul unei vegetații alpine luxuriante, îmbătați de aer și de lumină, reconfortați de liniștea tonifiantă a înălțimilor care ne solicitau necontenit la aventură.

Kapu-kî era o mică localitate turistică așezată pe versanții de sud și de nord ai unei despicături naturale în pieptul masivului Mina-Tao, de-a lungul defileului natural al râului Lo, localitate străjuită, ca de niște autentice turnuri de cetate străveche, de siluetele suple ale numeroaselor piscuri pleșuve, la baza cărora creșteau însă culturi bogate, arborescente. Stațiunea se situa acolo, între copacii rămuroși ce deschideau șerpuitoare drumuri alpine, conducând până departe la cotele cele mai de sus ale munților, până la o altitudine amețitoare, de unde se deschidea privirii panorama desfășurată a ținutului, într-o perspectivă fascinantă și amețitoare.

Pe platourile de sus se aflau localuri elegante, dotate cu jocuri distractive și cu baze sportive de agrement. Puteai astfel să înoți în piscine cu apă de limpezimea cristalului, puteai să zbori, cu planoare de construcții speciale, prin văzduhul rarefiat al înălțimilor, puteai să-ți încerci iuțeala reflexelor și dibăcia, țintind cu arme de precizie în manechinele animalelor de pradă ce, alergând nebune, traversau pădurea cu trunchiurile copacilor crescute în înclinarea amețitoare a versanților muntoși; o, dar câte și mai câte nu puteai face acolo, uitând cu desăvârșire, pentru câteva ore, sau pentru câteva zile, de întregul vacarm al supraautomaltizării și hiperindustrializării vieții noastre. Totuși în această atmosferă arhaică și idilizantă, voit anacronică și vetustă de la Kapu-kî, exista un teritoriu infim în care tehnica își savura pe deplin suveranitatea despotică. Era, bineînțeles, vila profesorului Georg W. Ulrich. Ridicată pe un

mamelon proeminent, chiar la intrarea defileului, ca pe un veritabil promontoriu, vila domina împrejurimile prin austeritatea construcției masive și, în felul ei, somptuoase, făcând numaidecât impresia unei fortărețe în dosul pereților căreia se petreceau lucruri și întâmplări misterioase, nepermise accesibilității marelui public. Și la drept vorbind, această impresie nici nu era prea departe de adevăr. Subsolul în întregime – vreo șapte încăperi spațioase – era amenajat pentru cercetările de laborator. Aparate și instalații dintre cele mai ciudate funcționau aici după complicate programe de lucru, sub supravegherea atentă a numai doi oameni – profesorul Georg W. Ulrich și fiica sa, Ulwine. Numeroase experiențe efectuate în laboratoarele de la Kapu-kî de-a lungul anilor au dus la concluzii menite a corecta concepții și legi fundamentale ale fizicei cosmice.

Am aflat despre toate acestea descoperind un mare savant pe care aveam, fără îndoială, suficiente motive să-l stimez, deși ca om, ca fel de a fi îmi rămânea în continuare nesuferit.

Georg W. Ulrich fusese titularul Catedrei de Reverberații Sonore a unei celebre universități din Galaxia a treia, apoi venise pe S.M.-61100, unde lucrase o vreme în calitate de consilier al guvernatorului și, în sfârșit, retrăgându-se din activitate, la o vârstă destul de înaintată, rămăsese să-și continue cercetările în laboratorul său particular de la Kapu-kî. Familia i se destrămase – soția murise demult, doi fii lucrau în astronautică, o fiică era cercetătoare principală la un institut experimental în domeniul chimiei, departe, într-o altă constelație; în sfârșit, singură Ulwine rămăsese aici, alături de el, poate și datorită unui accident stupid, suferit în copilărie, de pe urma căruia se alesese cu un picior anchilozat, fapt ce-i întreținea un teribil complex de inferioritate.

În laboratoare n-aveam acces – mi se părea și normal. Fusesem conduși chiar din prima zi prin toate încăperile vilei, mai mult pentru a nu avea cumva, în zilele următoare, curiozitatea de a porni singuri într-o eventuală incursiune de edificare asupra organizării arhitecturii și sistematizării interioare, încălcând astfel, neavertizați, teritorii ținute sub cea mai drastică interdicție. Așa că puținele ore de ședere efectivă în casă le petreceam sus, adică în odăile de la parter și de la cele două nivele câte număra clădirea, încăperi ce păreau

neprietenoase și prea puțin atrăgătoare din cauza ordinii perfecte ce domnea pretutindeni, dar și din cauza excesivei automatizări a confortului. O mulțime de roboți mișunau fără întrerupere de colo-colo, servindu-te cu promptitudine la orice comandă; scaunele, mesele, mobilierul întreg și chiar pereții glisanți, în unele camere, își puteau modifica poziția și locul în funcție de bunul plac, de dorința aceluia care învârtea vreunul din butoanele de comandă aflate la fiecare pas pe întregul circuit intern al… castelului mecanic.

— Da, nu e rău spus așa, a convenit profesorul Georg W. Ulrich zâmbind la remarca Lilianei. Fiica mea, Ulwine, a găsit și ea o metaforă asemănătoare. Ea zice „casa roboților”. Iar un prieten mai vechi mă întreabă de fiecare dată când ne întâlnim: Ce-ți mai face uzina casnică? Ha, ha, ha… îmi plac oamenii spirituali. Oamenii spirituali sunt întotdeauna deștepți, ageri la minte, plini de fantezie. N-am dreptate?

În a cincea zi de ședere la Kapu-kî în vila-laborator a profesorului Georg W. Ulrich, s-a întâmplat să avem la prânz un oaspete, fapt pentru care am fost serviți într-un alt salon – în salonul albastru –, unde exista o masă mult mai mare, în jurul căreia se puteau așeza confortabil cel puțin opt persoane. În capul mesei, cum era și normal, s-a instalat bătrânul savant, având-o în dreapta pe Ulwine, iar în stânga pe Liliana. În celălalt cap de masă a fost invitat să ia loc noul oaspete, un tânăr cibernetician, angajat al Trustului industrial AMASI, care venise să perfecteze câteva chestiuni de afaceri.

Toată dimineața stătuseră închiși amândoi în cabinetul profesorului, discutând cu aprindere asupra unor probleme, desigur, de mare interes, căci se întrerupeau câte o clipă doar atunci când Ulwine intra, aducându-le fie rezultatele unor analize de laborator, fie dosarele cu documente, ținute în seifurile dintr-o altă încăpere, și ea bine încuiată – totul însă într-o tensiune ce se făcea simțită chiar dincolo de pereții vilei.

În dimineața aceea Liliana acuzase o ușoară indispoziție, drept pentru care am rămas pe aproape, în grădina vastă din jurul clădirii, unde ne-am petrecut timpul răsfoind ultimele numere ale revistelor ilustrate la care profesorul era abonat, așa că atunci când am fost chemați la masă ne-am prezentat cu o promptitudine neobișnuită.

— V-a fost al naibii de foame?! ne-a întrebat, cu ironie nedisimulată, profesorul.

Am simțit dintr-odată cum îmi năvălește sângele în obraji și am privit-o cu coada ochilor pe Liliana. Se înroșise și ea, desigur din același motiv – adică ne înghesuiam lacomi să înfulecăm ca sparții? – și n-am putut rezista tentației de a-i riposta:

— Nu suntem gurmanzi înrăiți, profesore, și să știi că niciodată nu ne-am înghesuit la mâncare și la băutură.

— Nu-i vorba despre asta. Astăzi însă ați fost cei dintâi prezenți în salon. Altă dată erați ultimii.

— Astăzi am rămas acasă fiindcă nu m-am simțit prea bine și am renunțat la obișnuita plimbare pe munte, a motivat Liliana.

— Tocmai... Îmi dau seama acum că de fapt ar fi fost mult mai înțelept din partea mea dacă v-aș fi invitat să asistați la discuțiile noastre. În fond nu avem inimic secret. Nu-i așa? s-a adresat Georg W. Ulrich tânărului cibernetician. Și, dacă e să fim cinstiți, chiar un secret aflat la timp, direct de la sursă, are o altă valoare decât atunci când este descoperit... din a șaptea mână sau chiar din deducții și *observații.*

Am depus tacâmurile pe masă privindu-l crunt pe profesor.

— Nu mă interesează câtuși de puțin afacerile dumneavoastră, i-am spus răspicat. Și nici nu țin să le cunosc, nici de la sursă, nici din... observații.

— S-ar putea înțelege totuși altceva – a intervenit tânărul – din moment ce astăzi nu v-ați urmat programul normal de plimbări, tocmai astăzi rămânând în grădină, într-un loc de unde poate fi observată cu ușurință toată mișcarea din castel.

— Nu permit!

— Vă rog...

Ulwine intervenise la timp, altfel cred că explodam de furie. Dar intervenția ei nu a fost așa cum mă așteptam.

— E bine să știi totuși câte ceva, a continuat ea. De aceea te rog să mă asculți cu atenție... Invenția la care lucrează tatăl meu s-ar putea să-ți aducă multă bătaie de cap și sunt convinsă că vei ajunge să anchetezi acest caz.

— Niciodată.

— Te rog...

Liliana mi-a prins mâna, strângându-mi-o cu discreție, cerându-mi astfel o clipă de solicitudine.

— Continuă, a aprobat profesorul.

— Tatăl meu lucrează la un aparat, fiind pe punctul de a-l realiza în prototip, iar firma AMASI se angajează să înceapă imediat producția de serie experimentală. Este vorba de un detector psiho-memorator al activității creierului, bazat pe captarea psiho-undelor pe care creierul omenesc le emite continuu și care oferă astfel posibilitatea refacerii unei *memorii a generațiilor* sedimentată în această materie superior organizată care este creierul, care odată captate și descifrate lasă posibilitatea de a cunoaște gândurile, ideile, emoțiile și așa mai departe nu numai ale unui om, ale persoanei puse sub observație, ci și ale unei întregi experiențe acumulate ancestral… Nu știu dacă mă înțelegi… S-au mai făcut tentative oarecum asemănătoare, s-a vorbit chiar foarte mult, cu foarte mulți ani în urmă, despre o *mașină a timpului.* Toate acestea însă erau niște utopii. Ceea ce preconizează tata este altceva. Cum să-ți explic mai simplu, ca să poți înțelege?… Fiecare mișcare a noastră, din această clipă, bunăoară, se imprimă în creier, se înregistrează, și se emite sub forma unor unde care se propagă în eter cu o viteză ce depășește viteza luminii. Aceste înregistrări sunt conservate pe de-o parte în eter, într-o așa-zisă memorie spațială a materiei, iar pe de altă parte se păstrează într-o memorie latentă a creierului care, să știi, nu uită nimic din tot ce i s-a întâmplat unui om și nu numai lui, ci și celor de dinaintea lui pe care îi moștenește ereditar, și a lumii ambiante pe care o înregistrează și așa mai departe. Mișcarea noastră de acum, astfel memorată, rămâne sedimentată undeva în creierul nostru și poate fi reconstituită imediat sau după un timp nelimitat pe un simplu ecran, cu singura condiție ca aceste unde să poată fi captate, cu condiția să fie găsită frecvența lungimii de undă pe care au fost imaginile înregistrate… Of, tare e greu să-ți explic. Ar trebui să folosesc un limbaj special, strict tehnicist, din care sunt convinsă însă că n-ai înțelege nimic.

— Tocmai de aceea, am intervenit. Nici așa nu înțeleg mare lucru; mai bine să încheiem aici totul. De altfel, vă asigur că nici nu mă interesează.

— Ba te interesează. Și iată de ce, a spus profesorul.

Atmosfera se anunța din ce în ce mai încordată.

Niciunul dintre noi nu continuă să mănânce; cu toții ne pândeam, ne terorizam, observându-ne fiecare reacție, fiecare cuvânt, fiecare gest.

— Te interesează, a continuat Georg W. Ulrich, pentru că un asemenea aparat poate fi de maximă utilitate și în meseria dumitale. Nu ai nevoie decât să te duci cu el la fața locului, adică acolo unde s-a comis delictul, să cauți pe scala aparatului lungimea de undă corespunzătoare acelui loc și acelor imagini *emise* de acolo, pentru ca să ai dezlegarea întâmplării ce te interesează. Iar dacă vrei, poți relua imaginile de mai multe ori, la nesfârșit, pentru că aparatul nu face altceva decât să reproducă imaginile emise de la sine, de materie și sedimentate, de asemenea natural, undeva în spațiul… cosmic, de *deasupra* noastră. Apoi, odată stabilit „infractorul”, nu ai decât, cu același aparat, să afli tot ceea ce a determinat reacția lui, captând psiho-undele emise de creierul său. Înțelegi ce-nseamnă asta? În ce te privește, spre exemplu, va însemna practic excluderea oricărei infracțiuni căci ea nu va putea fi tăinuită. Infractorul va fi descoperit în numai câteva minute, ba mai mult, se va ști imediat tot ce a gândit el, întregul mobil al infracțiunii și așa mai departe. Iată deci, astfel nu vor mai exista răufăcători.

— Dar asta e minunat! a exclamat Liliana. Un asemenea aparat trebuie să fie pus în circulație fără întârziere. Iar inventatorul trebuie să fie…

— O clipă, Liliana. Chestiunea nu este chiar atât de simplă și soțul tău știe asta, de aceea tace acum.

— Tac pentru că mă gândesc dacă este într-adevăr posibilă realizarea unui asemenea instrument.

Profesorul a zâmbit triumfător.

— Aparatul este aproape gata. El poate să funcționeze efectiv într-un timp extrem de scurt de azi înainte, dacă totul va decurge normal!

— Ce se înțelege prin acest *normal*?

Profesorul s-a ridicat de la masă. Era agitat – subiectul discuției îl pasiona sau îl irita, nu-mi dădeam prea bine seama, în fond era cam același lucru dintr-un anumit unghi de vedere – în orice caz, a început să se plimbe de colo până colo prin încăpere, plesnindu-și palmele, într-un gest necontrolat, într-un tic nervos dezagreabil.

— Normal? a întrebat în cele din urmă, reluându-mi ultimul cuvânt, ca și cum atunci l-ar fi auzit pentru prima dată. Normal?! Nimic nu este normal în ziua de astăzi. Totuși, dacă voi fi lăsat în

pace, dacă nu mi se vor pune bețe-n roate, voi socoti că sunt norocos și că totul a mers normal, din punctul meu de vedere.

— Cine ar avea interesul să vă pună bețe în roate? a întrebat ingenuă Liliana. O invenție ca aceasta e o minune. Cu un asemenea aparat poți afla foarte ușor și desigur foarte exact ce făceau strămoșii noștri de acum cinci mii de ani sau de acum zece mii de ani. Nu-i așa?

— Exact. Ba chiar și ce făceau cei care au trăit înaintea noastră cu o sută de mii de ani, însă nu mai puțin și ce fac în chiar acest moment vecinii noștri de apartament. Înțelegi? Ori poate că vecinul de apartament nu are niciun interes ca eu să stau binișor aici și să-i urmăresc fiecare gest, fiecare mișcare pe care el o face. Îți dai seama ce vreau să spun? a întrebat, pe un ton didactic, ciberneticianul.

— Înțeleg. Iar după o clipă de gândire, Liliana a adăugat: Este un aparat spion, deci.

— Bravo! Felicitările mele! a reacționat prompt profesorul. Eu mă sfiam să pronunț cuvântul. Așa este. Un aparat spion.

— Dacă l-ați fi avut astăzi, a continuat ideea Ulwine, n-ar fi fost nevoie să trageți cu ochiul din fundul grădinii. Ați fi aflat tot ce s-a petrecut în biroul tatălui meu doar privind ecranul aparatului…

Am pălit. Insulta mi se părea prea din cale-afară de dură și am simțit că nu mai aveam ce căuta acolo, că nu mai puteam rămâne nici măcar cinci minute. M-am ridicat cu vehemență de la locul meu și, trăgând-o după mine pe Liliana, am părăsit încăperea fără niciun cuvânt, fără nicio explicație, pe care de altfel o socoteam, în acea situație, inutilă. În urma mea, am auzit răsunând sec lovitura unei palme și vocea profesorului articulând grosolan câteva înjurături.

•

Eram tocmai pe punctul de a pleca, de a părăsi Vila profesorului Georg W. Ulrich când acesta a intrat în odaie, fără să fi bătut în ușă, fără să fi cerut în prealabil permisiunea. A înaintat câțiva pași, sub privirile mele disprețuitoare, după care s-a oprit, vorbind cu fermitate:

— Vreau să vă cer scuze pentru incidentul de mai înainte. Grosolănia fiicei mele nu va rămâne nepedepsită, vă asigur, însă trebuie s-o înțelegeți și pe ea. Infirmii sunt când prea timizi și

retrași, când violenți și răutăcioși... Trebuie, oricum, să primiți scuzele mele... Trebuie...

— Bine, am spus. Acum însă plecăm. N-are niciun sens să mai rămânem. Vă mulțumim oricum pentru ospitalitate și vă rog să considerați că suntem îndatorați... Voi găsi mijlocul cel mai potrivit pentru a ne recompensa... În sfârșit, la revedere, profesore.

I-am întins mâna. Georg W. Ulrich a privit-o ca și cum n-ar fi înțeles nimic. Apoi, când a realizat totuși că eram foarte decis să părăsesc localitatea, s-a retras spre ușă protestând, cu un gest teatral, cabotin și ridicol:

— Nu! Nu se poate să plecați! Nu vă îngădui să plecați!

Și-a revenit însă numaidecât. Rușinat parcă, s-a așezat pe unul din fotoliile din imediata apropiere și cu fruntea plecată, fără să mă privească, a început să vorbească:

— Ești singurul om de pe planetă care mă poate ajuta. De aceea am și insistat să veniți amândoi aici, să petreceți câteva zile în casa mea... Ca să putem discuta... Ca să-ți pot expune totul limpede și fără niciun fel de ocolișuri... Iată însă, am amânat mereu, neștiind cum să încep, și acum sunt vinovat de a nu-ți fi vorbit tocmai despre ceea ce de fapt intenționasem să-ți vorbesc. Așa că, te rog – înțelegi? – te rog să mă asculți cu atenție. N-am să-ți răpesc prea mult timp, după care vei decide singur ce ai de făcut. Sunt convins că tot ceea ce vei auzi de la mine nu te va lăsa indiferent... Așadar, ascultă-mă! Ascultă-mă până la capăt.

Stăteam în picioare, alături de Liliana, la numai un pas de ieșire, uimit mai mult, surprins de felul ciudat în care se comporta bătrânul profesor. La un moment dat am avut chiar impresia că începuse să plângă, așa cum stătea umilit, cu fața în pumni, adunat ghem pe fotoliul ce se interpunea între noi și ușă, dar îndată ce l-am asigurat – la stăruința soției mele – că îl voi asculta, totuși, până la capăt, s-a desprins locului ca un arc, a venit în întâmpinarea mea, gesticulând larg și agitat, cuprins cumva de o furie isterică. Am regretat imediat momentul de slăbiciune în care am cedat, la insistențele Lilianei, însă nu mai era nimic de făcut, aveam să-l ascult, să-l ascult până la capăt.

— Trebuie să recunoști, a spus el, că te-a surprins atunci, la conferința de presă unde ne-am întâlnit, felul în care ți-am vorbit; te-a surprins nu atât ce ți-am spus atunci – sunt convins

că nici nu mai ții minte –, cât mai ales felul în care ți-am vorbit, franchețea cu care n-ai fost obișnuit pe planetă. Adevărat? Hai, nu te sfii, recunoaște!... Taci?... Nu-i nimic... Eu îți atrăgeam atunci atenția asupra faptului că remarcasem, că știam de regularitatea erupțiilor vulcanice provocate de o mișcare seismică dirijată. Îți atrăsesem atenția că o asemenea întâmplare mai avusese loc pe planetă cu mulți ani în urmă și că știam că se datorase unei greșeli elementare a cuiva – recunoști că ți-am spus toate acestea? – și că nici de data aceasta nu putea fi vorba decât tot de o asemenea greșeală. Ți se pare confuz? Ei bine, să fiu mai limpede, ca să vezi că nu spun prostii, deși știu că deții informații mult mai exacte decât mine la ora actuală, știi lucruri pe care eu nu le mai știu, lucruri pe care nu mai am de unde să le știu. În fine trebuie să recunoști totuși că am dreptate când spun despre recentele mișcări seismice că s-au datorat unor puternice explozii interioare din galeriile lumii subterane! Da? Numai așa trebuie să fie! Știu asta pentru că eu însumi am lucrat pe vremuri în galeriile acelea, pentru că explozia de demult de care ți-am amintit eu am provocat-o, cu bună știință. Dar n-am fost pedepsit pentru rea-voință, ci pentru neatenție, altceva n-au fost în stare să dovedească, deși atunci, ca și acum, susțin că ideea unei lumi subterane este o aberație, că oamenii nu trebuie și n-au să poată niciodată să se retragă în subterane! Este împotriva firii, este absurd. Coborârea spre întunericul din măruntaiele planetelor înseamnă degenerarea. Oamenii n-au voie să-și viseze viitorul în galeriile subteranelor; nu în jos, ci în sus trebuie să privim pentru a ne putea salva. Să ne salvăm din fața sfârșitului prin aripi de vultur, nu prin ochi de cârtiță. Să ne salvăm omenește, adică în sus, nu acceptând propria desființare prin degenerare.

— Oprește! am țipat.

— De ce?

— Vreau să-mi vorbești altfel.

— Am știut că te va interesa.

— Mă interesează chiar mai mult decât crezi.

— Eu știu cum au murit părinții dumitale, eu știu totul, de aceea am ținut să-ți vorbesc.

Ceea ce spunea Georg W. Ulrich era deosebit de grav; mai bine zis ceea ce mă lăsa să înțeleg, căci în graba lui de a explica, de a spune totul dintr-o răsuflare, făcea afirmații

confuze, abuza de multe formulări ambigue, neclare, incerte. Bănuiam că aveam să aflu – în sfârșit – acea taină a planetei, pe care nu izbutisem s-o dezleg, nici măcar s-o deduc, deși suportam învinuirea nedreaptă de a fi fost spionul cel mai de temut. I-am cerut așadar profesorului să vorbească pe îndelete, să ia totul de la capăt, așa ca și cum ar trebui să explice unui copil; numai în acest chip, i-am spus, îmi voi putea da seama în ce măsură aveam șansa și posibilitatea reală să-l ajut.

Nu s-a ferit. A vorbit deschis, cu toată sinceritatea.

Am aflat astfel că Georg W. Ulrich venise pe planetă cu aproape o jumătate de secol în urmă, făcând parte dintr-o echipă complexă de exploratori și constructori, pe care o conducea însuși Ray Major. Ray Major! Cât de familiar mi-era numele acestui savant fanatic, de mare renume interastral, care propunea soluția practică de continuitate a vieții și activității umane pe planetele „moarte" sau în curs de răcire – el făcea parte dintre acei savanți care mai susțineau ideea răcirii Pământului, spre deosebire de cei mulți care afirmau și dovedeau contrariul, adică încălzirea lui – cerând realizarea unor lumi de interior, săpate în apropierea miezului fierbinte al acestor planete. Și dacă ideea lui a fost îmbrățișată totuși a fost mai ales pentru a dovedi cauzele încălzirii planetei, a planetelor, din nou până la incandescență, până la improprietatea de a mai fi locuite. Iar dacă era vorba de o răcire, la fel...

În disputa dintre susținătorii celor două principale ipoteze de soluționare a problemei continuității existenței populațiilor de pe planetele ce se apropiau de „moarte", Ray Major avea de partea sa avantajul economic al unui plan mult mai puțin costisitor.

Planetele în răcire, deci nefavorabile vieții, nu trebuiau părăsite. Numai că planetele nu mureau prin înghețare, ei prin incandescență susțineau alții. Cum însă existau și planete care sfârșeau prin a se răci și altele care ajungeau la dezagregare prin atingerea unor temperaturi enorme, nu se putea stabili cu precizie care va fi sfârșitul Pământului. Mai ales că el dădea semne de răcire în anumite zone ale sale, în vreme ce în alte părți părea să se încălzească amenințător. Toate eforturile depuse pentru a întreține căldura și lumina naturală la limita care să permită în continuare viața normală pe aceste planete se dovedeau inutile. Populațiile acuzau semne de evidentă degenerare și se punea mereu mai mult și mai acut problema

găsirii unei soluții practice, utile, pentru a salva oamenii de pe aceste insule muribunde în spațiu.

Din disputele aprinse ale savanților de pretutindeni s-au cristalizat două ipoteze. Una, aceea a părăsirii planetelor, populațiile lor mutându-se pe alte planete care să le ofere condiții de existență similară, și o a doua, aceea a coborârii oamenilor în subsol, într-o lume de galerii săpate mereu mai aproape de inima caldă încă a planetelor (în cazul în care era vorba de un sfârșit prin răcire), forțând astfel totodată și mutații în ordinea biologică a organismului uman. Prima soluție părea multora romantică și hazardată. Mai întâi pentru că se punea întrebarea: unde se vor putea găsi planete libere, disponibile pentru un asemenea... transplant de populație?! Apoi, toată această mutare necesita un efort economic uriaș.

Cealaltă soluție părea mai comodă, mai lesnicioasă și mai ușor realizabilă, deși majoritatea detractorilor ei o considerau inumană. Ray Major a obținut însă aprobarea experimentării. Câteva „echipe”, pregătite pentru asemenea acțiuni de lungă durată, s-au apucat de lucru, acționând concomitent pe mai multe planete din Univers, pe unele în răcire, dar și pe altele încă în plină vitalitate. Una dintre aceste acțiuni se consumase pe Pământ și finalul ei îmi era încă suficient de viu în minte.

O altă acțiune fusese începută pe S.M.-61100, condusă de însuși Ray Major, de altfel singura care dăduse oarecari rezultate și implicit speranțe. Rând pe rând toate celelalte fuseseră compromise și Marele Consiliu Intergalactic interzisese printr-un decret de lege orice întreprindere de acest fel. Ray Major continuase însă pe S.M.-61100 în ciuda interdicției, până când o explozie interioară a adus în ruină întregul edificiu subteran, consolidat cu atâtea eforturi de-a lungul unui șir de ani. Era vorba de catastrofa la care se referea Georg W. Ulrich. Puținii supraveghetori ai expediției fuseseră aspru pedepsiți, pentru că încălcaseră hotărârea Marelui Consiliu Intergalactic, continuând în taină lucrările, și îndepărtați de pe planetă. Unii dintre ei s-au întors însă. Printre aceștia se număra însuși guvernatorul. Ray Major murise, dar Georg W. Ulrich, reîntors și el pe S.M.-61100, îl bănuia pe guvernator de a proteja continuarea experiențelor interzise.

•

— Va să zică, l-am întrebat pe Georg W. Ulrich, dumneata crezi că recentele erupții vulcanice se explică prin dereglarea echilibrului interior al presiunii magmatice, ca urmare a unei puternice explozii?

— Evident. Sunt aceleași caracteristici ca rândul trecut.

— Interesant.

— Te-ai întrebat vreodată de ce nu are nimeni acces în zona Podișurilor Înalte? De ce nu se zboară pe deasupra întinderii aceleia aride? De ce vasele maritime ocolesc pe departe coastele ținutului? De ce nu există acolo populație?

— Pentru că e un ținut încă nedefrișat.

— De ce nu se defrișează?

— Dumneata știi?

— Pentru că acolo este intrarea în subterane. Chiar nu știi sau continui să faci pe naivul cu mine?

— Ai încercat vreodată să te apropii de intrarea… *părăsită*?

— Da. Știi ce s-a întâmplat?

— Ai fost oprit înainte de a ajunge la limita zonei.

— Exact. Deci știi. Ți s-a întâmplat și dumitale?

— Nu, însă nu-i prea greu de presupus.

— Ascultă, tinere. Odată pusă la punct invenția mea, nu voi mai putea fi oprit să văd ce se întâmplă acolo. Înțelegi?

— Fără îndoială. Nu știu însă cu ce aș putea să te ajut.

— Aici voiam să ajung. Deci ești de acord să mă ajuți. Prea bine. Știam eu că până la urmă ne vom înțelege și vom conlucra. Mă bucur. Mă bucur din toată inima.

Ochii profesorului Georg W. Ulrich scânteiau metalic; aveau o strălucire stranie, rece și malignă, care îmi displăcea profund. Privirea lui trăda ura, trăda setea cumplită de răzbunare și acest lucru mă punea pe gânduri, mă avertiza, mă făcea să fiu prudent. Nu puneam la îndoială cele spuse de bătrânul savant – deși totul trebuia, desigur, verificat cu mare atenție și cu desăvârșită discreție dar refuzam să intru în acest „joc” periculos în calitate de… unealtă. Rolul meu în această *afacere* nu putea depăși condiția de *momeală*, ceea ce-mi convenea cel mai puțin, mai exact, nu-mi convenea deloc, căci dincolo de cauza dreaptă, științifică, pe care o pretexta profesorul, deduceam – și nu mă înșelam – germenul viu al otrăvii răzbunării; poate împotriva guvernatorului. De aceea am și spus, circumspect:

— Nici eu nu sunt adeptul teoriei lui Ray Major, cum bine ai intuit, profesore. Pentru mine experiențele lui au însemnat mult mai mult decât pentru alții, de aceea, crede-mă, aș fi primul care aș vrea ca asemenea încercări periculoase să nu se mai repete. Dar, te întreb, cum vom putea dovedi că pe S.M.-61100 se continuă, în ascuns, lucrările acestui diabolic plan, când e știut doar că atâtea planete au și fost deja populate cu oameni mutați de pe planete moarte, când soluția migrațiilor este azi unanim recunoscută?!

— Cum vom dovedi?

— Exact.

— Cu acest aparat construit de mine.

— Până atunci, însă, înțeleg că va mai trece un timp oarecare. Cât?

— Poate un an, poate mai puțin, poate mai mult.

— Iar ajutorul meu ar consta în protejarea dumitale și a invenției dumitale: să nu ți-o fure cineva, să nu ți-o distrugă cineva înainte ca ea să devină realitate.

— Și asta.

— Și mai ce?

În această clipă ușa s-a deschis cu brutalitate și în rama ei a apărut Ulwine.

— Ce vrei? s-a răstit profesorul, ieșindu-i în întâmpinare.

— Am o…

— De ce nu folosești videofonul?

— Am o telegramă pentru… a arătat disprețuitoare spre mine, evitând să-mi rostească numele. Liliana, care până atunci stătuse retrasă, fără să-și facă prin nimic simțită prezența în odaie, s-a apropiat de răutăcioasa fată a lui Georg W. Ulrich, luându-i biletul din mână. În câteva clipe a parcurs textul, rezumându-l în vreme ce-mi întindea hârtia:

— Ești chemat urgent de Bred. Sunteți convocați amândoi de guvernator pentru o chestiune importantă.

Am citit la rându-mi telegrama. Profesorul aștepta o concluzie, o decizie a mea, care i se părea că întârzie.

— Ei? a întrebat nerăbdător.

— Trebuie să plec fără întârziere.

— O clipă încă. N-am încheiat discuția. N-am stabilit nimic concret. N-am pus la cale niciun plan de acțiune.

— Prea bine. Spune-mi, deci, ce crezi că ar trebui să întreprind eu?

Georg W. Ulrich i-a făcut semn Ulwinei să iasă. După ce s-a încredințat că aceasta se îndepărtase mult pe coridorul cei dădea în afară, a vorbit:

— Să deschizi imediat anchetă în vederea elucidării cauzelor morții atâtor oameni, sub ruinele provocate de cutremurele din zona Podișului Metalic și a Centrului de Exploatări Miniere din A.!

— Anchetă? am întrebat uluit. De ce? Cu ce scop?

— Nu înțelegi?

— Nu.

— Vei atrage astfel toată atenția publică asupra dumitale, asupra anchetei. În vremea aceasta eu mă voi putea consacra în liniște invenției, căci nimeni nu se va mai ocupa de mine.

— În schimb, se va ocupa de mine. Ești generos!

— Ce-ți pasă! De dumneata se vor ocupa oricum. Provocându-i în continuare, își vor intensifica atenția asupra acțiunilor pe care le întreprinzi. Vor vrea să te învingă, să te înlăture… Vor dori să te anuleze.

— Ce vrei să spui?

— Nu face pe tâmpitul eu mine! Toată lumea știe că de fapt ești pe planetă tocmai ca să spionezi continuarea lucrărilor începute de Ray Major, tăinuite acum și protejate de guvernator. Așadar, du-ți misiunea până la capăt. Mizează totul, dacă vrei să câștigi într-adevăr!

Am simțit cum un fior de gheață îmi trecea prin întregul trup și o cumplită senzație de leșin mă toropea, vlăguindu-mă. O clipă am crezut că voi cădea, că mă voi prăbuși, dar am simțit mâna cuiva, puternică, susținându-mă. Într-un reflex inconștient m-am întors în partea de unde îmi venea acel sprijin și am întâlnit privirea demnă a Lilianei. Ochii ei albaștri erau umezi. Lacrimile strivite între pleoape, reținând plânsul, îmi confirmau aceeași durere, pe care soția mea o încerca alături de mine. Mi-am regăsit cumpătul și mi-am înălțat fruntea.

— Nu pot primi ce-mi propui, profesore. Eu sunt un altfel de om, i-am spus. Un altfel de om decât crezi, decât ai crezut și tocmai de aceea îmi îngădui să te consider în aceste clipe josnic și mârșav.

— Taci.

— Am să plec. Mi-e scârbă de tine, de lumea ta meschină și plină de minciună. Plină de prefăcătorie și fals…

— Ești nedrept. Mai gândește-te, încerca profesorul. Poate mâine sau poimâine o să-mi dai dreptate totuși. Mai gândește-te…

— Nu. Eu plec…

— Te aștept oricând, să ne lămurim…

— N-avem ce lămuri. Plec pentru totdeauna.

Când am ieșit din casă, cel de al treilea soare artificial al planetei tocmai cobora dincolo de vârfurile munților Mina Tao. Venea noaptea. Venea întunericul, iar noi mai aveam încă atâta drum…

XII • Pământul

Îmbătrânit, Soarele murea încet-încet aruncându-și asupra Pământului razele sale sângerânde, fără putere și fără căldură. Era un astru ce abia mocnea în jarul său spuzit, un astru vlăguit, roșu-stacojiu ca un uriaș ochi injectat, deschis bolnăvicios asupra lumii într-o prelungă și dureroasă agonie.

— Unele centre de cercetare astronomică au anunțat că nu mai recepționează pe planetele lor îndepărtate emisiunea luminoasă a Soarelui. Asta înseamnă că de acolo, din acele puncte ale Cosmosului, nu mai poate fi văzut, asta înseamnă că lumina lui s-a sfârșit, că viața lui a luat sfârșit.

— Da… Și când te gândești totuși că există și alte puncte în acest necuprins al Cerului unde lumina *lui* abia acum a început să fie recepționată, când te gândești că abia acum a început să ajungă lumina lui până la acele îndepărtate planete… Îți dai seama? Pentru acei oameni istoria vieții Soarelui abia începe?! Tot ce s-a întâmplat în sistemul nostru planetar, de-a lungul milioanelor și milioanelor de ani parcurși până la moartea Soarelui, până la moartea efectivă a acestui astru, din altă perspectivă, din perspectiva *acelora*, care abia acum încep să primească semnalele luminoase ale Soarelui, înseamnă viitorul!? Îți dai seama!? Dacă am putea ajunge până acolo și dacă am avea un aparat care să transforme în imagini vizuale undele emise odată cu lumina, am putea să ne vedem întreaga noastră viață, viața seminției noastre omenești de la începuturi, de la începuturile începuturilor și până azi, cu toate greșelile noastre, cu toate erorile… Și ne-am putea judeca mai bine, i-am putea judeca mai drept pe înaintașii noștri…

— Ce ciudat om ești tu!

— Ciudat? Crezi că sunt un om ciudat?

L-am privit lung pe Ol, apoi am continuat:

— Cu un asemenea aparat însă am putea reface firul existenței noastre chiar și de aici, de pe Pământ.

— Despre ce fel de aparat vorbești?

— Să lăsăm asta, i-am spus. Cred că trebuie să plecăm, să ne facem… rondul.

Ol și-a aruncat privirile pe cadranul ceasornicului electronic – era trecut de douăsprezece, în mijlocul zilei, dar nu s-a ridicat de la masă.

— La ce bun să ne grăbim? mi-a replicat el. Avem la dispoziție timp suficient. Nici așa nu ne grăbește și nu ne controlează nimeni. În pustiul ăsta suntem numai noi doi. Groaznic! Mai bine am găsi o modalitate de distracție.

Am ieșit din camera de gardă. Terasa ce înconjura de jur-împrejur calota cristalină a sediului nostru – situat la o sută opt zeci și șase de metri deasupra solului – era albă, obositor de albă, de un alb imaculat, care făcea să mă doară ochii. Aparatele de zbor stăteau aliniate, unul lângă celălalt, ca două păsări fantastice, încremenite în nemișcare, moarte și ele ca tot ce ne înconjura – ținuturi de păduri și de ape, de localități pustii, fără nimeni care să le anime, nici oameni, nici animale, într-o amorfă existență inertă – și am simțit cumva un gol imens deschizându-mi-se în piept. Pământul era mort și pustiu la ora aceea.

Înălțat în zbor planat deasupra întinderilor fără viață ale planetei, aveam senzația ciudată a intrării mele pe un alt tărâm, al neființei, și o nemaicunoscută emoție mă copleșea fără margini. Pământul… Pământul pe care îl iubisem, pe care îl purtasem pretutindeni în suflet. Pământul la care visasem necontenit să mă întorc era acum un simplu corp în spațiu, un simplu glob de materie amorfă într-un ocean de lumi cosmice fără sfârșit ce-și cheltuiau impasibil energiile și implicit existența. Iar Pământul… Pământul era acum o planetă moartă…

•

După prelungi insistențe și intervenții obținusem aprobarea de a mă reîntoarce pe Pământ, în singurul post posibil, acela de paznic, alături de Ol, al planetei. Misiunea nu era prea comodă, însă nici din cale afară de pretențioasă și de grea. Așa că am acceptat pe loc, fără condiții.

Ajuns la momentul critic al existenței sale, Pământul trebuia părăsit obligatoriu. Uriașele cupole cristaline întinse pe vaste suprafețe nu-i mai puteau proteja trupul, căldura nativă, lumina necesară. Nici sorii artificiali nu-i puteau ajuta prea mult, nici conductele ce-l strângeau ca într-o plasă metalică, trecute la o mică adâncime prin sol; nimic nu-l mai putea ajuta eficient. Astfel, soluția emigrației devenea iminentă.

S-a găsit destul de repede o planetă cu regim biologic și geofizic asemănător – și încă nu prea departe: în Andromeda, e drept însă, la periferia galactică. Apoi a început marea călătorie. Câteva zeci de ani numai au fost suficienți ca populația Pământului să fie transferată pe Nova Terra, cum a primit numele planeta aceea; câteva zeci de ani în care Pământul s-a golit treptat de viață, s-a pustiit. În ape rămăseseră pești și în păduri animale, dar ce puteau însemna acestea când totul, de jur-împrejur, era lipsit de viață și de activitate; ce puteau însemna când cu încetul și ele aveau sa moară, ajunse la marginea degradării lor biologice.

Ideea protejării Pământului a fost acceptată unanim încă de la început, Pământul nu trebuia lăsat în paragină; putea și trebuia să devină o planetă-muzeu, ca leagăn al uneia dintre cele mai interesante și mai zbuciumate geneze și evoluții din istoria multiplelor civilizații planetare ale Cosmosului. Pământul avea să devină, fără îndoială, un punct de mare atracție intergalactică, un teren de studiu neestimat și chiar un obiectiv turistic de rară spectaculozitate. Pământul trebuia să-și trăiască mai departe, în aceste condiții, o nouă existență, o nouă viață. Dar, până când aveau să fie începute lucrările de amenajare în acest scop – cu sprijinul Marelui Consiliu Intergalactic – paza și supravegherea planetei revenea în sarcina a numai doi oameni ce trebuiau să comunice periodic observațiile și concluziile lor asupra evoluției, paradoxal inerte, a Pământului, de fapt să raporteze asupra îndeplinirii cu corectitudine a misiunii lor neobișnuite.

De câtva timp observasem ceva ciudat. În unele orașe noaptea se aprindeau luminile. Cineva punea în funcțiune turbinele centralelor de iluminat, apoi conecta întreaga rețea de becuri a străzilor și a bulevardelor. Se realiza astfel un straniu spectacol de univers metafizic în care pustiul teroriza liniștea zidurilor mute ale edificiilor scăldate în lumina inutilă a miilor de

surse artificiale, vestigii ale unui trecut de activitate umană intensă și apropiată.

Atrase de lumină, încurajate de tăcerea profundă a străzilor, animalele sălbatice îndrăzneau să pătrundă spre inima orașelor, în raite rapide și neîncrezătoare.

De obicei ajungeam târziu în asemenea locuri. Prea târziu ca să mai pot avea șansa de a-l afla pe autorul sinistrului joc. Semnalizatoarele de alarmă funcționau perfect, dar până să ajung la proximul centru zonal de comandă și securitate, unde să pot afla care este localitatea trezită la lumină, până parcurgem apoi distanța spre acel oraș strălucitor în noapte, orice urmă se pierdea și cercetarea mea devenea inutilă.

— Pe planetă mai există cineva, i-am spus într-o zi lui Ol, relatându-i despre unul din cazurile acelea.

— Încă un om? s-a mirat el. Ar fi o idee.

— Desigur, am susținut eu. Altfel, cum îți explici toate acestea, dacă nici eu și nici tu nu suntem în cauză?!

— Habar n-am. Pe mine, ca să fiu sincer, incidentul mă amuză. Măcar nu trec zilele prea monoton…

Începuse să mă enerveze *enigma.* Nu atât pentru că nu-i puteam da de capăt, cât mai ales pentru că aveam în permanență senzația iritantă că eram supravegheat. Mi se părea că de undeva, de undeva foarte aproape, cineva îmi urmărea pașii, fiecare mișcare, și prezența aceasta nevăzută mă teroriza. Nu mă temeam că mi s-ar fi putut întâmpla ceva; nu mi-era frică, nu eram înspăimântat că ar fi putut să-mi facă de petrecanie la un moment dat – deși, pentru orice eventualitate, aveam în permanență asupra mea pistolul cu radiații „L” – nu, nu mă temeam deloc, dar mă revolta neputința de a-l opri pe acel impertinent de a-și bate joc de mine, de noi, de fapt de a se distra sinistru într-un spațiu vidat de oameni și de activitate umană. Mi se părea nu numai o sfruntare, dar și o jignire; îndrăzneala lui mi se părea nerușinată și pângăritoare.

De la o vreme am început să fac fel de fel de presupuneri, unele chiar năstrușnice. Astfel am ajuns la gândul, ce mă înfiora, că acel cineva s-ar fi sustras emigrației ascunzându-se în galeriile vaste, subterane, ale lumii pe care încercaseră pământenii s-o dimensioneze real, cu mulți ani în urmă, și la care își adusese contribuția însuși tatăl meu. Ba mai mult, mă gândeam dacă nu cumva lucrările fuseseră continuate și aici, în

mare taină, ca și pe S.M.-61100, și dacă nu cumva rămăseseră acolo oameni, poate mai mulți oameni…

— Ești nemaipomenit! îmi spunea Ol, râzând. Ai o fantezie debordantă!

— De ce? Faptul că ar putea cineva să mai continue lucrările, nu este de domeniul absurdului…

— Și, mă rog, cu ce scop ar continua?

Aici eram pus în încurcătură. Mă gândisem și eu la asta, însă de fiecare dată mă mulțumeam să admit că lucrul ar fi posibil chiar dacă nu-i găseam imediat o explicație plauzibilă. Așa că îl lăsam în pace pe Ol.

Ol era un alt temperament. Un om flegmatic, ironic și dur, care nu se sinchisea de nimic. Aștepta nerăbdător să vină cineva și să-l schimbe, să-l elibereze de pe Pământ, căci acceptase în silă postul și mă amenința foarte serios că, dacă nu aveam să plec îndată ce vor veni primii inși pentru amenajarea muzeului, mă va răpi pur și simplu.

— Prostii, îi replicam. Mie îmi place aici. E ceva înălțător în misiunea noastră. E ceva…

— E ceva care nu funcționează cum trebuie în capul tău. Toată hardughia asta de planetă hodorogită nu mai valorează nimic. S-au aflat câțiva sentimentali ca tine, care au nostalgia *leagănului natal* al nu știu cărei civilizații, și gata, vor să inaugureze *muzeul.* Marele muzeu sentimental!

Nu-l ascultam. Ce putea el înțelege din toată frământarea mea, din durerea întoarcerii mele pe Pământul care nu mai putea să mă vindece, pentru că el însuși era prea bolnav și fără vindecare… Fără vindecare? Dar Pământul avea să înceapă o nouă viață, o nouă existență, un alt sens de existență… De ce n-aș încerca la rându-mi?…

•

Într-una din nopți semnalul de alarmă a izbucnit cu o intensitate mult mai mare ca în alte rânduri. Era strident și sunetul lui mi se înfigea ascuțit în urechi. M-am repezit la tabloul sinoptic. Un bec alb, de o luminozitate violentă, indica zona de Vest a Americii Latine. Până acolo aveam nevoie de cincisprezece minute ca să ajung. Mult, prea mult. Acel cineva avea tot timpul să se retragă undeva, într-un loc confortabil, de unde să poată privi liniștit spectacolul, râzând de mine, de neputința mea… Totuși, am plecat în grabă.

Orașul era vechi, destul de arhaic ca arhitectonică, dar avea un farmec aparte. Fiind așezat pe coastele oceanului, avea ceva pitoresc în vetustețea sa, ceva de domnișoară bătrână care, prin cine știe ce miracol, poate printr-o continuă bună dispoziție sufletească, s-a salvat de la acreala caracteristică. Orașul făcea parte din acea categorie de așezări urbane care la un moment dat, în scara evoluției sale, a cunoscut un vârf de ascensiune după care s-a plafonat, a rămas pe loc, continuând să păstreze doar ambițiile de rivalitate, de concurență cu metropola. Toate acestea se observau ușor, dintr-o simplă privire de ansamblu. Mai ales că luminile puternice îi puneau în evidență nu numai frumusețile, ci și ungherele urâte, dizgrațioase – totul reflectându-se amorf în limpezimea sidefată a oceanului.

Spectacolul era fascinant în înghețata sa nemișcare. Ce m-a surprins însă, trecând pe bulevardele largi, ascultându-mi sunetul pașilor pe asfaltul lucios și negru, ascultând rezonanța acestor mici zgomote, amplificate în jur ca în vechi temple bizantine, ce m-a surprins, spun, au fost valurile de fum dens prelins de pe străzi lăturalnice, nu de departe. Fum!? M-am apropiat cu băgare de seamă. Nu. Nu era fum. Era praf și încă un praf înecăcios de moloz.

Intrând pe prima din străzile acelea laterale, m-am edificat degrabă. Câteva imobile se prăbușiseră sub greutatea etajelor multiple, spărgând totul în jur, dărâmând aproape în întregime un micro-cartier și lăsând deschise la lumina orbitoare a orașului groaznicele mărturii ale dezastrului mortifiant ce le cuprinsese. Eram sigur – altfel, nici nu se putea – că totul fusese provocat. Clădirile nu putuseră să se surpe de la sine; orașul nu putuse să se trezească la lumină fără niciun impuls din afară, spre a asista la prăbușirea propriilor edificii și artere. Da, totul fusese conceput cu premeditare de o minte omenească maladivă, iar asta însemna că, dacă până mai ieri omul acela din umbră se mărginise doar la „șicane”, acum simțindu-se în oarecare siguranță, dându-și seama că nu putea fi prea ușor demascat, prinsese curaj și începuse să treacă la acțiuni de altă amploare, cu alte semnificații și alte efecte. Ei bine, mi se părea de-acum prea mult.

Am rămas acolo, în imediata vecinătate a ruinelor, contemplând panorama, până când în jurul meu întunericul

nopții a început să se ridice ca un veritabil paravan, despărțind dărăpănăturile de restul orașului iluminat ca ziua.

Trosnetele metalelor rupte, scârțâitul înfiorător al blocurilor de ciment în dezagregare, fâșâitul strident al sticlelor sparte – sunetele acelea specifice eșuărilor în ruină încetaseră. Liniștea se înstăpânise din nou peste oraș, acum mai apăsătoare și mai tristă ca oricând.

M-am smuls din dureroasa mea contemplare și am început să merg, făcând cale întoarsă, spre piața centrală a orașului, când am auzit deodată, ceva ca un vuiet ireal și grotesc, venit parcă de pe altă lume și preluat în ecouri frânte sub muchiile ordonate, geometric articulate ale străzilor, râsul acela bestial, aproape neomenesc, înfricoșător, ce se revărsa în hohote batjocoritoare peste întreg pustiul ruinei. O clipă am înghețat, surprins. Când mi-am revenit, cu mâna pe mânerul revolverului, m-am întors spre bezna cartierului surpat. Va să zică, *el* era acolo. Mă urmărise tot timpul, mă observase, iar acum râdea batjocoritor.

— Oricine-ai fi, arată-te! i-am strigat. Nu fi laș! Vino să stăm față-n față. Să ne vedem, să știu și eu ce vrei, de ce faci toate astea?...

— Ha, ha, ha... a răspuns ecoul, îndepărtându-se.

— Stai! Nu pleca! Degeaba fugi, tot am să te găsesc într-o bună zi și atunci...

— Ha, ha, ha...

Prin lentilele de infraroșu ale ochelarilor vedeam dincolo în întuneric, la fel de bine ca ziua. Dar dincolo nu mai era nimeni. Râsul se evaporase; orice urmă dispăruse ca prin farmec. Omul se întorsese în umbra sa de taină, pierise.

L-am chemat pe Ol. A răspuns după minute lungi de așteptare. Era somnoros și ursuz. Căsca grosolan în prim-planul videofonului și mormăia nemulțumit tot timpul.

— N-are decât să arunce în aer tot Pământul, mi-a replicat el, după ce a ascultat fără niciun interes relatarea întâmplării. Ce te-ai speriat așa? Crezi că în cele din urmă o să vrea să ne lichideze și pe noi?

— Vorbești prostii. Nu mă tem de asta. Mi-e ciudă însă că nu pricepi...

— Pricep foarte bine, dar ce vrei să-i fac? N-avem decât să-i înștiințăm pe superiorii noștri, iar ei, dacă au chef, să vină și să-

și organizeze *vânătoarea.* Să-l prindă ei dacă pot. Dacă sunt în stare. În ce mă privește, te asigur că individul începe să-mi devină din ce în ce mai simpatic.

•

Individul care începuse să-i devină din ce în ce mai simpatie lui Ol ajunsese să mă scoată din fire. Aproape în fiecare noapte arunca în aer câte un rând de clădiri din cine știe ce oraș al planetei, fără alegere, fără nicio rațiune; în fiecare noapte când eram eu de gardă. Pe Ol îl menaja. Nopțile lui erau liniștite și se scurgeau fără niciun incident, de unde înțelesesem că „individul” mă provoca înadins numai pe mine. Ba, de la o vreme, începuse să îndrăznească și ziua.

Planam liniștit pe deasupra întinderilor amorfe ale Pământului, sub cerul albăstriu al cupolelor de cristal ce-l acopereau aproape în întregime, când am auzit sunetul strident al semnalului de alarmă umplându-mi înnebunitor cabina. Iar în oraș, peste praful scârbos al dărâmăturilor, răsuna mereu același râs gâlgâit, bestial și lugubru. Așa azi, mâine așa, luni în șir de teroare și nervi, fără să pot da de vreo urmă sigură. Aveam doar vagi indicii și bănuieli, presupuneri, probe insuficiente…

În ziua aceea trecuse de amiază și încă nu se întâmplase nimic. Era un calm obositor în aer, un calm mocnit ca înaintea marilor dezlănțuiri naturale; era un calm… al nervilor încordați; Soarele însuși părea că sângerează mai greu, mai abundent.

M-am urcat în aparatul meu și am plecat. Mă simțeam teribil de trist – o tristețe inexplicabilă – și mi-era dor de Liliana. Mă gândeam la ea și simțeam nevoia de a fi împreună, simțeam nevoia caldei ei mângâieri, nevoia unui cuvânt de alint, simțeam lipsa ființei sale dragi, îndepărtate.

Toropit de melancolie, am coborât într-un oraș frumos, așezat pe malurile deschise ale fluviului D., într-o câmpie de smarald ca un covor din basmele copilăriei mele. Am străbătut fără grabă lungile artere încremenite în albul imaculat al înaltelor ziduri ce străjuiau de o parte și de alta – clădiri elicoidale și turnuri cu tâmpla sprijinită de cer – până când pașii m-au adus în fața podului străvechi pe care meșterii de demult l-au conceput a se fixa pe lanțuri ancorate la mal în colții viguroși ai leilor saharieni turnați în bronz și adormiți pe plăci marmoreene. Am urcat. De acolo scurgerea apei părea mai nobilă și mai demnă, foșnetul ei

în lingușirea malurilor părea mai mătăsos și mai legănat; de acolo, privind în undele largi ale fluviului, mi se părea că mă revedeam aievea în copilărie, iarăși, cu ochii mei albaștri înecați în lacrimile dorului de stele și de lungi depărtări spre infinitul cerului deschis, spre depărtările de viață nouă ale altor lumi și ale altor oameni...

Stăteam astfel, pierdut în gânduri și copleșit de amintiri, când țipătul isteric al semnalului de alarmă m-a readus în realitate. Am tresărit. În primul moment am avut gestul reflex de a răspunde prompt, ca de obicei, chemării, dar ceva lăuntric îmi spunea că nu trebuia s-o fac. Așa am rămas în continuare, fără să mă desprind locului. Ajunsesem la un fel de sfârșit al puterilor și îmi dădeam seama că așa nu mai mergea. Trebuia să se sfârșească odată pentru totdeauna cu acest joc dement, iar pentru asta se impunea să trec eu însumi la decisă acțiune; trebuia eu însumi să provoc.

Am răsucit butonul difuzorului. Țipătul semnalului a încetat – doar becul alb, ca un minuscul ochi ciclopic, marca liniștit căderea în ruină a cine știe cărui alt oraș.

... Și n-am plecat niciunde. Tăcerea mea acolo și atunci însemna de fapt că începusem să acționez organizat, că începusem să provoc. Adică, lăsând *individului* impresia că nu-i mai acordam nicio atenție, îl surprindeam. Desigur, el nu putea crede una ca asta și atunci urma să insiste bănuind că s-a întâmplat ceva cu mine sau că n-am luat cunoștință de noua sa faptă, defectându-mi-se sistemul de semnalizare. Va încerca deci o nouă... lovitură. Dar eu aveam să rămân la fel de impasibil, fapt care de data aceasta îl va enerva desigur și atunci va căuta să se facă simțit mai aproape de mine. Va veni el spre mine, va veni să vadă ce se întâmplă cu mine. Va veni... și atunci...

Planul meu nu era, firește, cel mai bun și nici cel mai ingenios posibil, dar mizam pe legile unei psihologii elementare, având certitudinea că omul meu nu era un tip prea subtil – în orice caz, bănuielile mele mă conduceau spre această concluzie. Planul era prea simplu și prea prostesc ca *omul meu* să nu cadă în plasă.

Am așteptat așadar cu încordare. Minutele treceau lungi, apăsătoare, grele, fără să se întâmple nimic deosebit. O oră... două... trei... După aproape patru ore becul semnalizatorului de

alarmă s-a stins. Ce putea să însemne? Fie că Ol intervenise, exasperat de nepăsarea mea – ar fi fost pentru prima dată când ar fi făcut asta –, fie că *individul* se plictisise tot așteptându-mă și, văzând că nu dau niciun semn de viață, a hotărât să închidă el însuși luminile orașului acela, care va fi fost el. Dar, oare, în acest caz, va pleca mulțumit de sine sau va încerca și în altă parte?! După calculele mele, trebuia să urmeze o nouă provocare. Și nu la întâmplare, ci una mult mai apropiată de locul în care mă aflam – eram sigur că el știa exact poziția mea în teren.

Așadar, cu privirile prelinse de-a lungul fluviului, așteptam.

N-a trecut însă prea mult și semnalizatorul de alarmă și-a aprins viu ochiul, ca o floare albă otrăvitoare. Ca să mă încredințez, am răsucit butonul difuzorului –, țipătul strident al semnalizatorului acustic era și el prezent. Asta însemna că avusesem dreptate.

Am tăcut și de data aceasta – vai, cât de greu îmi venea – continuând să aștept. Jocul începea să se repete. După aproape trei ore alarma a încetat. O nouă liniște s-a așezat peste întinderi, dar dincolo de ea trăiam acut tensiunea așteptării încordate.

Începuse să se înnopteze când semnalizatorul de alarmă s-a aprins pentru a treia oară. Asta mă făcea să fiu de-acum mai sigur că sfârșitul se apropia, că nu putea să întârzie, și-mi era cumva ciudă chiar că izbuteam atât de ușor, atât de simplu în fond, că totul mersese fără abatere, exact în linia planului meu conceput copilărește.

Când, în sfârșit, s-a încheiat și cea de-a treia *provocare*, apelul videofonului m-a făcut atent. Era Ol. Nici nu putea fi altcineva. Am trecut nerăbdător pe recepție.

— Ce naiba se întâmplă?! m-a întrebat el răstit. Credeam că ai dispărut. Că te-a suprimat ăla care nu se-arată. De ce nu intervii la chemările alarmei?!

— Am observat că totul se aranjează de la sine.

— Aiurea! Până acum de trei ori am sărit, în picioare, în timp ce tu te plictisiseși contemplând natura.

— De unde știi ce fac eu?

— Îmi închipui.

— Așadar, tu ești cel care a stins luminile în orașele devastate? Regret. Te rog să mă crezi că regret. Nu trebuia să te deranjezi. Oricum însă, îți mulțumesc.

— Nu trebuia să mă deranjez? Parcă puteam să mai aud țipătul enervant al sirenei? Mă mir că tu n-ai sesizat asta.

— Eu am închis sistemul de alarmă.

— Ce-ai făcut? Ești nebun! De ce?

— Pentru că pur și simplu nu mă mai interesează ce se întâmplă cu aceste orașe. Mi-a fost de-ajuns.

— Nu te cred.

— N-ai decât să verifici.

•

Trecuse noaptea. O noapte lungă, de nesomn, în care nu făcusem altceva decât să mă plimb prin orașul pustiu de pe malurile fluviului D. Și să aștept.

Așteptam. Da, îl așteptam pe *el.* Îl așteptam cu toată puterea dorinței mele, să vină acolo, în acel oraș; puterea voinței mele de-al întâlni acolo cred că i se transmitea prin fluxuri telepatice și mă încăpățânam să cred că trebuia neapărat să-și facă apariția, că până la urmă nu putea să nu cedeze acestui soi de provocare pe care i-l afișam, tăcut, cu o ură mocnită, cu o sete cumplită de pedeapsă.

Pământul era un teren sacru, un loc unde nu-și putea afla găzduire o asemenea teroare și violență. Nu! Pământul cunoscuse de-a lungul existenței sale zbuciumate, de-a lungul istoriei evoluției omenirii organizate aici destui despoți și tirani, destui campioni ai forței și ai masacrelor de amploare pentru ca acum, măcar acum, când viața propriu-zisă încetase pe întregul glob, când Pământul trebuia să rămână cu tot trecutul său o amintire exemplară în istoria multiplelor galaxii, ei bine, măcar acum avea nevoie de pacea și de liniștea olimpiană a înțelegerii superioare: Pământul, de miliarde de ani terenul unor teribile conflicte fundamentale între viață și moarte, nu putea muri totuși altfel decât slujind vieții, liniștii și păcii creatoare, și nimeni și nimic nu avea dreptul să-l transforme într-o jalnică ruină; nimeni nu avea dreptul de a-l transforma acum într-o planetă a demenței și ruinei demențiale. Era prea mult! Era absurd. Era împotriva întregului mers înainte al tuturor civilizațiilor omenești din vastele cuprinsuri ale Cosmosului.

M-am așezat obosit pe treptele de marmură rece ale monumentului ce domina una din piețele centrale ale orașului. Ridicată în spatele meu, statuia conducătorului de oști din străvechea epocă feudală părea desprinsă chiar din noaptea ce se retrăgea treptat, lumina difuză dând contur și forme stranii bronzului, în toată măreția sa gigantică.

La orizont cerul se deschidea încet, ca o pleoapă încercănată, copleșită de pojarul unei febre lăuntrice mistuitoare, și primele raze solare prelinse spre Pământ lăsau impresia emoționantă a unei sângerări tăcute. Începea o nouă zi.

Mă pregăteam tocmai să plec, renunțând la așteptare, la veghe, când am auzit deodată răsunând, peste liniștea orașului pustiu, acel hohot de râs barbar ce-mi era atât de bine cunoscut. În primul moment n-am vrut să-mi cred urechilor. Mi se părea aproape imposibil să fie adevărat; mă înfiorasem – poate emoția așteptării, poate surpriza întâlnirii acum inevitabile, sau poate amândouă îmi strecurau în suflet un soi de teamă, de febrilă neliniște. M-am ridicat și am cercetat piața de jur împrejur, scrutând deopotrivă străzile desprinse din ea, până departe, cât puteam cuprinde cu ochii. N-am deslușit nimic. Mi-am îndreptat privirile peste înălțimile edificiilor, fără să descopăr nicăieri silueta *acelui om.* Orașul părea la fel de pustiu ca mai înainte, numai gâlgâitul râsului răutăcios alerga de colo-colo, în ecouri de cascadă frântă, izbindu-se de zidurile impasibile ale vechiului oraș de câmpie. Ha, ha, ha…

Voiam să-l strig, să-l chem să se arate. Voiam să-l ameninț, să-i cer să se predea. Voiam să-l văd, în fine. Dar vorbele îmi înghețaseră pe buze și nu puteam articula niciun sunet.

Cuprins de o neînțeleasă panică, m-am surprins retrăgându-mă fără să vreau, cu spatele, până când am atins cu umărul corpul rece și dur al statuii. Acolo m-am oprit, încordat ca un arc, cu degetul încleștat pe trăgaciul pistoletului. Așteptam. O clipă, două… Infernal cât de greu trecea timpul – o secundă cât un veac, până ce totul s-a clătinat sub detunătura puternică, asurzitoare, a exploziei. În aer s-au ridicat trombe de praf și de moloz, bucăți de beton și fiare –, o trombă de scrum și de cenușă ce acoperea lumina încă slabă a orizontului. Apoi s-a auzit huietul fantastic al definitivei prăbușiri, și una dintre străzile ce conduceau spre fluviu s-a năruit amorfă în fața mea. Priveam spectacolul cu ochii dilatați, cu mușchii încordați, cu

nervii solicitați la maximum. „Acum trebuia să se arate, îmi ziceam, acum”, dar *el* întârzia, amâna mereu clipa întâlnirii, a confruntării noastre definitive.

Și iarăși clipe grele de așteptare…

Din fumul străzii s-a desprins încet, parcă nehotărât, parcă abia smulgându-se ruinei, o umbră vagă mai întâi, apoi o siluetă certă, un om voinic, și tânăr, și robust – îl vedeam deja foarte bine, îl deslușeam perfect, îl cântăream din ochi, îl așteptam să se apropie, să vină lângă mine, mai mult, cât mai aproape cu putință…

— Ce zici? Te surprinde că mă vezi, nu-i așa? m-a întrebat cu vocea lui de bas, profundă, înfigându-și picioarele în asfaltul pieței, crăcănat, cu mâinile în șold, cu zâmbetul flegmatic afișat pe față.

— Nu. Te bănuiam. Așteptam însă ziua când să te demaști singur. Așteptam ziua asta…

— Ești un lăudăros. Ți-era teamă de mine și tremurai ca o jigodie.

— Te înșeli, Ol. N-am tremurat niciodată de teama ta. Și îți dau un sfat. Nu căuta să mă insulți, să mă provoci acum mai mult. Nu e în favoarea ta.

— De ce? O să mă bați?

Râdea încet, sfidător, stăpân pe sine, calm.

— De ce faci asta, Ol?

— Ce-ți pasă?

— Îmi pasă. Eu m-am născut aici, pe Pământ, pe meleagurile acestei planete…

— Vorbești ca un sentimental senil. Meleaguri! Privește în jur. E totul mort. Un conglomerat de procedee tehnice. O epavă!

— Ol!

— Ce vrei?

— Pământul acesta sfânt trebuie păstrat cu sfințenie. Aici sunt îngropați strămoșii și strămoșii strămoșilor noștri, generații după generații de gânditori, de oameni care au visat aievea viitorul pe care noi astăzi îl trăim. Oameni care au devenit *oameni* din nimic și s-au ridicat prin jertfe la rangul lor de demnitate și de înțelepciune, oameni…

— Să îngenunchez în fața unui trecut anost?

— Ce știi tu, Ol!? Tu te-ai născut undeva aiurea – nici nu știi exact unde – pe-o navă intergalactică. Ce te leagă pe tine de

Pământ? Nimic. Ești un venetic. Un mercenar, la urma urmei. Asta însă nu înseamnă că poți sfida…

— Sfidez? Pe tine te sfidez. Ești un om de nimic. Un ratat care face pe moralistul cu mine. Dar n-o să-ți meargă. În fond, ce cauți tu pe această planetă? De ce ai ținut morțiș să vii aici, în pustiul ăsta? Îmi poți răspunde?… Am să-ți spun eu, să nu crezi cumva că n-am habar. Ai venit aici pentru că te tentau grotele blestemate ale lumii subterane. Spion? S-ar putea. Dar mai degrabă un instigator. Am greșit? Zi-mi ce urmărești, ce urmăriți voi, ăștia care mai credeți în posibilitatea coborârii oamenilor în subsoluri? Îmi poți răspunde? Pe mine mă interesează doar ca o curiozitate. Eu n-am să mă-ngrop niciodată *acolo.* Dar tu? Răspunde-mi! Hai răspunde-mi, trădătorule… lașule… spionule…

În tot acest timp cât îmi vorbise, Ol se apropiase de mine, imprudent, amenințător. De pe față îi dispăruse zâmbetul ironic, lăsând loc unei umbre de pornire violentă care îi copleșea privirea. Voiam să-l opresc să înainteze, voiam să-l avertizez că nu-i îngăduiam apropierea, dar nu-mi dădea răgaz. Țipa; pe buze i se prelingea un fir albicios de salivă scârboasă, iar ochii i se bulbucaseră în orbite. Era bolnav?! Mă speria, începusem să tremur și încercând să dau înapoi am simțit la spate, ca un obstacol de netrecut, bronzul rece al statuii. N-aveam unde mă retrage.

Ol a întins mâinile spre mine, căutându-mi pieptul, apoi umerii; în sfârșit, când degetele i s-au încleștat nervoase pe gâtul meu, am tras. O flacără scurtă, ca o părere numai, a țâșnit din gura metalică a revolverului, apoi totul n-a mai fost decât cenușă. Corpul lui Ol zăcea la pământ fără de viață.

În urmă, orașul părea o uriașă vietate răpusă. Nemișcat, tolănit în mijlocul câmpiei înverzite, zăcea așteptând ca trecerea timpului să-i acopere rănile cu praful uitării.

M-am depărtat mult. Iarba crudă îmi ștergea tăcută picioarele – iarba înaltă, crescută fără știre, până aproape de brâu, iarbă subțire și mlădioasă, legănată leneș de suflul abia simțit al vântului de dimineață, venit răcoros din munți.

Eram obosit. Îmi simțeam mâinile și picioarele vlăguite, corpul întreg istovit; tâmplele parcă îmi erau apăsate fără încetare de tăișul ascuțit al unor pumnale nevăzute.

Întins în iarbă, cu fața în sus, priveam cerul. Cerul senin al zorilor de zi, însângerat la orizont de razele unui Soare îmbătrânit, aproape fără de viață. Contemplarea aceasta îmi făcea bine, mă liniștea și îmi dădea forțe noi. Așa am început să mă simt mai ușor, eliberat de tristețea și de coșmarul existenței mele confuze de până atunci. Așa am început să mă simt din nou demn, puternic, liber, și am știut că puteam începe de-acum o nouă viață, viața mea cea adevărată, o viață de *om.*

În jur, firele înalte ale ierbii se clătinau domol, proiectate gigantic pe bolta însângerată de jertfa nașterii unei noi zile. O nouă zi… și iarba… Părea crescută din cer; era iarba cerului, aprinsă în lumină, arzând viu în iradierea roșie a Soarelui ce sângera… Iarba cerului era acoperită de sânge… Iarba cerului… Iarba…

Cluj, *1972*

Sfârșit

virtual-project.eu

